

העותרת :

רגבים, ע.ר. 580460319

באמצעות עו"ד בועז ארזי

ת.ד. 44439, ירושלים, 9144302

טל': 02-6560303, פקס: 02-6560363

- נגד -

המשיבים:

1. שר הביטחון, חה"כ בני גנץ

2. מפקד פיקוד המרכז, האלוף תמיר ידעי

3. ראש המנהל האזרחי, תא"ל רסאן עליאן

4. הרשות הפלסטינית

עתירה מנהלית ובקשות לצו ארעי וצו ביניים

זוהי עתירה בגדרה מתבקש בית המשפט הנכבד להורות למשיבים 1-3 (להלן: "המשיבים") לנקוט בכל הפעולות הנדרשות לשם הוצאה ו/או מימוש של צווי הפסקת עבודה וצווי הריסה ביחס למבנה בית ספר אשר נבנה ללא היתרים ובניגוד לכל דין ע"י המשיבה 4, בסמוך לכפר דהר אל-מאלח והיישוב שקד שבתחום המועצה האזורית שומרון.

בנוסף מתבקש בית המשפט להורות למשיבים 1-3 לפעול לנקיטה בהליכים פליליים כנגד עברייני הבניה.

כמו כן, בית המשפט מתבקש להוציא צו ארעי במעמד צו אחד וצו ביניים אשר יאסרו על המשך פעולות הבינוי במקום, וזאת עד לבירור העתירה ולמניעת סיכול הסעדים הכלולים בה.

נימוקי העתירה:

עניינה של עתירה זו בבנייתו של מבנה בית ספר בלתי חוקי בשטח חקלאי מחוץ לתכנית הכפר ד'אהר אל מאלח בצפון השומרון, המצוי בתחום צו איסור בניה צבאי, כאשר והמשיבים 1-3, האמונים על אכיפת הדין במקום, נמנעים מלנקוט הליכי מנהליים ושיפוטיים – אפקטיביים, כנגד המבנה וכנגד הבונה.

מן הראוי לציין כי במרחב יו"ש קיימות תופעה של בניית בתי ספר בלתי חוקיים במרחב שטח C על ידי גורמים של הרשות הפלסטינית (בתמיכה ובמימון האיחוד האירופי וגורמים זרים נוספים) וזאת כחלק מהנסיון של הרשות לקבוע עובדות בשטח ולהשתלט על השטחים הפתוחים במרחב.

להלן תמונת המבנה כפי שצולמה במהלך חודש מאי 2020 וכן תצ"א של המרחב:

הצדדים לעתירה:

1. העותרת הינה תנועה ציבורית, אשר שמה לה למטרה, בין היתר, לבדוק ולבקר את פעולת הרשויות המנהליות בדרך טיפול בנשאי מדיניות קרקעית וסביבתית כך שיפעלו בהתאם לחוק ולכללי המנהל התקין (להלן: "העותרת").
2. המשיב מס' 1 הינו שר הביטחון של מדינת ישראל אשר מתוקף סמכותו מופקד הוא בין השאר על המנהל האזרחי ביו"ש, על שמירת הביטחון וביטחון הפנים ביו"ש, ועל שמירת הסדר הציבורי והחוק באזור, ובכלל זה אכיפת דיני התכנון והבניה וכל דין אחר.
3. המשיב מס' 2 הינו מפקד כוחות צה"ל ביו"ש ובידו מצויות כל סמכויות החקיקה והניהול באזור.
4. המשיב מס' 3 הינו ראש המנהל האזרחי אשר בידו מצויות סמכויות ניהול החיים האזרחיים ביו"ש, ובכלל זה בסמכותו ומחובתו לאכוף את חוקי התכנון והבניה, כמו גם חוקים סביבתיים החלים באזור.
5. המשיבה מס' 4 היא הרשות הפלסטינית אשר מאז יישומם של הסכמי אוסלו קיבלה את האחריות על החינוך בכפרים הערביים במרחב שטח C, ולמיטב ידיעת העותרת היא הגורם שבונה/מממן את בניית המבנה.

הרקע העובדתי:

6. הכפר דאהר אל מאלח הינו כפר המצוי בצפון השומרון, בסמוך ליישובים שקד וטל-מנשה.
7. במסגרת מעקב אותו מבצעת העותרת לבחינת הבניה הבלתי חוקית במרחב ופעילות רשויות האכיפה, הסתבר לעותרת כי מחוץ לתכנית הבינוי של הכפר (אשר אושרה על ידי רשויות התכנון רק לאחרונה - בשנת 2017) נבנו מבנים בלתי חוקיים על גבי קרקע פרטית.
8. בדיקתה של העותרת העלתה כי המבנה מס' 1 הוא מבנה בית ספר, אשר נבנה במהלך השנים האחרונות (המבנה לא היה קיים בשנת 2017) מחוץ לתחומי הכפר. בניית מבנה זה נעשתה על ידי המשיבה 4 נוכח העובדה כי המשיבים נמנעים מלנקוט בפעולות אכיפה אפקטיביות נגד מבני בתי ספר ולאור הבנתה של המשיבה 4 כי הימנעות זו תאפשר לה לקבוע עובדות בשטח תוך בניית בית ספר בשטח הפתוח ותקיעת "יתד" מחוץ לשטח תכנית הכפר.
9. מביקור נציג העותרת בשטח עלה כי המבנה השני הוא מבנה ותיק יותר, המשמש כלול עופות. גם מבנה זה נבנה ללא היתר מחוץ לשטח התכנית.
10. לאור הבניה והמידע שהצטבר בידיה של העותרת, פנתה העותרת ביום 14.5.2020 למשיבים בדרישה לנקיטת הליכי פיקוח ואכיפה כנגד שני המבנים.

• פניית העותרת מיום 14.5.2020 מצ"ב לעתירה זו כנספח א'.

11. כהרגלם של המשיבים 1-3, פנייתה של העותרת לא נענתה ועל כן נשלחה למשיבים פניה נוספת ביום 5.7.2020.

● **פניית העותרת מיום 5.7.2020 מצ"ב לעתירה זו כנספח ב'.**

12. ביום 22.7.2020 השיבו המשיבים 1-3 לפניית העותרת ומסרו, באופן כללי ומבלי לפרט, כי: "המבנים הבלתי חוקיים המצולמים בפנייתך מוכרים לרשויות האזור ונפתחו בעניינם הליכי פיקוח ואכיפה".

● **תשובת המשיבים מיום 22.7.2020 מצ"ב לעתירה זו כנספח ג'.**

13. נוכח היעדר כלל המידע המבוקש מתשובת המשיבים 1-3, פנתה העותרת ביום 3.8.2020 בפנייה לפי הוראות חוק חופש המידע וביקשה לקבל לידה את מלוא הנתונים בדבר פעולות האכיפה שננקטו כנגד הבינוי הבלתי חוקי נשוא עתירה זו וכן את פרטי מחזיקי המבנים.

● **פניית העותרת מיום 3.8.2020 מצ"ב לעתירה זו כנספח ד'.**

14. משחלף הזמן למתן מענה לפי הוראות חוק חופש המידע, ומאחר והמשיבים לא השיבו לעותרת כנדרש על פי הדין, נשלחה למשיבים ביום 29.10.2020 פניה נוספת לשם קבלת המידע תוך הבהרה כי, במידה והמידע לא יימסר – תפנה העותרת לבית המשפט.

● **פניית העותרת מיום 29.10.2020 מצ"ב לעתירה זו כנספח ה'.**

15. ביום 8.11.2020 השיבו המשיבים לפניית חוק חופש המידע. בתשובתם נמסר כנגד המבנים נפתחו תיקי בבי"ח ונמסרו צווי הפסקת עבודה וכן נמסר כי המחזיק באחד המבנים הגיש בקשה להיתר וכי המחזיקים במבנה השני הגיש ערר.

● **תשובת המשיבים מיום 8.11.2020 מצ"ב לעתירה זו כנספח ו'.**

16. יצויין כי המשיבים לא הסבירו מי מהמבנים הגיש בקשה להיתר ומי מהמבנים הגיש ערר – אולם בבדיקה שערכה העותרת נמצא כי הערר שמספרו **יוש/ערר/18/18/1171** הוגש כנגד החלטת ועדת המשנה לפיקוח לדחיית בקשת היתר הבניה עבור בית הספר, נשוא העתירה. הפועל היוצא מכך הוא, **שככל הנראה – כנגד מבנה בית הספר הוצא צו הריסה** – והמשיבים, כהרגלם, נמנעים מלמסור את המידע המלא לעותרת.

17. ביום 23.11.2020 ביקר נציג העותרת באתר והסתבר כי הבינוי בבית הספר נמשך – למרות נקיטת הליכי פיקוח על ידי המשיבים, וכי בוצע קירווי של מרבית השטח של במבנה בית הספר – קירווי שלא היה קיים קודם לפניית העותרת.

להלן תמונת בית הספר מיום 23.11.2020 :

18. נוכח המשך הבינוי באתר – פנתה העותרת למשיבים ביום 1.12.2020 בדרישה לנקיטת הליכי פיקוח אפקטיביים כנגד הבינוי הבלתי חוקי המבוצע במקום – הן הבינוי הישן והן הבינוי החדש. בפנייתה הדגישה העותרת כי הבינוי במקום נמשך – חרף ההליכים שנקטו על ידי המשיבים ולמרות שהמחזיק במבנה כבר קיבל לידי צו הפסקת עבודה.

• פניית העותרת מיום 1.12.2020 מצ"ב לעתירה זו כנספח ז'.

19. היות ועד למועד הגשת עתירה זו נמנעו המשיבים מלהשיב לפניית העותרת ולא ננקטו כל הליכי אכיפה אפקטיביים כנגד המבנה – לא נותרה לעותרת ברירה כי אם לפנות לבית המשפט לקבלת הסעדים המנויים בראש עתירה זו.

20. לשם השלמת התמונה יצויין כי, על פי בדיקותיה של העותרת, בניית בית הספר הבלתי חוקי הינה חלק מתוכנית מאורגנת ומוצהרת של הרשות הפלסטינית לבנות בתי ספר **בשטח C באזור יו"ש**, זאת על מנת לקבוע עובדות בשטח ולחזק את אחיזת הרשות הפלסטינית בשטחים הנתונים לשליטה ישראלית ובמטרה לתפוס שטחים בעלי משמעות אסטרטגית, ובכך לכבול את ידיה של מדינת ישראל במשא ומתן עתידי בינה לבין הרשות הפלסטינית.

• דו"ח "מלחמת ההתשה" מצ"ב לעתירה זו כנספח ח'.

דו"ח פורום שילה (אשר הוגש לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת) מצ"ב לעתירה זו כנספח ט'.

21. לעניין מעורבותם של גורמי האיחוד האירופי בבניה בלתי חוקית ביהודה ושומרון, בית המשפט הנכבד מופנה לדו"ח "הקולוניה האחרונה" שהוכן מטעם העותרת והסוקר את הסוגיה, הכוללת הפרה בוטה של החוק ושל הדין הבינלאומי ואף סותרת את הסכמי אוסלו.

• דו"ח "הקולוניה האחרונה" מצ"ב לעתירה זו כנספח י'.

הטיעון המשפטי:

הצורך באכיפת דיני התכנון והבניה

22. חומרתן היתרה של עבירות הבניה מתבטאת בכך שהן מופנות ומתריסות כנגד שלטון החוק. עמד על כך כב' השופט חשין ברע"פ 5584/03 פינטו נ' עיריית חיפה, פ"ד נט(3), 577, בעמ' 587, בצטטו את דברי כב' השופט שמגר שנאמרו בעניין דומה:

"בנייה שלא כדין היא לא רק תופעה, החותרת תחת התכנון הנאות של הבנייה, אלא השלכותיה מרחיקות לכת יותר: היא בין התופעות הבולטות, הפוגעות בהשלטת החוק. מי שעושה דין לעצמו פוגע באופן הגלוי והברור בהשלטת החוק".

23. עוד נאמר לעניין זה:

"לצערנו, הפכו עבירות נגד חוקי התכנון והבניה לחזון נפרץ, ורבים גם טובים איש הישר בעיניו יבנה. זוהי פגיעה חמורה וקשה בשלטון החוק, המזולזל לעין השמש, ואין איש שם אל לב לאזהרות הגורמים המוסמכים ולפסקי הדין של בתי המשפט" (ע"פ 9178/85 הועדה המקומית לתכנון ולבניה גליל מזרחי נ' אבו נימר, פ"ד מא(4) 29, 31 - המשנה לנשיא אלון; וראו גם רע"פ 4357/01 סבן נ' הועדה המקומית לתכנון ובניה "אונו", פ"ד נו(3) 49, 59; רע"פ 11920/04 נאיה נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו]; בג"צ 5493/08 חטיב נ' ועדת המשנה לפיקוח על הבניה [פורסם בנבו], פסקה ו').

חובת המשיבים לאכיפת דיני התכנון והבניה

24. חובת המשיבים לאכוף את דיני התכנון והבניה באזור יו"ש /או כל דין אחר איננה שנויה במחלוקת, שכן המשיבים הם הריבון בשטח ובאחריותם המלאה לאכוף את החוק באזור.

25. בית משפט נכבד זה עמד לא אחת על חובתן של הרשויות למלא את חובתן החוקית:

"ועדיין לא דיברנו - ויכולנו להוסיף ולדבר ארוכות - על המכה האנושה שמחדלי-אכיפה עלולים להביא על עצם קיומו של שלטון החוק. חוק שהרשויות אינן עושות לאכיפתו כהלכתו, יפה היה לו שלא נחקק משנחקק. חוק שאינו נאכף מוטב לו שלא ייחקק, משיחקק ולא ייאכף. חוקים לא נועדו לצדיקים גמורים. ומי שאינו צדיק גמור, אל נביאנו לידי ניסיון שמא יחטא. חוק המבזזה בשער בת-רבים יביא לרפיון גם מעבר לתחומיו, ובית-המשפט לא ישלים עם תופעה זו" (בג"צ 53/96 תשלובת ח. אלוני בע"מ נ' שר התעשייה והמסחר נב (2) 1, עמוד 12-13).

בניית בית הספר – עבירת בניה

26. בענייננו, אין מחלוקת באשר לצורך בקבלת היתר לבניית מבנה בית הספר מושא העתירה ועל כן סוגיית אי החוקיות של בניית מבנה בית הספר איננה צריכה הרחבה.

27. העובדות המפורטות בעתירה זו מצביעות על מחדל בלתי סביר של המשיבים, האמונים על אכיפת החוק באזור ונראה כי די בדברים אלו כדי להצביע על חומרת מחדלן של רשויות האכיפה מלאכוף את החוק ביחס למבנה בית הספר הבלתי חוקי וביחס לפעילותם המנוגדת לחוק של העבריינים, כמתואר לעיל.

28. יתירה מכך – עיון באתר התכניות הממשלתי, בעניינו של הערר שהוגש בעניינו של בית הספר, העלה כי בקשה לקבלת היתר בניה למבנה נדחתה מהטעמים הבאים:

○ הבינוי מצוי בתחום איסור בניה צבאי אב/ 04 / 5 של מכשול התפר.

○ חלק מהבינוי מצוי בתחום דרך בתוקף.

○ הבניה ללא תכניות מאושרות.

○ חריגה מקווי בניין.

● תדפיס מתוך אתר התכניות הממשלתי מצ"ב לעתירה זו כנספח י"א.

התנערות מוחלטת וחוסר סבירות קיצוני במחדלם של המשיבים

29. עפ"י הפסיקה¹, קיימים שני מבחנים עיקריים לבחינת התערבותו של בית המשפט במעשה או במחדל מנהלי: מבחן "ההתנערות המוחלטת" ומבחן "ההימנעות הבלתי סבירה":

"אכן, כדי שבית המשפט יתערב ברמת האכיפה של חוק זה או אחר, צריך שהרשויות המוסמכות יתנערו לחלוטין מחובתן לאכוף את החוק, דבר שאינו קיים במקרה זה, או יימנעו ממילוי חובתן באופן בלתי סביר" (ההדגשות אינן במקור, ב.א.).

30. העותרת תטען כי מן הנתונים העובדתיים עולה הצדקה להתערבות שיפוטית במחדלם של המשיבים, וזאת מן הטעם של "הימנעות בלתי סבירה" מטיפול בהפרת החוק זה וזאת לאור המאפיינים החמורים של בניית בית הספר, כפי שיפורט להלן.

31. מחדלם של המשיבים מלאכוף את החוק ואת צווי ההריסה כנגד בית הספר הבלתי חוקי, מתוך כוונה להעלים עין ולאפשר לעבריינים את השימוש במבנה, מצביע על חוסר סבירות קיצוני בפעולתם של המשיבים ועל שיקול דעת בלתי סביר בעליל, והכל תוך פגיעה בשלטון החוק במדינת ישראל ובאמון הציבור ברשויות המדינה.

32. מהאמור לעיל עולה כי קיימת, במקרה דנן, עילת התערבות של בית המשפט במחדלם המינהלי של המשיבים.

1 בג"צ 6579/99, עמחי פילבר נ' ממשלת ישראל.

טענות "שיקול הדעת המינהלי" של המשיבים וטענת "סדרי העדיפויות"

33. המשיבים מנצלים את שיקול הדעת הרחב שבית המשפט הנכבד מעניק לרשויות האכיפה במילוי תפקידם. אולם, גם שיקול דעת רחב זה אינו מקנה לרשויות מרחב בלתי מוגבל למלא את חובתן:

"ההימנעות מלממש ולהגשים חוק קיים ומחייב, אינה מדיניות ואינה יכולה להיות מדיניות, מכל בחינה שהיא; היא רק גורמת לדמורליזציה ביחסי השלטון והאזרח, וגורדת אחריה פריקת עול של כל חוקי המדינה" (בג"צ 295/65 הלל אופנהימר, ו-7 אח' נ' שר הפנים והבריאות כ (1) 309, עמוד 32)

34. על מנת "להקדים תרופה למכה" – ומתוך נסיונה של העותרת, המשיבים עשויים לטעון כי הם פועלים על פי "סדרי עדיפויות" ובכך המשיבים פוטרים עצמם מחובת האכיפה. ועל כן תטען העותרת כבר עתה כי מדובר בטיעון סרק - ואל לו לבית המשפט הנכבד ליתן ידו לכך. בית משפט נכבד זה התייחס בעבר לטיעון זה וקבע כי:

"גם אם קיימים סדרי עדיפויות מוצדקים, אסור שהללו יהיו – ולו בלי משים ושלא במכוון – כסות להפקרות בבניה. כאמור חוק הוא חוק, בין אם מדובר בבניה בלתי חוקית בקרב התושבים הישראלים ביהודה ובשומרון, בין אם מדובר בתושבים הפלסטינים - ואין להלום מצב של "איש הישר בעיניו יעשה" (שופטים י"ז, ו'). חובת המפקד הצבאי היא לאכוף את החוק באזור, ולא למותר להזכיר כי דיני התכנון - בישראל ובאזור - נועדו להבטיח בניה ופיתוח נאותים בהווה ובמבט צופה פני עתיד". (בג"ץ 5377/09 רגבים נ' שר הבטחון).

החומרה היתירה שבבניית בית הספר

35. להלן תטען העותרת מדוע יש לראות את בניית בית הספר בחומרה יתירה:

- א. קיומה של תכנית חדשה לכפר דאהר אל מאלח – מבדיקה שערכה העותרת עולה כי רק לפני כשלוש שנים אושרה התכנית לכפר, אשר באה בכדי להלבין את מקבץ הבניה הבלתי חוקי שנבנה במקום.
- ב. כלומר – העבריינים שבנו במקום כבר באו על סיפוקם שכן כלל המבנים הבלתי חוקיים בתחום הכפר הולבנו, ועכשיו מוסיפה המשיבה 4 חטא על פשע וממשיכה במדיניות הבניה הבלתי חוקית – מתוך הבנה שהפרת החוק משתלמת.
- ג. לא למותר לציין כי בניית בית הספר נעשית בכוונה תחילה מחוץ לתחומי הכפר – וזאת על מנת לקבוע עובדות בשטח ולנצל את המדיניות, הבלתי סבירה, של המשיבים בדבר הימנעות מאכיפה כלפי מבני בתי ספר.
- ד. בניית בית הספר כחלק ממאבק הרש"פ על הקרקע – כאמור, הרשות הפלסטינאית משתמשת בבניית בית הספר בכדי לקבע את הבינוי הבלתי חוקי במקום וזאת בכדי

לחזק את האחיזה במרחב ומתוך כוונה להמשיך ולהתרחב באופן בלתי חוקי, כאשר בית הספר משמש כ"עוגן" אשר סביבו תבוצע בניה בלתי חוקית נוספת.

ה. הבניה במקום נעשית בסמוך לתוואי מאושר של דרך – כאמור, על פי בדיקות העותרת, בית הספר נבנה בתחום דרך מאושרת, עובדה המצדיקה פעילות אפקטיבית כנגד הבניה, וזאת נוכח העובדה כי קיים קושי משמעותי לאישור הבינוי.

ו. הבניה פוגעת בביטחון – כאמור, בית הספר נבנה בתוך תחום צו איסור בניה צבאי שנועד לקיים את מכשול התפר ולהבטיח את הביטחון לתושבי האזור ומדינת ישראל.

ז. לא למותר לציין כי בנייה המצויה בתחום מכשול קו התפר - נמצאת ממילא בראש סדרי העדיפויות לאכיפה של המינהל האזרחי, ועל כן, אפילו אליבא שהמשיבים – האכיפה כנגד בית הספר צריכה להיות בראש סדרי העדיפויות.

• **מסמך סדרי העדיפויות לאכיפה מיום 22.10.2020 מצ"ב לעתירה זו כנספח י"ב.**

ח. הבניה במקום נמשכת חרף צווי הפסקת עבודה וצווי הריסה – כפי שהוצג לעיל, במקום הבניה נמשכת, למרות שהוצא צו הפסקת עבודה ולמרות, ששל הנראה, הוצא צו הריסה כנגד המבנה. מדובר בתופעה של זלזול בוטה בחוק המצביעה, ביתר שאת, על החומרה שבבינוי נשוא העתירה.

תופעת בניית בתי הספר בשטחי C

36. על פי הנתונים שבידי העותרת, הרשות הפלסטינאית מקימה מדי קיץ בתי ספר עבור מאחזים בלתי חוקיים וזאת בתמיכה גלויה של גורמי האיחוד האירופי.

37. נסיונה של העותרת מלמד כי, במסגרת האסטרטגיה של הרשות הפלסטינית, מבוצעת בניה מהירה של בתי ספר במרחב שטח C במהלך החודשים יולי-אוגוסט ובמטרה לאכלס את בתי הספר עם פתיחת שנת הלימודים, בחודש ספטמבר.

38. בחלק מהמקרים – יחד עם הבניה מוגשות עתירות למניעת ההריסה (ראו פסק הדין בבג"ץ 8806/10 הנזכר לעיל, ובו מתוארת ה"שיטה" בפרוטרוט – כבר בשנת 2010). לאחר שהמבנה מאוכלס מתחילים גורמי הרשות, בתמיכת גורמי האיחוד האירופי – במערכה יקרה ומתישה שנועדה ליצור סחבת של מספר שנים בהליכי האכיפה.

39. לצורך זה מוגשות תכניות סרק לרשויות התכנון, עררים על דחיית התכניות, פניות לבתי משפט על דחיית העררים וכיוצ"ב.

40. עם חלוף הזמן והשנים, בבוא רשויות האכיפה לבצע את המוטל עליהן – המציאות היא שבית הספר כבר פועל מספר שנים, הרשויות נדרשות לאתר מקום לימודים חלופי ובסופו של יום – בית הספר נשאר על תילו והמציאות השתנתה על ידי העבריינים – בלא תכנון ובניגוד לדין.

41. להלן מס' מקרים המוכרים לעותרת מהשנים האחרונות (ולהם אפשר להוסיף לפחות את המקרה המתואר בבג"ץ 8806/10 ושני מקרים נוספים הנזכרים באותו הליך – כאמור משנת 2010):

- **שנת 2014: בניית בית ספר באתר הבלתי חוקי בסמוך לכיכר אדם. כנגד בניית בית הספר הוגשה עתירה והיא נדונה בבג"ץ 1612/15.**
- **שנת 2016: בניית בית ספר באתר הבלתי חוקי בסמוך לסמוע. כנגד בניית בית הספר הוגשה עתירה והיא נדונה בבג"ץ 1125/17.**
- **שנת 2017: בניית בית ספר באתר הבלתי חוקי בסמוך לצומת מעלה חבר. נשלחה על ידי העותרת פניה למשיבים – ללא מענה.**
- **שנת 2017: בניית בית ספר באתר הבלתי חוקי בסמוך לנבי סמואל. נשלה פניה למינהל האזרחי. ניתן מענה לפיו העניין מטופל בהתאם לסדרי עדיפויות.**
- **שנת 2017: בניית בית ספר באתר הבלתי חוקי בסמוך להרודיון. כנגד בניית בית הספר הוגשה עתירה והיא נדונה בבג"ץ 2692/18.**
- **שנת 2017: בניית בית ספר באתר הבלתי חוקי במאחז בלתי חוקי סמוך לצומת רימונים בתוך תחומי שמורת טבע (נחל מכוך) כנגד בניית בית הספר הוגשה עתירה והיא נדונה בעת"מ (מחוזי ירושלים) 20-01-28831.**
- **שנת 2108: הקדמת שנת הלימודים בבית הספר בח'אן אל החמר בנסיון לקבוע עובדות לקראת פינוי. העניין נדון בבג"ץ 5410/18.**
- **שנת 2018: בנייה מחדש של בית ספר באתר הבלתי חוקי בח'רבת זנוטא. כנגד בניית בית הספר הוגשה עתירה והיא נדונה בעת"מ (מחוזי ירושלים) 18-12-48223.**
- **שנת 2020: בניית בית ספר מצפון ליישוב כוכב השחר. עתירה כנגד הריסת המבנה נדחתה, ובימים אלו נדון ערעור הבונים כנגד החלטת בית המשפט המחוזי (עע"מ 6191/20 כעאבנה נגד שר הביטחון).**
- **שנת 2020: בניית בית ספר בכפר קיסאן במרחב בית לחם, כנגד בניית בית הספר הוגשה עתירה והיא נדונה בימים אלו בעת"מ (מחוזי ירושלים) 20-08-26767.**
- **שנת 2020: בניית בית ספר בסמוך ליישוב עוג'א בבקעת הירדן.**

42. ויודגש – מהנתונים שבידי העותרת עולה כי לכלל המבנים הנ"ל – לא ניתן היתר כדין והם לא נהרסו. ברור כי לפנינו שיטת פעולה מוצלחת במיוחד!

ביסוס אחיזת הרשות הפלסטינאית בשטחי C

43. כאמור, לעתירה זו צורפו כנספחים ח' ו-ט' שני מסמכים המפרטים את התכנית של הרשות הפלסטינאית לקביעת עובדות בשטח במסגרת המערכה על האחיזה בשטח C.
44. העותרת מעריכה כי גם בניית בית הספר, נשוא עתירה זו, נעשית במסגרת המערכה הנ"ל.
45. באופן זה מבצעים העבריינים, והתומכים בהם, חיץ ברצף של שטח C במרחב ובאופן שנועד ליצור "טבעת חנק" סביב היישוב שקד המצוי מצפון לבינוי הבלתי חוקי.
46. האמור לעיל מביא להבנה שמדובר באקט פוליטי-מדיני מתריס כנגד אחיזת מדינת ישראל בשטח, בניגוד להסכמים שבין מדינת ישראל לבין הרשות הפלסטינאית – ותוך הפרה נמשכת של חוקי התכנון והבניה במרחב.
47. מהאמור לעיל ברור כי במקרה דנן קיימת חומרה מיוחדת המקימה עילת התערבות לבית משפט נכבד זה.

פתיחה בהליכים פליליים כנגד העבריינים

48. לאור האמור ברי כי בענייננו קיים חשד ממשי לביצוע עבירות בתחום התכנון והבניה, על ידי גורמים ציבוריים ופרטיים, וממילא קיימת חובה בדין לחקור חשדות אלו.
49. התפרקות הרשות החוקרת מחובתה לקיים את החקירה ולהעמיד את העבריינים לדין, מהווה מסר חד משמעי וברור לציבור בכלל ולעברייני הבניה בפרט, כאילו "אין דין ואין דיין ואיש הישר בעיניו יעשה", וכי יכולים הם לעשות ככל העולה על רוחם ולא יהיה כל "מחיר" למעשיהם הבלתי חוקיים.
50. לאור רשימת האירועים של בניית בתי ספר בלתי חוקיים על ידי גורמי הרשות הפלסטינאית וגורמי האיחוד האירופי – ברור כי אי נקיטת ההליכים הפליליים כנגד הגורמים המעורבים בבניה – כמוה כעידוד עבריינות.
51. העותרת תוסיף ותטען כי הימנעות המשיבים מלפעול לפתיחת בחקירה פלילית מהווה מחדל בלתי סביר ופוגעת באינטרס הציבור, ומשכך קיימת עילת התערבות ברורה של בית המשפט הנכבד במחדלה.

בקשה לצו ארעי ולצו ביניים

52. בית המשפט הנכבד מתבקש בזה ליתן צו ארעי כנגד המשך ביצוע עבודות הבינוי באתר, נשוא העתירה.
53. צו זה נדרש לאור העובדה כי הבינוי במקום נעשה בניגוד לצווים הקיימים במקום (צו הפסקת עבודות וצו הריסה) ובכל יום שעובר – יקשה על המשיבים לפעול כנגד הבינוי.
54. אי מתן הצו כאמור – עלול להקשות מאד על קבלת הסעדים וייתכן שאף יסכל את האפשרות להשבת המצב לקדמותו.

55. כפי שפורט בהרחבה בגוף העתירה – בשטחי C קיימת תופעה מוכחת של בניית בתי ספר בלתי חוקיים מתוך הבנה כי רשויות האכיפה נמנעות מביצוע פעולות אפרטיביות כלפי בתי הספר הבלתי חוקיים.
56. העותרת פירטה לעיל עשרה ממקרים אלו – וכאן המקום לציין כי כל בתי הספר הנ"ל עדיין עומדים על תילם, למרות הודעות המדינה, בפני בית משפט נכבד זה ובפני בית המשפט העליון – כי המבנים יטופלו על פי "סדרי העדיפויות" לאכיפה.
57. ברור אם כן כי המשך הבינוי המבוצע בבית הספר – יקבעו מצב חדש בשטח אשר המשיבים אינם מטפלים בו כלל ובכך תסוכל העתירה.
58. לאור האמור בעתירה זו ברור כי הן מבחן "סיכויי העתירה" והן מבחן "מאזן הנוחות" – תומכים בהוצאת הצו הארעי וצו הביניים כמבוקש.

סיכום

החוק מחייב קבלת היתר להקמת המבנה. האחריות לאכיפת החוק מוטלת על כתפי המשיבים. המשיבים מתנערים מחובתם זו בכל הנוגע למבנה נשוא עתירה זו ונמנעים, באופן בלתי סביר מנקיטה של הליכים להריסת הבינוי שהוקם שלא כדין – לרבות בינוי שבוצע לאחר צו הפסקת עבודה וצו הריסה. המשיבים מתנערים מחובתם לחקור ולהעמיד לדין את העבריינים האחראים לביצוע הבניה נשוא העתירה.

אשר על כן יתבקש בית המשפט הנכבד להורות למשיבים כמבוקש ברישא של עתירה זו.

עוד יתבקש בית המשפט הנכבד לחייב את המשיבים בהוצאות העותרים ובשכר טרחת עו"ד בתוספת מע"מ כדין.

עתירה זו נתמכת בתצהירו של מר איתן מלט, נציג העותרת.

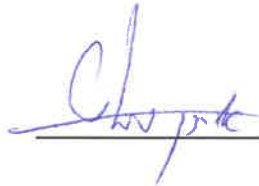
בנועז ארזי, עו"ד
ב"כ העותרת

היום, י"ב בטבת תשפ"א, 27.12.2020

תצהיר

אני הח"מ, איתן מלט ת.ז. 203486469 לאחר שהזהרתי על ידי עורך דין כי עלי להצהיר אמת וכי אהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק במידה ולא אעשה כן, מצהיר בזה כדלקמן:

1. הינני נותן תצהירי זה בתמיכה בעתירה מטעם תנועת רגבים כנגד שר הביטחון ואח'.
2. העובדות האמורות בכתב העתירה הן נכונות למיטב ידיעתי ואמונתי ומתוקף עבודתי כרכז שטח אצל העותרת.
3. הטענות המשפטיות האמורות בכתב העתירה הינן נכונות למיטב ידיעתי ואמונתי וזאת מתוקף ייעוץ משפטי שקיבלתי.
4. זה שמי, זו חתימתי ותוכן תצהירי אמת.

אישור

אני הח"מ, עו"ד בועז ארזי, מאשר בזה כי ביום 27.12.2020 הופיע בפני מר איתן מלט, המוכר לי באופן אישי, ולאחר שהזהרתי אותו כי עליו להצהיר אמת וכי יהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק במידה ולא יעשה כן, אישר את נכונות תצהירו דלעיל וחתם עליו בפני.

נספח	פירוט	עמוד
א'	פניית העותרת מיום 14.5.2020	
ב'	פניית העותרת מיום 5.7.2020	
ג'	תשובת המשיבים מיום 22.7.2020	
ד'	פניית העותרת מיום 3.8.2020	
ה'	פניית העותרת מיום 29.10.2020	
ו'	תשובת המשיבים מיום 8.11.2020	
ז'	פניית העותרת מיום 1.12.2020	
ח'	דו"ח "מלחמת ההתשה"	
ט'	דו"ח פורום שילה (אשר הוגש לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת)	
י'	דו"ח "הקולוניה האחרונה"	
י"א	תדפיס מתוך אתר התכניות הממשלתי	
י"ב	מסמך סדרי העדיפויות לאכיפה מיום 22.10.2020	

נספח א'

פניית העותרת מיום 14.5.2020

נספח א'

פניית העותרת מיום 14.5.2020

רגבים - המחלקה המשפטית

כ" באייר תש"ף
14.5.2020

לכבוד:

שר הביטחון, חה"כ נפתלי בנט
האלוף נדב פדן, מפקד פיקוד המרכז
תא"ל רסאן עליאן, ראש המנהל האזרחי
מר מרקו בן שבת, מנהל יחידת הפיקוח, המנהל האזרחי

הנדון: מבנים בלתי חוקיים חדשים בסמוך לדהר אל מלכ

דרישה לנקיטת הליכי פיקוח ואכיפה

בשם מרשתי, תנועת רגבים, ועל יסוד הוראות החוק לתיקון סדרי מנהל (החלטות והנמקות) התשי"ט – 1958 (להלן: "החוק") הנני מתכבד לפנות אליכם כדלקמן:

1. בסמוך לכפר דהר אל מלכ שבצפון השומרון בוצעה בחודשים האחרונים בניה בלתי חוקית של מבנה המשמש לבית ספר (נ.צ. 215390/708593) לצד מבנה קיים המשמש כולל לגידול עופות (נ.צ. 215334/708657).
2. להלן תצ"א של המרחב וכן תמונה של שני המבנים שצולמו בשטח:

רגבים - המחלקה המשפטית

3. כפי שעולה מתצלום האויר, בניית המבנים בוצעה מחוץ לתחומי התכנית של הכפר דהר אל מאלכ – כמובן ללא היתר בניה כדין.
4. לאור האמור, ומתקף סמכותכם וחובתכם לשמירה על החוק באזור – הנכם נדרשים בזאת לנקוט בהליכי פיקוח ואכיפה כנגד הבניה במקום, וזאת תוך שימוש בכל האמצעים העומדים לרשותכם עד לפינוי והשבת המצב לקדמותו ונקיטת הליכים פליליים כנגד העבריינים.
5. אודה על מענה מהיר לפניה זו – הן במעשה והן בכתב, ובמועדים הקבועים בחוק.

בברכה,

בועז ארזי, עו"ד

העתק- יוסי דגן, יו"ר המועצה האזורית שומרון

נספח ב'

פניית העותרת מיום 5.7.2020

נספח ב'

פניית העותרת מיום 5.7.2020

רגבים - המחלקה המשפטית

יג' בתמוז תש"ף

5.7.2020

לכבוד:

שר הביטחון, חה"כ בני גנץ

האלוף תמיר ידעי, מפקד פיקוד המרכז

תא"ל רסאן עליאן, ראש המנהל האזרחי

מר מרקו בן שבת, מנהל יחידת הפיקוח, המנהל האזרחי

הנדון: מבנים בלתי חוקיים חדשים בסמוך לדהר אל מלכ

דרישה לנקיטת הליכי פיקוח ואכיפה – תזכורת

מיום 14 במאי 2020

שלנו:

בשם מרשתי, תנועת רגבים, ועל יסוד הוראות החוק לתיקון סדרי מנהל (החלטות והנמקות) התשי"ט – 1958 (להלן: "החוק") הנני מתכבד לשוב ולפנות אליכם כדלקמן:

1. פנייתנו מיום 14.5.2020 טרם נענתה, למרות חלוף המועד הקבוע בחוק.
2. אודה על קבלת מענה בהקדם.

בברכה,

בועז ארזי, עו"ד

העתק- יוסי דגן, יו"ר המועצה האזורית שומרון

נספח ג'

תשובת המשיבים מיום 22.7.2020

נספח ג'

תשובת המשיבים מיום 22.7.2020

בלמ"ס

לישראל	הגנה	צבא
איו"ש	אזרחי	מנהל
הציבור		פניות
כללי		תיק:
EVEN465-01-1401		סימוכין:
תש"פ	אב	אי
2020	יולי	22

לכבוד,
עו"ד בועז ארזי

באמצעות דוא"ל: regavim2014@gmail.com

הנדון: "מבנים בלתי חוקיים חדשים בסמוך לדהר אל מלכ" - התייחסות

מנהא"ז איו"ש

סימוכין: מכתב מתאריך 14.05.2020

1. הריני לאשר קבלת פנייתך אשר בסימוכין.
2. בבדיקה עם הגורמים הרלוונטיים עלה, כי המבנים הבלתי חוקיים המצולמים בפנייתך מוכרים לרשויות האזור ונפתחו בעניינם הליכי פיקוח ואכיפה.
3. יובהר, כי רשויות האזור פועלות בהתאם לדין, לסדרי העדיפויות לאכיפה ולמשאבים העומדים לרשותן.
4. לידיעתך.

בברכה,

יואב ברנס, סגן
קפ"צ וממונה / חופש מידע
לשכת ראש המנהל האזרחי

מדור פניות הציבור מנהל אזרחי איו"ש - טל: 074-7642929 / 4943*
פקס: 02-6599133, דוא"ל: mnz@mgar.co.il

EVEN465-01-1401

נספח ד'

פניית העותרת מיום 3.8.2020

נספח ד'

פניית העותרת מיום 3.8.2020

רגבים - המחלקה המשפטית

י"ג מנחם-אב תש"ף

3.8.2020

לכבוד:

יואב בר-נס, סגן

קפ"ץ וממונה חופש מידע, לשכת רמ"ה

הנדון: מבנים בלתי חוקיים חדשים בסמוך לדהר אל מלכ

פניה להשלמת פרטים ומידע לפי חוק חופש המידע

שלנו: מיום 14.5.2020

שלך: מיום 22.7.2020

בשם מרשתי, תנועת רגבים, ועל יסוד הוראות החוק לתיקון סדרי מנהל (החלטות והנמקות) התשי"ט – 1958 (להלן: "החוק") הנני מתכבד לשוב ולפנות אליכם כדלקמן:

1. בפנייתנו מיום 14.5.2020 התבקשתם לנקוט בסמכויותיכם לנקיטת פעולות פיקוח ואכיפה כלפי בינוי לא חוקי בסמוך לדהר אל-מלכ.
2. בתשובתך מיום 22.7.2020 נמסר **באופן כללי** כי כנגד המבנים, נשוא פנייתנו מיום 14.5.2020 – "נפתחו הליכי פיקוח ואכיפה".
3. הואיל והתשובה כללית ואיננה מאפשרת למרשתי לדעת מהי מידת הרצינות בה הנכם מתייחסים לבינוי הבלתי חוקי, נשוא פנייתנו, נבקש, **בהתאם להוראות חוק חופש המידע**, לקבל את פירוט הפעולות שנקטו ולרבות המידע כדלקמן:
 - א. האם הוצאו צווים מנהליים כנגד הבינוי?
 - ב. האם הוצא צו הריסה מנהלי כנגד הפינוי? ככל שהוצא צו מנהלי – האם הוצאתו נעשתה בהתאם לצו בדבר סילוק מבנים חדשים (הוראת שעה) (יהודה והשומרון) מס' 1979, תשע"ח-2018?
 - ג. האם בכוונתכם להרוס את המבנה? מהו לוח הזמנים הצפוי להריסתו?
 - ד. האם בכוונתכם לנקוט בהליכים שיפוטיים כנגד הבניה וכנגד הבונים?

רגבים - המחלקה המשפטית

האם ישנם הליכים שיפוטיים ו/או אחרים המתנהלים ביחס לבינוי נשוא פנייתנו?

4. בנוסף נבקש לקבל לידינו את פרטי המחזיקים בבינוי נשוא פנייתנו וזאת על מנת שמרשתי תוכל לצרפם להליכים שיפוטיים, ככל שיינקטו על ידי מרשתי.
5. אודה על קבלת מענה בהקדם ובמסגרת המועדים הקבועים לכך בדין.
6. כזכור, מרשתי הינה עמותה רשומה כחוק הפועלת לקידום מטרה ציבורית. מצ"ב אישור על ניהול תקין לשנת 2020. לאור האמור ובהתאם לסעיף 6(ב) לתקנות חופש המידע (אגרות) תשנ"ט 1999, פטורה מרשתי מתשלום אגרת בקשה.

בברכה,

בועז ארזי, עו"ד

העתקים:

שר הביטחון, חה"כ בני גנץ
 האלוף תמיר ידעי, מפקד פיקוד המרכז
 תא"ל רסאן עליאן, ראש המנהל האזרחי
 מר מרקו בן שבת, מנהל יחידת הפיקוח, המנהל האזרחי
 יוסי דגן, יו"ר המועצה האזורית שומרון

נספח ה'

פניית העותרת מיום 29.10.2020

נספח ה'

פניית העותרת מיום 29.10.2020

רגבים - המחלקה המשפטית

י"א במרחשוון תשפ"א

29.10.2020

לכבוד:

יואב בר-נס, סגן

קפ"ץ וממונה חופש מידע, לשכת רמ"ה

הנדון: מבנים בלתי חוקיים חדשים בסמוך לדהר אל מלכ

פניה להשלמת פרטים ומידע לפי חוק חופש המידע – קדם עתירה

שלנו: מיום 14.5.2020

שלך: מיום 22.7.2020

שלנו: מיום 3.8.2020

שלנו: מיום 7.9.2020

בשם מרשתי, תנועת רגבים, ועל יסוד הוראות החוק שבנדון (להלן: "החוק") הנני מתכבד לשוב ולפנות אליכם כדלקמן:

1. פנייתנו להשלמת מסמכים ומידע מיום 3.8.2020 – טרם נענתה, למרות חלוף המועד הקבוע בחוק ולמרות פניית תזכורת מיום 7.9.2020.
2. אודה על קבלת מענה בתוך 7 ימים.
3. ככל שלא יתקבל מענה – תשקול מרשתי פניה להליך שיפוטי.

בברכה,

בועז ארזי, עו"ד

נספח ו'

תשובת המשיבים מיום 8.11.2020

נספח ו'

תשובת המשיבים מיום 8.11.2020

לישראל	הגנה	צבא
איו"ש	אזרחי	מנהל
הציבור		פניות
חופש מידע		תיק:
EVEN465-01-1808		סימוכין:
תשפ"א	חשון	כ"א
2020	נובמבר	08

לכבוד,
עו"ד בועז ארזי

באמצעות דוא"ל: regavim1234@gmail.com

הנדון: "מבנים בלתי חוקיים חדשים בסמוך לדהר אל מלכ" - התייחסות

מנהא"ז איו"ש

שלך : מיום 03/08/2020

1. הרינו לאשר קבלת פנייתך אשר בסימוכין.
2. בפתח הדברים, נציין כי הוראותיו של חוק חופש המידע, תשנ"ח-1998 (להלן: "החוק") אינן חלות על רשויות באזור יהודה והשומרון (ר' בג"ץ 6870/14 רגבים נ' ראש המנהל האזרחי). עם זאת, וכפי שהוצהר על ידי המדינה בהליכים, אין באמור כדי לגרוע מתחולת המשפט המנהלי הישראלי על פעולתן של רשויות האזור, לרבות עקרונות חופש המידע במובנם הרחב. תשובה זו מנוסחת ברוח הוראות חוק חופש המידע. אין בכך כדי ללמד על תחולת בחוק על הבקשה. להלן התייחסות מנהא"ז איו"ש:
3. כפי שצוין בפנייתך, המבנים הבלתי חוקיים מושא פנייתך מוכרים לרשויות האזור אשר החלו בהליכי פיקוח ואכיפה בעניינם. כך, ביחס לכלל המבנים נמסר צו הפסקת עבודה והם מטופלים במסגרת תיקי בבי"ח:
 - תיק בבי"ח ג' 21/6 הגיש בקשה להיתר בניה.
 - תיק בבי"ח ג' 47/18 הגיש ערר.
4. רשויות האזור יוסיפו לפעול לאכיפת החוק, בהתאם לסדרי העדיפויות ולמשאבים הנתונים בידיהן. ויודגש, כי לרשויות האזור נתון שיקול-דעת רחב במסגרת הפעלת סמכויותיהן כאמור.
5. כך, בהתאם לנסיבות העניין, לא הופעלה סמכות אכיפה מכוח הצו בדבר סילוק מבנים חדשים (יהודה והשומרון) (הוראת שעה) (מס' 1797), התשע"ח-2018.
6. ויוער, כי שאלתך האם בכוונת רשויות האזור לנקוט בהליכים שיפוטיים אינה ברורה.

בלמ"ס

7. בקשתך לקבלת פרטי המחזיקים בבינוי נדחית ברוח הוראות סעיף 9(א)(3)-(4) לחוק חופש המידע.

8. תשומת לבכם לכך, שעל החלטה זו ניתן להגיש עתירה לבית המשפט לעניינים מנהליים בירושלים.

יואב ברנס, סגן
קפ"צ וממונה חופש מידע
לשכת ראש המנהל האזרחי

בברכה,

נספח ז'

פניית העותרת מיום 1.12.2020

נספח ז'

פניית העותרת מיום 1.12.2020

רגבים - המחלקה המשפטית

ח' בתמוז תש"ף

לכבוד:

שר הביטחון, חה"כ בני גנץ

האלוף תמיר ידעי, מפקד פיקוד המרכז

תא"ל רסאן עליאן, ראש המנהל האזרחי

מר מרקו בן שבת, מנהל יחידת הפיקוח, המנהל האזרחי

הנדון: מבנים בלתי חוקיים חדשים בסמוך לדהר אל מלכ

דרישה לנקיטת הליכי פיקוח ואכיפה – תזכורת

שלנו : מיום 14.5.2020
 שלנו : מיום 30.6.2020
 שלכם : מיום 22.7.2020
 שלנו : מיום 3.8.2020
 שלנו : 7.9.2020
 שלנו : מיום 29.10.2020
 שלכם : מיום 9.11.2020

בשם מרשתי, תנועת רגבים, ועל יסוד הוראות החוק לתיקון סדרי מנהל (החלטות והנמקות) התשי"ט – 1958 (להלן: "החוק") הנני מתכבד לשוב ולפנות אליכם כדלקמן:

1. ביום 14.5.2020 פנתה אליכם מרשתי בדרישה לנקיטת הליכי פיקוח ואכיפה כנגד הבינוי שבנדון. העתק הפניה מצ"ב לפניה זו.
2. בתשובתכם הלקונית מיום 22.7.2020 נמסר כי ננקטו הליכי פיקוח כנגד הבינוי.
3. על מנת לקבל את מלוא הפרטים, פנתה אליכם מרשתי בפניה לפי חוק חופש המידע ביום 3.8.2020.
4. במענה החלקי שהתקבל ביום 9.11.2020 נמסר כי כנגד שני המבנים הכלולים בפניה נפתחו תיקי בבי"ח וכן כי בתיק אחד הוגשה בקשה להיתר ואילו לגבי התיק השני הוגש ערר (ומכאן יש ללמוד כי ניתן כנגד מבנה זה צו הריסה סופי). לא נמסר מהו התיק המתאים לכל אחד מן המבנים וכן סירבתם למסור למרשתי את פרטי המחזיקים במבנים.

רגבים - המחלקה המשפטית

5. ביום 23.11.2020 ביקר נציג מרשתי במקום והסתבר כי, לא רק שלא ננקטו הליכי אכיפה משמעותיים כנגד הבינוי אלא הבניה במקום נמשכת – למרות ההליכים שנקטו ובמקביל לניהול ההליכים התכנוניים.

להלן תמונת הבינוי מיום 23.11.2020:

6. לאור האמור לעיל ולאור הימשכות הבניה במקום, ככל שלא יימסר על ידיכם תוך 14 ימים מיום פנייתי זו כי ננקטו הליכי אכיפה בשטח, לרבות הריסת הבינוי, הן הבינוי החדש והן הבינוי הישן – תיאלץ מרשתי לשקול פניה לבית המשפט.

7. בנוסף – למרות שנמנעתם מלמסור למרשתי את המידע בדבר קיומו של צו הריסה מנהלי כנגד הבינוי, הנכם נדרשים לבצעו באופן מיידי, על מנת למנוע את המשך הבינוי במקום ולהבהיר לעבריינים כי יש לבנות על פי חוק.

בברכה,

בועז ארזי, עו"ד

העתק- יוסי דגן, יו"ר המועצה האזורית שומרון

נספח ח'

דו"ח "מלחמת ההתשה"

נספח ח'

דו"ח "מלחמת ההתשה"

מלחמת ההתשה

**כך חותרת הרשות הפלסטינית
להקמת מדינה ערבית בשטח C**

**ע ש ו ר ל ת ו כ ו ת פ ר א ר
דו"ח מצב המקרקעות ביהודה ושומרון, 2009-2019**

תנועת רגבים (ע"ר)

תנועה ציבורית לשמירה על אדמות ונכסי הלאום.

התנועה פועלת למניעת השתלטות לא חוקית על אדמות מדינה ולשמירה על כללי מינהל תקין בכל הנוגע למדיניות הקרקעית של מדינת ישראל.

התנועה פועלת במישור הציבורי, הפרלמנטרי והמשפטי, באמצעות פרסום מאמרים, דו"חות ציבוריים, מחקרים ונקיטת הליכים משפטיים.

פעילות זו מתבצעת על מנת לקדם את מטרות התנועה ולהביא להשבת החזון הציבורי למקומו המוביל בקביעת מדיניות היום-יום של מדינת ישראל.

החזון הציבורי, בראייתה של תנועת רגבים, הוא בראש ובראשונה חזון יהודי בוטח ומאמין, אך כד בכד הוא גם חזון אנושי, צודק ומוסרי, שחלק מביטוייו הם הקפדה על טוהר מידות וכללי מינהל תקין.

כתיבה: אברהם בנימין, יונה אדמוני, ישי חמו

פרקי מומחים בנושאי ביטחון, מדיניות וסביבה:

תא"ל (מיל') יוסי קופרזוטר; ד"ר פרנשואר; עו"ד שלמה רבינוביץ'

עריכה: אברהם בנימין

מחקר: ישי חמו

מיפוי ומחקר GIS: ליאור שמו

עריכה לשונית: חנה פורטוגל

עיצוב גרפי: חמוטל לורנס

דפוס: אלמוג ג.א. דפוס ואופסט בע"מ

תמונות: תנועת רגבים, ויקיפדיה, דף הפייסבוק UAW

דצמבר 2019

תוכן

5	שער א - רקע היסטורי: מהסכמי אוסלו ועד להשתלטות הר-צדדית
11	שער ב - המספרים מדברים: התיישבות ערבית ביהודה ושומרון, 2009-2019
12	תפיסת קרקע באמצעות בנייה בלתי חוקית
16	למי צפוף באמת
17	מיפוי שטחים בנויים
19	ייעודי קרקע
24	עוד דונם ועוד עו - הכיבוש החקלאי
28	רישום והסדר מקרקעין
31	הלחמה המשפטית - נשק במערכה הכוללת
35	מימון הלחמה המשפטית - אגודת סנט איב
37	מגש הכסף מבריסל - תמיכת האיחוד האירופי במימוש תוכנית פיארד
41	שער ג - השלכות ומשמעויות: ביטחון, מדיניות וסביבה (פרק מומחים)
42	משמעויות ביטחוניות ומדיניות תא"ל במיל יוסי קופרורסר
46	עשור לתוכנית פיארד - עשר שנים של החמצה רון פרושאר
51	אחריות המדינה לזיהום מקורות המים ביהודה ושומרון עו"ד שלמה רבינוביץ
55	שער ד - סיכום והמלצות
56	סיכום
57	המלצות

שער א:

רקע היסטורי מהסכמי אוסלו ועד להשתלטות חד-צדדית

עבודה ציבורית
Ehud Barak
מנהל משרד הביטחון וההגנה
משרד הביטחון וההגנה
משרד הביטחון וההגנה
משרד הביטחון וההגנה

”החלטנו לנקוט יוזמה,

לזרז את סוף הניבוש באמצעות עבודה קשה
ולקבוע עובדות בשטח העולות בקנה אחד
עם התפיסה שהקמת מדינה

אינה דבר שניתן להתעלם ממנו.
זו האג'נדה שלנו,

ואנחנו רוצים ליישמה בנחישות”

(סלאם פיאר, ראש ממשלת הרשות הפלסטינית, 2009,
בריאיון ל-TIMES).

רקע היסטורי: מהסכמי אוסלו ועד להשתלטות תר-צדדית

התיאור ההיסטורי הקצר שלהלן אינו מתיימר לסקור לעומק את פרקי ההיסטוריה של מאה שנות ציונות ללא לקבץ בקיצור נמרץ את ראשי הפרקים ההיסטוריים שהובילו למצב הדבריים העכשווי ביהודה ושומרון.

בשנת תש"ח, 1948, עם סיום המנדט הבריטי והקמת מדינת ישראל, כבשה ממלכת ירדן את חבלי יהודה ושומרון. אזורים אלו היו מאז ומתמיד המשך טבעי לחבלי הארץ הסמוכים, אך הכיבוש הירדני וקביעת קו הגבול בלב ארץ ישראל הובילו לאפיונם, באופן בלתי טבעי, כחבל ארץ נפרד מיתר חלקי הארץ.

מלחמת המגן שנכפתה על מדינת ישראל בשנת 1967 הובילה לשחרור חבלי ארץ אלו ולהשבתם לידי מדינת ישראל. קברניטי המדינה בדורות עברו החילו את החוק הישראלי על ירושלים רבתי, ואחר כך גם על רמת הגולן, שנכבשה מירי טוריה, אולם נמנעו מהחלת הריבונות הישראלית על יהודה ושומרון מאחר שלא באו לידי הכרעה פנימית ומעשית בנוגע לעתיד השטחים והאוכלוסייה הערבית ביהודה ושומרון.

האוכלוסייה הערבית ביהודה ושומרון פתחה במאבק מזוין נגד מדינת ישראל באמצעות פעולות טרור וחבלה לשם שחרור פלסטין, ומאבקה התאפיין לאורך השנים בגלי גאות ושפל. לאחר פרוץ האינתיפאדה הראשונה, בשלהי שנות השמונים של המאה הקודמת, החל להתגבש משא ומתן בין מדינת ישראל לבין הארגון לשחרור פלסטין, ובמהלך שנות התשעים נחתמו כמה הסכמים בין מדינת ישראל לאש"ף. הם נודעו בשמם הסכמי אוסלו והיו חלק מניסיון להתניע תהליך שלום בין מדינת ישראל לערביי יהודה ושומרון.

במרב אזורי ישראל שרדה מחלוקת עזה בנוגע להסכמי אוסלו, שעברו בכנסת על חודו של קול ובסמגרתם הכירה מדינת ישראל בהיות אש"ף הגוף הלאומי המייצג של ערביי יהודה, שומרון ורצועת עזה (ה'פלסטיניס') והעבירה לשליטתו חלקים מיהודה, שומרון וחבל עזה. הסכמי אוסלו קיבלו תוקף בין-לאומי ואושרו בחתימת ארצות הברית והאיחוד האירופי.¹

בהסדר הביניים חולקו שטחי יהודה ושומרון לשלוש קטגוריות: שטח A - כ-17 אחוזים משטחי יהודה ושומרון, הכוללים את כלל הערים וחלק מהמרחב הכפרי, שהועברו לשליטה מלאה של הרשות הפלסטינית הן בהיבטים הביטחוניים הן בהיבטים האזרחיים-מוניציפליים.

שטח B - כ-21 אחוזים מהשטח הנתונים לשליטה מוניציפלית של הרשות

הפלסטינית ולשליטה ביטחונית של מדינת ישראל.²

שטח C - יתרת השטח, הנתונה לשליטה מלאה של מדינת ישראל מביחינה ביטחונית ואזרחית. את כינונה של הרשות הפלסטינית וחתימת הסכם הביניים הגדירו בזמנו חותמי ההסכם 'חונת ביניים' בדרך להקמתה של יישות לממשל עצמי פלסטיני שבגולותיה ייקבעו באמצעות משא ומתן.

בשנת 2000 פרצה האינתיפאדה השנייה ובמהלכה הותקפו מדינת ישראל, עריה ואזרחיה בשרות מתקפות טרור ורצחניות שמילאו בהן תפקיד פעיל כלל ארגוני הטרור הפלסטיניים. כולל אלו הכתופים לאש"ף - הארגון שהתחייב בהסכמי השלום לשים קץ לפעולות הטרור. הרשות הפלסטינית עצמה סיימה (ועודנה מסיימת) לארגוני הטרור בדרכים ישירות ועקיפות. הן במימון ישיר הן בתשלום משכורות למשפחות מחבלים היושבים בכלא הישראלי, בהאזרה של פעילי טרור רצחניים ועוד.

האינתיפאדה גרמה להפסקת המשא ומתן בין ישראל לרשות הפלסטינית, ולכן נמלצה הרשות למשבר חמור. מדינת ישראל חידשה את המאבק בארגוני הטרור, ובשטח הלך והתקבע המצב שהוגדר בהסכמי אוסלו וכן התוותה חלוקת השליטה ובשטח. במהלך השנים שלאהר מכן נעשו כמה ניסיונות כושלים לחידוש המשא ומתן בין ישראל לרשות הפלסטינית. עם זאת שומרה ישראל על שיתוף פעולה ביטחוני עם הרשות הפלסטינית (החשה בעורפה את הבל נשימתו של המאס).

לצד התוצאות הביטחוניות החיוביות קצרות הטווח יצרה מדיניות זו או לכל הפחות אפשרה את היווצרותם של תהליכים אסטרטגיים ארוכי טווח שפועלים לדעת ישראל.

ברשות הפלסטינית לא נטשו את עקרונ המאבק המזוין (למרות מס שפתיים קל שהרשות נדרשה לו בורה הבין-לאומית), אך בהנהגת הרשות הלכה והתגבשה המלטה טקטית להחניק מהלך לאומי רחב ממדים, בלתי אליים באופיו, שיוכל לתפיסה דה פקטו של כל אזור יהודה ושומרון ולהקמת מדינה פלסטינית בפועל. בחסות מצב הביניים, בניגוד למעמדה החוקי של ישראל, ובעזרתם של צדדים שילשיים, הובילה הרשות הפלסטינית מהלכים שמתרחם לקבע כעובדה מוגמרת בתודעת הזירה הבין-לאומית את קיומה של מדינה פלסטינית דה פקטו בכל רחבי יהודה ושומרון, ולקבוע בשטח עובדות גאוגרפיות שיהיה בהן כדי לכבול את ידי הדרג המדיני בישראל ולכפות עליו מציאות מסוימת. כפי שיפורט בפרקים הבאים, מהלכים אלו מולידים מציאות ביטחונית מסוכנת למדינת ישראל.

הכרזת פיאד

בשנת 2009 פרסם ראש ממשלת הרשות דאז סלאם פיאד את התוכנית 'פילסטין -

1 "הסכם ביניים ישראל-פלסטיני בדבר הגדה המערבית ורצועת עזה": <https://bit.ly/2EDkAtu>

2 נתון זה כולל את שטח 'השמורה ההסכמית', פירוט נוסף בעניינה יובא בעמודים הבאים.

סיום הכיבוש והקמת המדינה. חזון התוכנית הצהיר על חתירה להקמת "מדינה ערבית עצמאית שלה ריבונות מלאה על כל שטחי הגדה המערבית ורצועת עזה בגבולות 1967, וירושלים בירתה".

לתוכנית שלוש רגליים עיקריות: רפורמה מבנית בממשל המרכזי והמקומי, שיקום מערכת הביטחון וביטוח (משטרה, בתי משפט, בתי כלא ועוד) ובניית התשתית הכלכלית והפיזית (בנקים, מוסדות ציבור וחינוך, תשתיות חשמל, מים, ביו ובכימיה ועוד).

בתוכנית תיאר פיאר את החזון ואת מתווה הדרכים להקמת המדינה הפלסטינית בפועל באופן חד-צדדי. לנכח נקודת המוצא כי בעקבות הסכמי אוסלו שטחי A ו-B כבר נתונים לשליטת הרשות הפלסטינית, לתפיסתו של פיאר תתאפשר הקמת המדינה הפלסטינית בין היתר על ידי יצירת רצף טריטוריאלי בין שטחי B בהודו ושומרון באמצעות בנייה מסיבית והשתלטות על קרקע בשטחי C, ולמעשה בנייה זו היא שתקבע כעובדה מוגמרת את גבולות המדינה הפלסטינית בפועל, בין שבסכמה ובין שלא.³

תוכניתו של פיאר לא נותרה על הנייר.

בעוד מדינת ישראל שוקטת על שמריה ותופסת את המצב שנוצר בעקבות הסכמי אוסלו כסטטוס-קוו יציב למדי, הרי שמבחינת הרשות הפלסטינית, ובפרט בעשור שחלף מאז הצהרת פיאר, חלו תמורות רבות ושינויים בלתי פוסקים במצב הקרקעות בהודו ושומרון. בעזרת מימון נדיב של מדינות האו"ם האירופי ומדינות ערביות, מקומת הרשות הפלסטינית שווה של מיזמים לאומיים שמטרתם לשפר את מיקום החקניה על לוח המשחק באמצעות בנייה בלתי חוקית נרחבת, מיזמים מקלאיים רחבי היקף באזורים אסטרטגיים שבבוא העת תטען לריבונות דה פקטו עליהם, וישום מקרקעין עצמאי ולוחמה משפטית שנועדה לטרפד פעילות אכיפת של רשויות החוק הישראליות.

זה שנים ארוכות שאנו בתנועת רגבים מלווים בראגה עמוקה את שלל המתפתות הבאות לידי ביטוי בשטח ומנסים להתירע במרחב הציבורי, בכנסת, בתקשורת ובבתי המשפט מפני הסכנות העומדות לפתחם של מדינת ישראל ושל כלל אזרחיה. מבחינה זו אין שום רלוונטיות לשיח הפוליטי בישראל בין שמאל לימין וכימין עצמו בשאלת הקמתה של מדינה פלסטינית. הדיונים והוויכוחים עלולים להפוך לוויכוחי סרק, שכן המציאות קורמת עור וגידים בשטח, והמציאות, כידוע, חזקה יותר מן המילים.

לציון עשור לפירוסם תוכנית פיאר החלטנו להביא לידיעת הציבור ומקבלי ההחלטות סיוכום עובדתי-גאוגרפי של השינויים שהתחוללו בשטח בעשור האחרון ופריסה של ההשלכות והמגמות העתידיות.

3 Ending the Occupation, Establishing the State Program of the Thirteenth Government, August 2009, <http://bit.ly/35Gdub1>; ועוד: 28, 25, 12 עמודים.

נסו על הנתונים שנוצגו, פירי מחקר מעמיק ומיפוי מדויק שערכנו, נגיש מסקנות והמלצות האופות אל פני העתיד. אנו מניחים כי הדו"ח יציג תמונת מצב המראה כי המצב בשטח אינו פשוט, וייתכן כי תמונת מצב זו עלולה להוביל חלילה לרפיין ידיים, אך מובן שאין זו כוונתנו. לתפיסתנו ידעת העובדות לאשורן היא תנאי בסיסי בדרך לתיקון המצב, ויש בהחלט מרחב פעולה ניכר, כפי שנפרט בשלב ההמלצות.

שער ב:

המספרים מדברים התיישבות ערבית ביהודה ושומרון

2019-2009

תפיסת קרקע באמצעות בנייה בלתי חוקית

בשנים האחרונות חשפה תנועת רגבים במרחב הציבורי את סוגיית הבנייה הבלתי חוקית הפלסטינית והיקפיה הכבדים. במלאות עשור לפירסום הצהרת פיאד והתנעת התוכנית ערכנו מיפוי מקיף הכולל מחקר השוואתי של תצלומי אוויר שסומנה בהם הבנייה הבלתי חוקית נכון לשנת 2008, ערב הצהרת פיאד, לצד תצלום אוויר עדכני, המשקף במדויק את התמורות שחלו בשטח עשור לאחר מכן עד רמת המבנה הבודד.

שטחי יהודה ושומרון משתרעים על פני כ-5,860,000 דונמים. כפי שפורט לעיל, בהסכמי אוסלו הועברו לשליטת הרשות הפלסטינית אזורים שמתגדרות בהם אוכלוסייה ערבית בצפיפות גבוהה ובינונית, ואזורים אלו קיבלו את השם שטח A ו-B, בהתאמה.

שטחי A ו-B משתרעים על כ-2.2 מיליון דונם, ושיעורם כ-38 אחוזים משטח יהודה ושומרון, ושטח C משתרע על שטח של כ-3.6 מיליון דונם, ושיעורו כ-62 אחוזים מהשטח. על פי ההסכם, בשטחי A ו-B נתונות סמכויות התכנון והבנייה בידי הרשות הפלסטינית, ואילו בשטחי C סמכות זו נתונה באופן בלעדי למדינת ישראל באמצעות מוסדות התכנון של המנהל האזרחי ביהודה ושומרון.

תופעת הבנייה הבלתי חוקית ביהודה ושומרון וגם ביחסי חלקי הארץ איננה חדשה, אך בעקבות תוכנית פיאד היא הפכה לכלי אסטרטגי, מכיוון ומתואם, המשמש להשתלטות על שטחים בשליטה ישראלית.

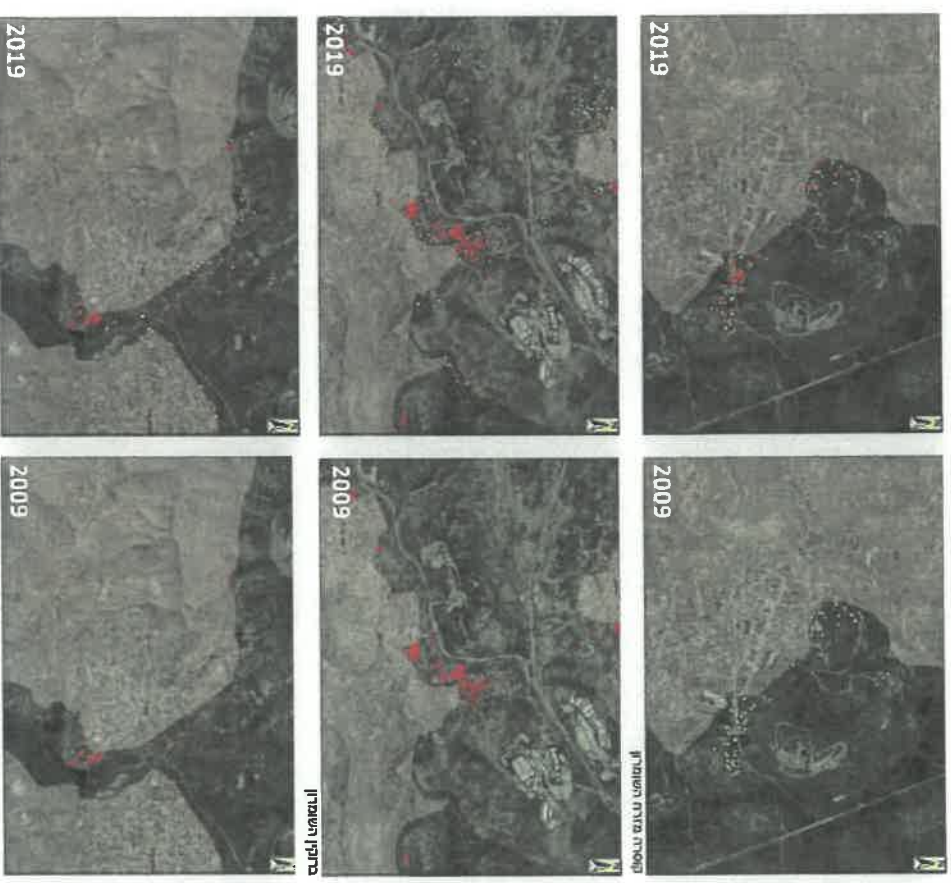
שיטת הסיפוח הזוחל נעשית במקביל בשני מסלולים: האחד ננקט בתיאום עם הרשויות הישראליות באמצעות פנייה של הרשות הפלסטינית לרשויות הישראליות ובקשה לאשר את הקמתם של מיזמים בעלי חשיבות מיוחדת (בדרך כלל אלו יהיו מיזמים שתמצובם הבין-לאומי מותנה ביחזמת כשרותי - הסכמה ישראלית). המסלול האחר, הנושג יותר, נעשה באמצעות קביעת עובדות בשטח בפעילות בלתי חוקית נרחבת של בנייה ופיתוח ללא תיאום עם הרשויות הישראליות וללא אישורן. למרות שאפתנותה הרבה לא עטתה תוכנית פיאד כל מעטה חשאי אלא נעשתה בפומבי וישמה בדיש גל. מאז שנת 2009, ובמהלך מושבל ומתוכנן, חל זינוק חד בהיקף הבנייה הערבית הבלתי חוקית דווקא בשטחי C, וזאת חרף העובדה כי בשטחי A ו-B נותרו מאות אלפי דונמים ריקים ופנויים.

בהתאם לעקרונות התוכנית המתקודה הבנייה בתאי שטח המובילים ליצירת רצפים טריטוריאליים בין שטחי B שבשליטת הרשות הפלסטינית, בביתו ויצירת חיץ באזורים שבין גושי התיישבות ישראלים ובבנייה בתאי שטח אסטרטגיים, לדוגמה E1-1, הסמך למעלה אדומים ולכביש מספר 1 תיורד מירושלים לים המלח⁴, על

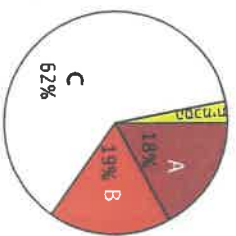
4 להרחבה נוספת ראו: "הקולנויה האחרונה" - מעורבות האיחוד האירופי בבניה בלתי חוקית ביהודה ושומרון, תנועת רגבים, פברואר 2015: <http://bit.ly/25fRloxx>

בניה מכוונת בשטח C - מול זריעות שטח B

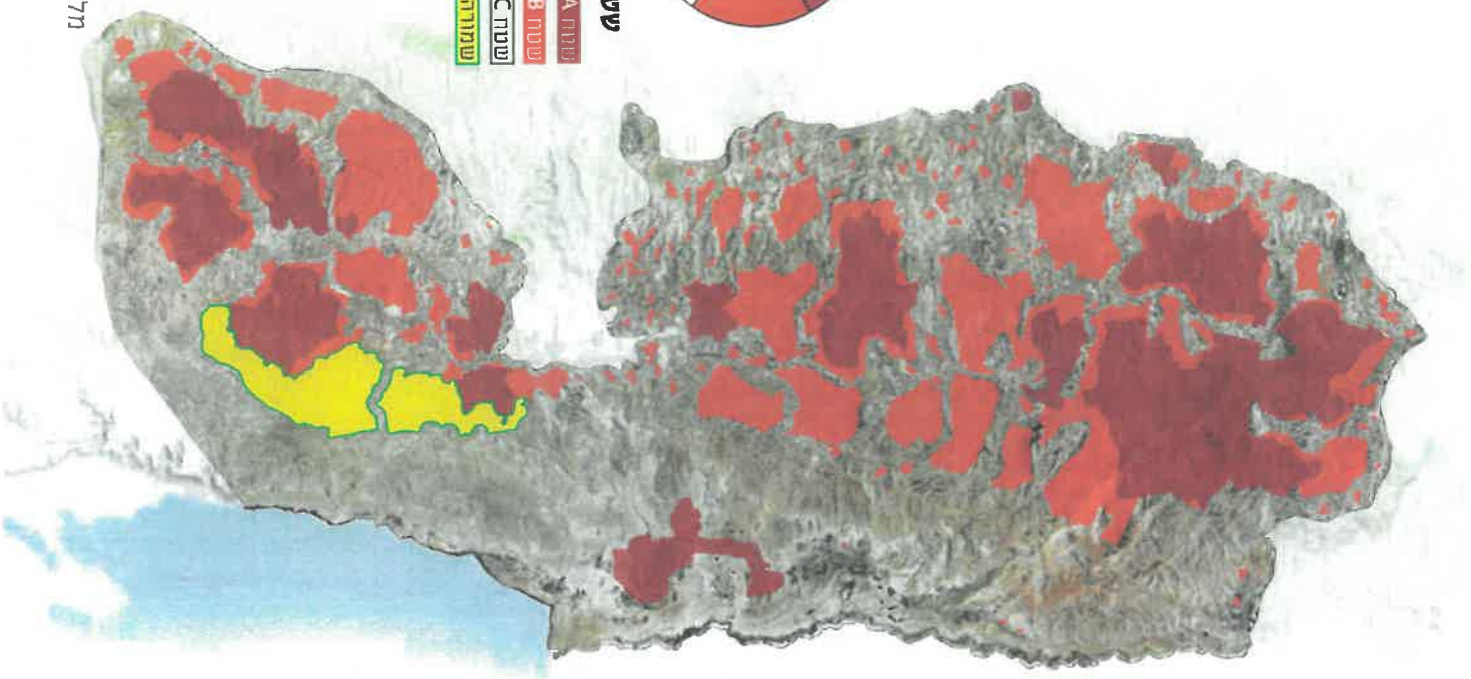

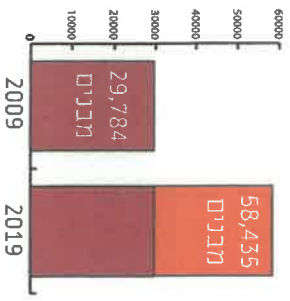
סוגי ע'ל בעמקן

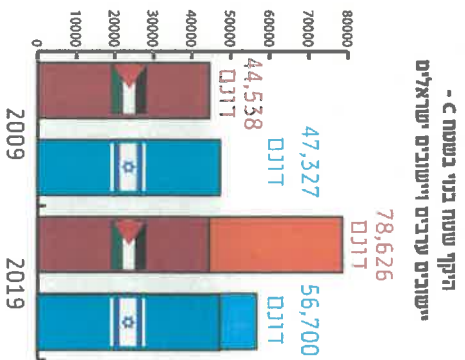
שטחי יהודה ושומרון

שטח A	1000000 דונם
שטח B	1055508 דונם
שטח C	3653841 דונם
שומורה הטכנית	1665390 דונם

בניה ערבית בשטח א

היקף שטח בנייה בשטח א - יישובים ערבים ויישובים יהודיים

מזימי הבניה של הרשות הפלסטינית והאויחוד האירופי בשטחי א מנוגדים הן לחוק הישראלי והבנייה בארץ, הן להסכמי אוסלו, שעל-יהם חתם האיחוד האירופאי עצמו, והן לכללי התנהגות דיפלומטית מקובלים. הטענה הרלווחת כי המיזמים עתירי הממון שיושמו בשטחי א הם בגודל סיוע הומניטרי אינה מייצגת את הצורך החוקי לקבל היתר בנייה מהרצון בשטח.

השוואת הנתונים מתצולמי האוויר העלתה כי במהלך העשור האחרון, מאז פרסום תוכנית פיאר, הכפילו הערבים את השטח הבנוי ואת מספר המבנים בשטח א. מספר המבנים הלא חוקיים שבנו ערבים בשטחי א נכון לערב הצהרת פיאר עמד על 29,784 מבנים, בלתי חוקיים ברובם. עשר שנים לאחר מכן נספרו בשטח זה 58,435 מבנים. אם כן, בתוך עשור בנו ערבים 28,651 מבנים לא חוקיים בשטח א. קרי, הוכפל מספר המבנים הבלתי חוקיים שהיו בשטח בשנת 2009.

היקף השטח הבנוי שנחפס באמצעות הבנייה הערבית הבלתי חוקית נמדד והשווה אף הוא לשטח הבנוי לפני החלת התוכנית. במדד זה נמצאה צמיחה של כ-77 אחוזים בתוך עשור; בשנת 2009 עמד השטח הבנוי על 44,538 דונמים, ובשנת 2019 זינק המספר ל-78,626 דונם.

לעומת מספרים אלו נבדק גם היקף הצמיחה של ההתיישבות היהודית לאורך העשור החולף. בשנת 2009 עמד היקף השטח הישראלי הבנוי על 47,327 דונמים, ואילו עשור לאחר מכן עמד על 56,700 דונם, קרי צמיחה של 20 אחוזים בלבד - כרבע בלבד מהיקף צמיחת השטח הבנוי הערבי בשטח א.

הפערים המשתקפים ממספרים אלו מקבלים משנה תוקף בראי הדמוגרפיה, על אף החוסר במדד אמין ומבוסס על היקף האוכלוסייה הערבית בשטחי א. הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ערכה מפקדי האוכלוסין ביהודה ושומרון עד להסמך

אוסלו, ומאז מסתמכת ישראל על נתוני הרשות הפלסטינית בעניין, ואולם כבר הוכח כי הנתונים כרוכים בליקויים רבים כגון ספירה כפולה, חוסר גרעיה של נפטרים ומהגרים לחו"ל והטיות אחרות שממשליות על אמינות הממצאים.⁵

ההיקף המדויק של האוכלוסייה הערבית בשטחי א אינו ידוע והוא בנוי במחלוקת.⁶ ההערכות הממצמות הן של כ-50,000 נפש, יש אומדן של כ-100,000 נפש. אמירות של שר הביטחון לשעבר על כ-230,000 נפש, וכן אומדנים מרובים, המתבססים על הלמ"ס הפלסטיני (שגם האו"ם אימץ), הנוגעים למספר הנושק ל-300,000 נפש.⁸

עשרות שנים לא עשתה מדינת ישראל מפקד אוכלוסין של התושבים הערבים בשטחי א, ובמגמת קידום תוכנית פיאר הרשות הפלסטינית מעודדת זלגת אוכלוסין מתחומי שליטתה ויישובם ברשת המאחזים הערביים שהוקמו למאת בשטחי א שבשליטת מדינת ישראל.⁹

לסיכומו של דבר, היקף צימוח השטח הישראלי הבנוי בשטחי א, שמתגוררת בו אוכלוסייה שמנינה כ-450,000 נפשות נכון לשנת 2019, נמוך בעשרות אחוזים מהיקף תפיסת השטח על ידי האוכלוסייה הערבית, שהיפקה, גם לפי אומדנים מנופחים במכוון, קטן בהרבה מהיקף האוכלוסייה הישראלית.

למי צפוף באמת

בבואנו לסקור את מצב הקרקעות בשטח א, לא ניתן להתגלם מהמציאות בשטחי A-1. שנים רבות נטען מחד, כי הערבים נאלצים לבנות בשטחי א באופן לא חוקי מכיוון ששטחי A-1 כבר מנוצלים, ומאידך כי ישראל לא מאשרת מספיק תכניתי בשטחי א.

בדיקה ומיפוי שערכנו לגבי השטחים הבנויים בשטחי יהודה ושומרון, מוכיחים כי: 1. רמת הצפיפות בשטחי הבנייה הפלסטיניים ביהודה ושומרון נמוכה בהרבה מרמת הצפיפות בשטחי הבנייה בישראל ובשטחי הבנייה הישראליים ביהודה ושומרון.

2. כ-70% משטחי A-1 אינם מנוצלים לבניה, עובדה המלמדת כי הבניה הערבית בשטח א לא נובעת ממחסור בקרקעות בשטחי A-1.

5 פער של יותר ממיליון תושבים פלסטינים ביהודה ושומרון בין נתוני המדינה לחישוב המומחים. אתר ועדת החוץ והביטחון של הכנסת: <https://bitly.com/2bthomd>

6 שם.

7 שר הביטחון לשעבר אביגדור ליברמן: "אנחנו אחראים על כל שטחי א, שבהם חיים גם 230 אלף פלסטינים", מתוך "הקרב על קלקיליה": <https://bitly.com/35Ge8fr>

8 UNOCHA occupied Palestinian territory: <https://bsbsoft.co/225cd85>

9 ראו תגובת המנכ"ל האזרחי בתחקיר מקור ראשון "לוחמת בשטח בנוי": <https://bitly.com/2Ph0e2x>

מיפוי שטחים בנויים

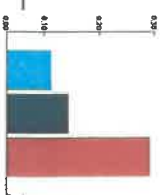
מקרא מפה

- שטח בנוי ערב בשטח A ב1
- שטח בנוי ערב בשטח C
- שטח בנוי ישראלי בשטח C
- שטח A ב1

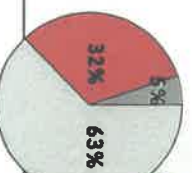
שטח בנוי יהודי מול ערב בכל ירש

שטח בנוי ערב בשטח A ב1	650,748 דונם
שטח בנוי ערב בשטח C	78,626 דונם
שטח בנוי ישראלי בשטח C	56,700 דונם

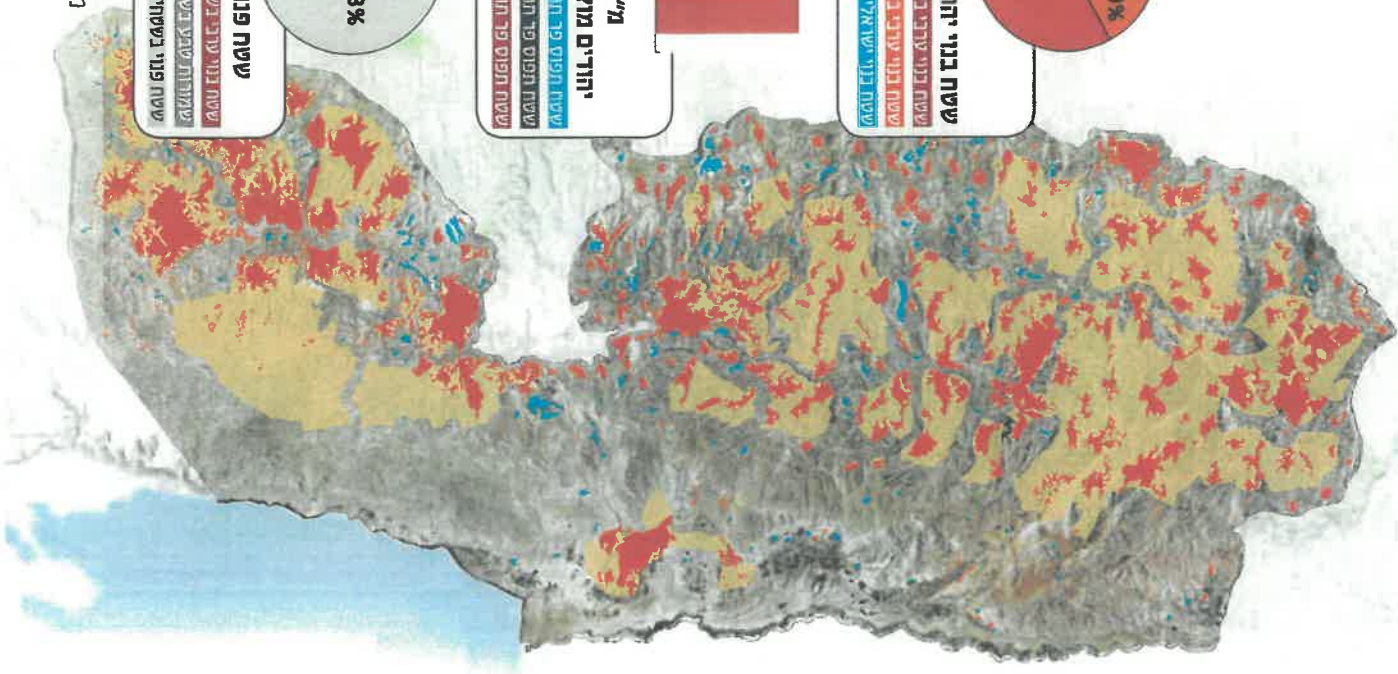
מי"ר פר נפש - יהודים מול ערבים בכלל ירש

שטח תפוס פר תושב ירש	0.113 דונם
שטח תפוס פר תושב ישראלי	0.144 דונם
שטח תפוס פר תושב ערב ירש	0.292 דונם

שטח פנוי מול מנוצל נבא

שטח פנוי ערב בשטח A ב1	650,748 דונם
שטח פנוי ערב בשטח C	94,039 דונם
שטח פנוי ישראלי בשטח C	1,290,721 דונם

רמת צפיפות

רמת צפיפות בשטחי בנייה נמדדת בחלוקת מספר הנפשות המתגוררות בשטח מסוים בגודל השטח.¹⁰

לפיכך נציג תחילה נתונים באשר לגודל שטחי יהודה ושומרון ולגודל השטחים הבנויים בהם. לאחר מכן נציג נתונים באשר להיקף האוכלוסייה, וניווכח ברמת הצפיפות. עוד נשווה נתונים אלו למציאות בישראל היום ובעתיד ולמציאות במדינות אחרות.

נתונים על שטחים ושימושי קרקע

יהודה ושומרון

השטח של יהודה ושומרון הוא 5,860,388 דונם, כרבע משטחה של ישראל (לא כולל יהודה, שומרון ועזה).
הסכמי הביניים בין ישראל לאש"ד מאמצע שנות התשעים, הסכמי אוסלו, העבירו לשליטת הפלסטינים את השליטה בחלקים מהיהודה ושומרון:

1. שטח A - כולל את כל הערים הפלסטיניות וחלק מהמרחב הכפרי שהועברו לשליטה ביטחוניית, אדחית ומוניציפלית מלאה של הרשות הפלסטינית. גודלו כ-1,000 קמ"ר (1,000,000 דונם), ושיעורו כ-17 אחוזים משטחי יהודה ושומרון.
2. שטח B - כולל בעיקר כפרים פלסטיניים שהועברו לשליטה אזרחית של הרשות הפלסטינית לצד שליטה ביטחונית ישראלית. גודלו כ-1,035 קמ"ר (1,035,508 דונם), ושיעורו כ-18 אחוזים משטחי יהודה ושומרון.

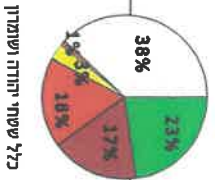
משטח A ב-1 יחד (1,035,508 דונם) הם **שטח בנוי**,
650,748 דונם (32 אחוזים) הם **שטח בנוי**,
94,039 דונם הם שומורות טבע.

3. שטח C - שטחי אש (עם שומורות הטבע יחד: 100,332 דונם ו5 אחוזים).
שטח C הסכמתי - שומורת טבע באזור מדבר יהודה וים המלח שהועברה לשליטה אזרחית של הרשות הפלסטינית, בהסכמי ויי נקבע כי על כל פעולה בשמורה יש לקבל תחילה הסכמה ישראלית. גודל השמורה 166,539 דונם, ושיעורה כ-3 אחוזים משטחי יהודה ושומרון.

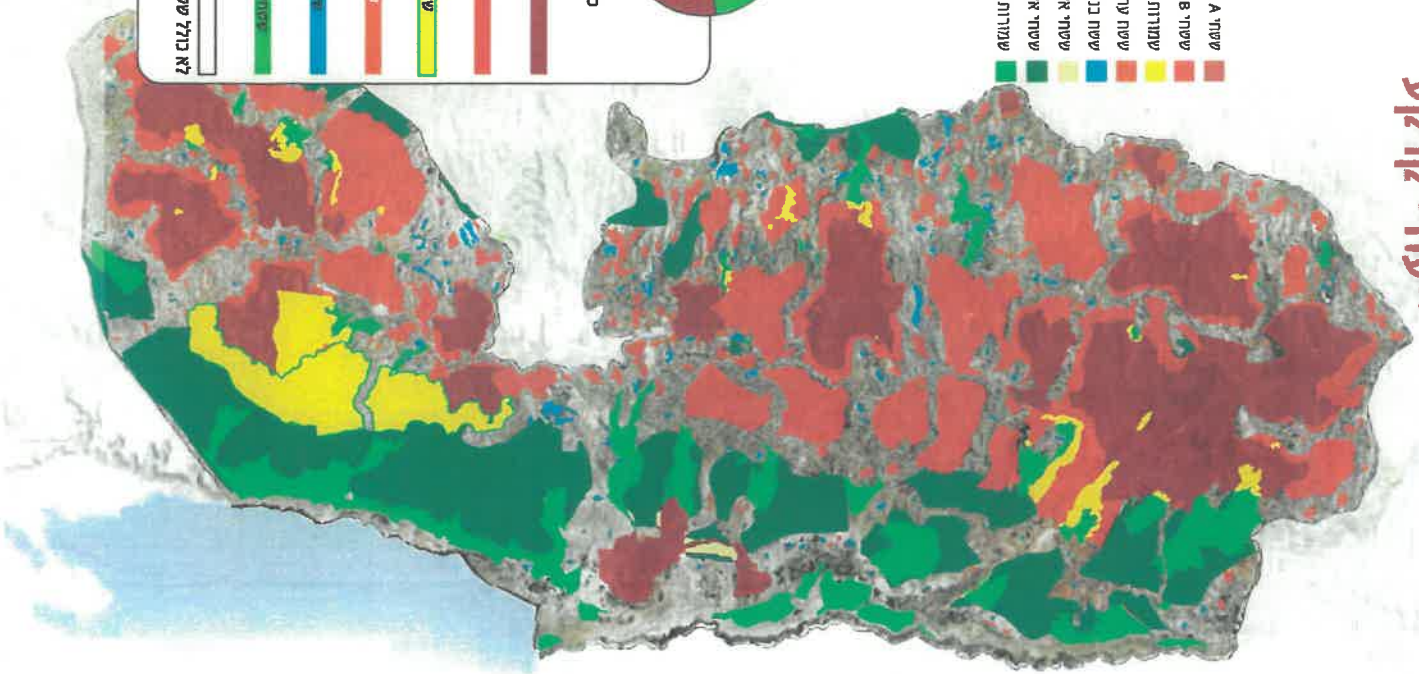
¹⁰ שיטת מדידה זו אימצה הלישבה המרכזית לסטטיסטיקה בפרסומה: הלישבה המרכזית לסטטיסטיקה, "שימושי הקרקע בישראל", סטטיסטיקה 173, דצמבר 2018: <http://bit.ly/25aqlho>. יש גם שיטה של חלוקת מספר יחידות הדיו בשטח הבנייה, אולם דומה לשיטת מדידה באמצעות חלוקת מספר הנפשות, להבדיל מחידות דיו, אומצה במהלך התכנון במחלוקתו לאחורונה לאמצע מדיניות של ציפוף המגורים בערי ישראל, כפי שיפורט בהמשך. כדי שנוכל להשוות בין המתונים ביהודה ושומרון לנתונים בישראל נמדוד את שטח הבנייה למגורים (מכלל שטחי הבנייה), כפי שנעשה בלישבה המרכזית לסטטיסטיקה.

מקרא מפה

- שטח A
- שטח B
- שמורות טבע בשטח A ו-B
- שטח ערב בניו בשטח C
- שטח בניו ישראל בשטח C
- שטח אש בשטח A ו-B
- שטח אש בשטח C
- שמורות טבע בשטח C

שטח A	דונם 1,000,000
שטח B	דונם 1,035,508
שמורות טבע בשטח A ו-B	דונם 260,578
שטח בניו ערבי בשטח C	דונם 78,626
שטח בניו ישראל בשטח C	דונם 56,700
שטח אש בשטח A ו-B	דונם 1,327,033
שטח אש בשטח C	דונם 2,195,982
שמורות טבע בשטח C	דונם 19,327,033

אלא שבכינוגוד מוחלט להסמי חיי הפלסטינים בונים בשמורה ההסכמית מבנים לא חוקיים בהיקפים עצומים אגב החרכת השמורה וגרירה בלתי הפיך. על פי מיפוי של תנועת רגבים, בשנת 2017 היו בשמורה 1,045 (ו) מבנים לא חוקיים, ובשנת 2019 זינק המספר ל-1,572 (ו) מבנים לא חוקיים.

4. שטח C - יורת השטח, הכוללת כפרים פלסטיניים ויישובים ישראלים, נתונה לשליטה מלאה של ישראל. גודל השטח 3,658,341 דונם, ושיעורו 62- אחוזים משטח יהודה ושומרון.

בשטח C:
78,626 דונם (2.15 אחוזים) הם **שטח בניו פלסטיני**, הכולל בין היתר 58,435 (י) מבנים פלסטיניים לא חוקיים נכון לשנת 2019.
56,700 דונם (1.55 אחוזים) הם **שטח בניו ישראלי**.
 הם שמורות טבע: 869,112 דונם הם שטחי אש; 235,344 דונם הם שמורות טבע ושטחי אש גם יחד.

בכל שטח יהודה ושומרון יחד **השטח הבנוי הפלסטיני עומד על 729,374 דונם**, ושיעורו 12.45 אחוזים מהשטח, לעומת **השטח הבנוי הישראלי**, ששיעורו 0.97 אחוזים בלבד מהשטח.

ישראל

גודלה של ישראל (לא כולל יהודה ושומרון ועזה) 22,072 קמ"ר. שיעורו הקרקע במדינה מתפלגים כך:¹¹

- שטחי קרקע. סלע, שיחים ושטח תפוח: 64.7 אחוזים מהשטח (14,299 קמ"ר).
- שטחי חקלאות (מתעים, גדולי שדה ומבנים חקלאיים): 20 אחוזים מהשטח.
- שטחי יער, חורש ופארקים: 7.3 אחוזים מהשטח.
- מאגרי מים (טבעיים - הכינרת וים המלח - ומלאכותיים, כגון מאגרי טיהור שפכים): 2.4 אחוזים מהשטח.

• **שטח בנוי: 5.6 אחוזים** מהשטח (1,228 קמ"ר). ומתוכם:

- **שטחי מגורים: 66 אחוזים** (810,48 קמ"ר).
- היתר (תשתית ותחבורה, תעשייה, מסחר ומשרדים, שטחי ציבור וקהילה): 34 אחוזים.

שטחי מגורים

לא ידוע כמה אחוזים בדיוק משטחי הבנייה של הפלסטינים משמשים למגורים ולמה לצרכים ציבוריים. הגם שמדיכרותה את השטח בפועל תנועת רגבים סבורה כי יותר מ-66 אחוזים מהשטח הבנוי משמש למגורים, היא תניח לצורך בחינת הצפיפות הנחה מחמירה כי כמו בישראל רק 66 אחוזים מהשטח הבנוי משמשים למגורים. בהתאם, בשטחי A+B: **429,493 דונם משמשים למגורים. בשטח C: 51,893**

11 ראה הערה 1.

דונם משמשים לחמורים.
כאמור לעיל, גם באשר למספר הפלסטינים המתגוררים ביהודה ושומרון אין נתונים ברורים.

אם נאמץ את האומדן המירבי בו נוקטים נתוני הלמ"ס הפלסטיני והא"ם, נמצא כי רמת הצפיפות של הפלסטינים בשטח הבנוי למגורים בשטח C (51,893 דונם), עומדת על 5.78 נפש לדונם (5,781 נפש לקמ"ר).

בהתאם, בשטחי A ו-B, שבהם מתגוררים על פי הערכה מחמירה, כאמור, 2.4 מיליון פלסטינים, רמת צפיפותם בשטח הבנוי למגורים (429,493 דונם) עומדת על 5.58 נפש לדונם (5,587 נפש לקמ"ר).

רמת הצפיפות של הפלסטינים בשטח הבנוי למגורים בכל יהודה ושומרון (481,386 דונם) עומדת על 5.60 נפש לדונם ועל **5,608 נפש לקמ"ר**.

כאמור, אומדן זה של צפיפות הוא על דרך ההחמרה. על פי הערכות הפוכות, המרחיבות את שטח הבנייה הפלסטיני ביהודה ושומרון ומצמצמות את מספר הפלסטינים המתגוררים שם, נמצא גם כי רמת הצפיפות מגיעה לשיעור נמוך עוד יותר.

האוכלוסייה הישראלית ביהודה ושומרון

ביהודה ושומרון מתגוררים 450,000 ישראלים. שטח הבנייה הישראלית בשטח C, על פי מדידת רגבים, הוא כאמור 56,700 דונם. מכאן שרמת הצפיפות הישראלית בשטחי יהודה ושומרון עומדת על 7.9 נפש לדונם, ו-7,936 נפש לקמ"ר.

ישראל

חלוקת כלל האוכלוסייה בישראל בסוף שנת 2013 - 8,138,000 נפש¹² בשטח הבנייה למגורים כאמור לעיל (810,48 קמ"ר), תלמד כי רמת צפיפות בישראל בעת ההיא עמדה על **10,040** נפש לקמ"ר (10,04 נפש לדונם).

על פי פרסום של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה¹³ נכון לשנת 2013 נע טווח ערכי צפיפות האוכלוסייה לשטח בנוי למגורים בין 1,439 נפשות לקמ"ר במועצה המקומית סביון ל-54,075 (י) נפשות לקמ"ר בעיריית בני ברק. ההציון של מועצה אזורית האוכלוסייה הוא 6,944 נפשות לקמ"ר, במצפה רמון. על פי מנהל התכנון, הצפיפות בערים בישראל נמוכה בהרבה מהצפיפות בערים באירופה ובארצות הברית ועומדת על 8,565 נפש לקמ"ר בתל אביב, 7,186 נפש לקמ"ר בירושלים ו-4,346 בדיקה. לשם השוואה, צפיפות המגורים הממוצעת **באתונה** גבוהה

12 הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, "אוכלוסיית ישראל 2005-2014", סטטיסטיקל 143, אוקטובר 2015: <http://bitly/34E5b4>.

13 ר' ה"ש 3.

מהצפיפות הממוצעת בירושלים ובתל אביב פי שניים יותר, הצפיפות **בפריז** - פי שלושה, ו**בברצלונה**, עיר שאינה רוויה במגדלים, פי ארבעה.¹⁴

ואם רמת הצפיפות בישראל אינה גבוהה דייה, ביום 6 באוגוסט 2019 החליטה ביריבה המועצה הארצית לתכנון ולבנייה פה אחד לאשר את קידום יוזמת מנהל התכנון לשינוי תקני הצפיפות שקבעה תוכנית המתאר הלאומית של ישראל, תמ"א 35. משמעות השינוי: הגדלת צפיפות המגורים הנהוגה בישראל במידה ניכרת.¹⁵

סיכום ומסקנות

רמת הצפיפות הפלסטינית בשטחי המגורים ביהודה ושומרון עומדת על **5,608** נפש לקמ"ר לפי הערכה מחמירה. לעומת זאת רמת הצפיפות הישראלית בשטחי המגורים ביהודה ושומרון, העומדת על **7,936** נפש לקמ"ר, ולרמת הצפיפות בכלל שטחי המגורים בישראל, העומדת על **10,040** נפש לקמ"ר וצפויה לגדול בקרוב במידה ניכרת.

אם כן, רמת הצפיפות הפלסטינית בשטחי המגורים נמוכה לאין שיעור מרמת הצפיפות בישראל, לא כל שכן מרמת הצפיפות בערים מרכזיות בעולם המערבי. נתון זה לבדו מחייב לבחון את אפשרויות מיצוי הבנייה הפלסטינית בשטחי הבנייה הפלסטיניים הקיימים. מסקנה זו מתחייבת ביתר שאת נוכח מדיניות התכנון הנרחבת בישראל, המגבירה את רמת הצפיפות.

גם כאשר תמוצה הבנייה בשטחי הבנייה הפלסטיניים הקיימים, משיקולי סביבתיים ותכנוניים רחבים בטרום יוקצו שטחים נוספים לבנייה פלסטינית יש להגדיר ולתכנן בתוכנית מוסכמת לעשרות שנים קדימה את היקף השטחים המרביים לבנייה פלסטינית מכלל שטחי יהודה ושומרון וכן את מקומם.

כפי שהוזכר לעיל, 32 אחוזים משטחי A ו-B הם **שטח בנוי**. המהלך הפלסטיני לבנייה מכוונת דווקא בשטחי C, בהתאם לתכנית פיאר, בה בשעה שעומדים לרשותה עוד שטחים נרחבים לבניה, מדגיש שבבתיים את כוונת המכוון להתפתחות לצורך תפיסת שטחי C באמצעות בנייה בלתי חוקית.

לעת עתה אין בידי תנועת רגבים נתונים מדויקים באשר לכלל שימושי הקרקע ביהודה ושומרון כפי שיש בנוגע לשימושי הקרקע בישראל. עם זאת, כפי שכבר הוזכר לעיל, ביהודה ושומרון יש שטחי אש (18.9 אחוזים מהשטח) שאין לבנות בהם מטעמים ביטחוניים, וכן שמורות טבע, שטחי מדבר יערות נפאקלים, שחלקם מוגנים בחוק מפני בנייה בהם וכולם משמשים עורכים סביבתיים ואקולוגיים רבי חשיבות.

14 מליני ניאז' לויין עידן הצפיפות: התוכנית החדשה להגדלה ורמתה של מספר הנפשות לקמ"ר בערי ישראל נחשפת", גלובס 2019:06.05: <http://bitly/38UvGM>. וכן דיווחו של אריק מירובסקי מיום 2019:08.06: <http://bitly/2EASkA>.

15 ר' ה"ש 13.

תנועת רגבים מתחילה התרעה מתמשכת מפני בנייה פלסטינית בלתי חוקית, שיטתית ומכוונת בהיקף עצום וכן מפני השתלטות הרישות הפלסטינית על שטחי במסווים אחרים. נוסף על כך תנועת רגבים עדה לפגיעות סביבתיות חמורות שהפלסטינים פוגעים בכל שטחי יהודה ושומרון, דוגמה מובהקת אך לא היחידה היא הבנייה הכלתית חוקית המסיבית בשמורה ההכמית, כאמור, העשית אגב הפרדת התחייבות הפלסטינים בהסכמי וויי, אשר גרמה למפגעים סביבתיים קשים, חלקם בלתי הפיכים. יש עוד דוגמאות לנזק סביבתי חמור בתחומי הזרמת שפכים, זיהום אוויר, זיהום מקורות מים ומי תהום, שרפה ושיפכת פסולת¹⁶ וחציבה בהיפכים אדירים ללא היתר - כולם מפגעים חמורים המשלילים גם על שטחי ישראל, ימיה ונחליה.

לכל נמצא עצמנו בעוד שנים מספר עומדים נבונים וחסרי אונים לנזכה אסונות סביבתיים ואקולוגיים חמורים, עמדת תנועת רגבים היא שכל בנייה נוספת בשטחים פתוחים ביהודה ושומרון חייבת להיות מעוגנת מראש בתוכניות המוסכמות על ישראל ומסדירות את הבנייה ואת כלל ההיבטים הסביבתיים בשטחים שבשליטה פלסטינית, והכול אגב מתן כלים יעילים למדינת ישראל לאכיפת המוסכם.

עוד דונם ועוד עץ - הכיבוש החקלאי

הרישות הפלסטינית לא הסתפקה בבנייה בלתי חוקית כאמצעי היחיד להשתלטות על קרקעות, והיא עברה להשתלט עליהן באמצעות עיבוד חקלאי, שכן הבניה כי תפיסת קרקע באמצעות הקמת מבנה של מאות מטרים רבועים איננה משתווה להיקפי כיבוש חקלאי, המאפשר תפיסה של מאות ואלפי דונמים בפעם אחת. תופעה זו החלה לצבור תאוצה החל משנת 2012.

הרישות הפלסטינית, בעזרת גופי חברה אזרחית הפועלים עימה בשיתוף פעולה ישיר או עקיף, ובמימון של גופים זרים, השכילה לנצל את חוק המקרקעין העותמאני החל ביהודה ושומרון לשירות ההשתלטות על הקרקע. לאחר מלחמת ששת הימים נמנעה מדינת ישראל מהחלת החוק הישראלי וקיבלה עליה באופן וולונטרי את אמנת ג'נבה הרביעית, המסדירה את התנהלותו של כוח כובש במרחב כבוש. אחת הנגזרות של אמנה זו היא שימור הדינים, כלומר שימור החוק הקיים ערב הכיבוש, ולפיכך מערכת החוקים החלה ביהודה ושומרון היא תערובת של חוקים עותמאניים, בריטיים, וירדניים ותחיקה ביטחונית ישראלית.

על פי החוק העותמאני ופסיקת בית המשפט העליון המסתמכת עליו, קרקעות טורשים שלא עובדו מעולם שייכות לריבון, ובמקרה של שטחי C הריבון הוא מדינת ישראל¹⁷. כמו כן חלק ניכר מהאזמות בשטחי C מוגדר 'אזמות סקף' - שטחים שלא עבדו רישום מימיהם ואינם בבעלות פרטית - והמדינה פועלת להשלים את רישומן כאזמות מדינה בהתאם למעמדן החוקי.

הרישות הפלסטינית מנצלת את העובדה כי מדינת ישראל לא החילה את חוק המקרקעין הישראלי ביהודה ושומרון, וכי על פי דיני המקרקעין החלים באזור (המסתבטים על דיני המקרקעין העותמאניים), עיבוד חקלאי רציף במהלך כמה שנים מקנה חזקה ואף מאפשר תביעת בעלות על השטח המעובד.

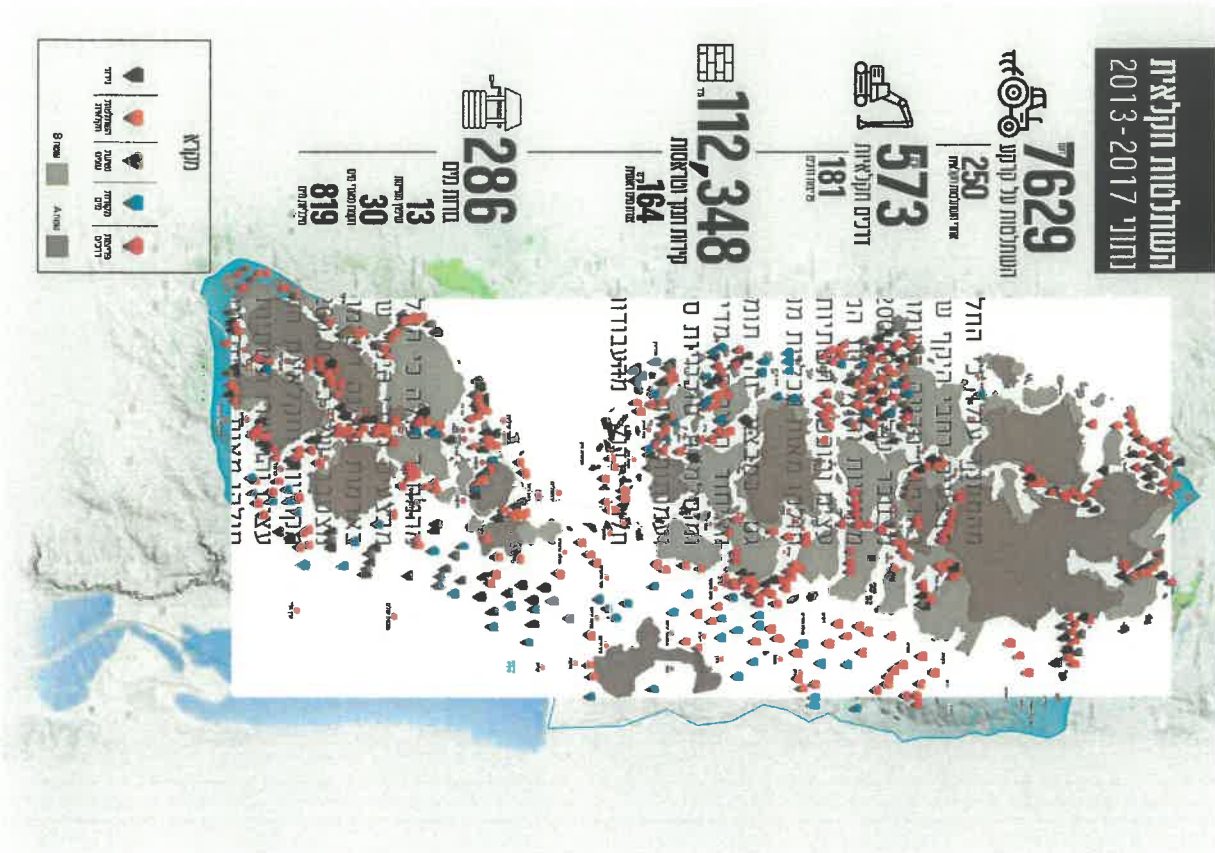
השתלטות על קרקעות ועיבודן עלולה לאפשר לפולש תביעת בעלות או זכויות בקרקע בטענה שהוא מעבד אותה זה שנים, ותוכניות ההשתלטות היוזמות מנצלות את הפירצה שכסעיק זה באמצעות מיזמים חקלאיים רחבי היקף.

בשלהי שנת 2018 פרסמה תנועת רגבים את החוברת 'מיים שורשים'¹⁸, מחקר מקיף שניחת את היקפי ההשתלטות החקלאית, את הארגונים העומדים מאחוריה, את שיטות הפעולה ואת מקורות המימון שלה, וזאת בהתבסס על מקורות המידע הגלויים בלבד.

16 מאתר האינטרנט של המשלד לאיכות הסביבה: <https://bit.ly/2PFCsIb>.

השתלטות חוקיאלית
מחוזי 2017-2013

מהמחקר עולה כי החל משנת 2012 החלו הרשות הפלסטינית וזרועותיה לקדם מבצעים רחבי היקף של השתלטות חקלאית באמצעות עיבוד הקלאי בקרקעות באדמות מדינה רשותיות ובאדמות סקר שטרם נרשמו כאדמות מדינה, בהיקף מצטבר של כ-200,000 דונם. לשם כך נפרצו מאות קולומטרים של דרכים מקומיות וחקלאיות המאפשרות גישה נוחה לשטחים שעמפסו, נשתלו מיליוני עצים והוכשרו תשתיות מים לצורכי החקלאות החדשה: נחפרו מאות בורות מים, חולקו מאות מכליות ממונעות ונגדרות, הוקמו מאגרי מים ועוד.¹⁹

נויעת אלפי עצים בעקבות הצהרת טראמפ על העברת השגורות (ממזן דף פייסבוק של USAWC)

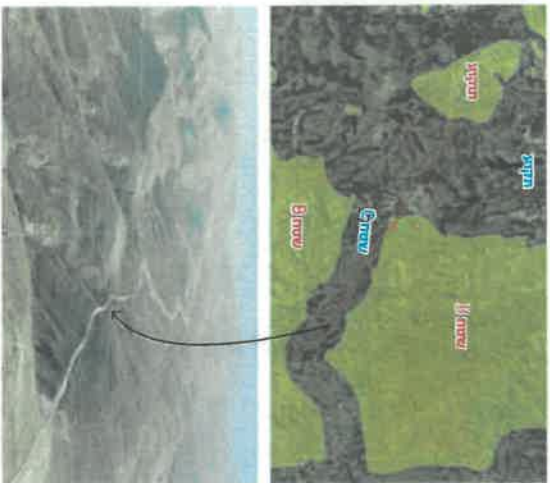

הקמת קו מים מזרח גוש עציון

במבצע זה תומכים כלכלית האיחוד האירופי, מדינות אירופיות ומוסלמיות, סוכנויות סיוע של האו"ם ועמותות זרות. חלק גדול מהעבודות החקלאיות המתוארות לעיל, כגון הצבת גדרות ובריית קיריות, חפירות בכללים כגדים, הכשרת דרכים ועוד, דורש קבלת היתרים, והן נעשות בניגוד לחוק בהצגתן כעבודות חקלאיות. ומעבר, חלק ניכר מהעבודות אינו דורש היתרי בנייה, ולפיכך רשויות האכיפה מחזיקות פחות כלים לאכיפה מנהלית נגד פעולות של השתלטות חקלאית על אף היותן מתבצעות תוך פלישה לאדמות מדינה.

במגזר היהודי הדרושה לקבל היתר לעבודות חקלאיות נאכפת בקפידה באמצעות צווים צבאיים שהוציאו מפקד האזור. צווים אלו מופעלים בכל המקרים נגד האוכלוסייה הישראלית בלבד. לדוגמה, 'צו תיחום שטחי מאפשר לקדם את אכיפת החוק נגד מבנים בלתי מורשים במסגרת תא שטח ולא באופן נקודתי על כל מבנה ומבנה,²⁰ ויצו שימוש מפריע מאפשר את סילוקן של אדם המחזיק בתא שטח מסוים ומעבד אותו ויש מי שמעורער על זיקתו לקרקע, ואת עד שהמעבד יכריח את זיקתו לשטח.²¹

המחשה כיצד שיטת ההשתלטות החקלאית עובדת והן ההשלכות האסטרטגיות הנובעות ממנה אפשר לקבל מהמקרה הבא:
בשנת 2015 פתחה הרשות הפלסטינית בפעילות השתלטות על תא שטח אסטרטגי
שם 19
20 <http://bit.ly/zzfgkal> (מבנים בלתי מורשים):
21 <http://bit.ly/229fexh> (שימוש מפריע במקרקעין פרטיים).

במזרח גוש עציזון באמצעות פריצת דרכים ומיזמים חקלאיים. כלים המדויקים כבדים החלו לסלול כביש חדש היוצא מעירייה הערבית תוקוע מזרחה, לאורך הדרך נעשתה פעילות נרחבת להכשרת קרקעות טרשים, נחפרו בורות מים וניטעו אלפי עצים. אתר זה נבחר בקפידה, מאחר שבמקום יש פרוודוד צר של שטח המחבר את גוש עציזון לאזור ים המלח. בשנים האחרונות הצהירו שרים בממשלת ישראל כי בכוננת מדינת ישראל לסלול כביש שיהבר את גוש עציזון לאזור ים המלח, ופרודוד זה הוא תא השטח היחיד שאפשר לסלול בו כביש שכזה, ורחבו של מעבר זה כקילומטר אחד בלבד. תפיסתה בפועל של רצועה זו על ידי הירשות הפלסטינית מחברת שני גושים של שטחי 8 וחוטמת כל אפשרות לסלילת כביש ישראלי בעתיד. צעד זה תואם את האסטרטגיה הברורה שתוארה לעיל פיה הירשות הפלסטינית מכלכלת את צעדיה.

שיטת הפעולה במיזמים מסוג זה סדורה ושיטתית: הנגשת השטח המיועד להשתלטות באמצעות פריצת דרכים ושיפוצן, הקמת מערכת לאספקת מים על ידי מתיחת קווי מים ובניית מאגרים, תפיסת השטח בפעילות חקלאית שהושגות הפלסטינית או מי מזרועותיה תומכות בה, והמשך הדרכה וסיוע לחקלאים בשטח. **שלבים ושיטות פעולה להשתלטות חקלאית:**

פריצת דרכים: סלילת כבישים חקלאיים באורך מצטבר של מאות קילומטרים המאפשרים גישה אל אדמות הניתנות לעיבוד בשטחי C, בין השאר בבקעת הירדן, בגוש עציזון, באזור אריאל ושומרון, בהר חברון, במזרח בנימין ועוד.

השתלטות על מקורות מים: השתלטות על מעיינות בקרבת יישובים ישראליים, חפירת רשתות של בורות מים באזורים מדבריים, הקמת אגני ניקוז אגב המיית תואי נחלים, פריסת מאות קילומטרים של צנרת מים, בניית מאגרי מים ועוד.

תפיסת קרקעות על ידי פעילות חקלאית: נטיעת עצים, חרישת שטחים, עבודות עפר הנדסיות, הצבת טריסות, גידור שטחים וכדומה.

רישום והסדר מקרקעין

נוסף על פעילות הבנייה הבלתי חוקית וההשתלטות החקלאית החלה הירשות הפלסטינית לקדם בשנים האחרונות הסדר מקרקעין ורישום מקרקעין בכל שטחי יהודה ושומרון, כולל בשטחי C. על אף שבהם היא נטולת סמכויות, כאמור²² במסגרת המיזם הירשות הפלסטינית מבצעת הליכי בדיקת בעלות ורישום בפניסי הירישים את הבעלויות כביכול על הקרקע.

הסדר מקרקעין הוא הליך ארוך, מסובך ויקר מאוד לביצוע, שבו תא שטח מסוים מחולק לגושים וחלקות. בעזרת מיזם משפטי, היסטורי וגאוגרפי נקבעת זהות הבעלים של כל גוש וחלקה (בעלות פרטית, בעלות המדינה או בעלות מוסדות כגון הקדשות דתיים).

נוסף על עלות הגבוהה הליך זה קובע למעשה את חלוקת המשאב היקר ביותר - משאב הקרקע - ולפיכך הן ברמה המעשית הן ברמה המהותית, הריבון הוא שצריך לערוך את ההסדר ולנהל.

במהלך תקופת השלטון העות'מאני, הבריטי והירדני נעשו הליכי הסדר מקרקעין ברחבי ארץ ישראל, בין היתר ביהודה ושומרון. לאחר הקמת מדינת ישראל השלימה המדינה את רישום המקרקעין והסדרם בתחומי הקו הירוק למעט אוחזים מעטים²³. ביהודה ושומרון, שנותרו תחת כיבוש ירדני עד לשהחורס במלחמת ששת הימים, המשיך השלטון הירדני בהליכי הסדר. עד שנת 1967 הסודרו כ-30 אחוזים מכלל שטחי יהודה ושומרון (משטח כולל של 5,800 קמ"ר), ובעיקר צפון הבקעה, צפון השומרון, מערב השומרון ומרכז וחלקים מגוש עציזון.

חבלי יהודה ושומרון, היו כולם חלק משטח המנדט הבריטי עד 1948. במלחמת השחרור, תפסה מצרים שלא כדיון את רצועת עזה, וירדן - את שטחי יהודה ושומרון²⁴. ב-1967 חדרו השטחים, שהיו מלכתחילה מיועדים לבית הלאומי לעם היהודי על פי כתב המנדט, לשליטה של ישראל. הדעה הרווחת בין משפטנים בינלאומיים ידועי-שם, שלשיליאל הזכות העד-פה לריבונות בשטחים אלו, ואין דינם כדיון שטחים ככופים במשפט הבינלאומי²⁵.

22 במימון איוופי: הירשות מקדמת בעלות על שטחי C: <http://bit.ly/2Scowk>

23 ראו במסמך המדיניות "עולים רמה" - הסדרת מקרקעין ברמת הגולן, תנועת רגבים, מאי 2014: <http://bit.ly/35kxvdu>

24 מצרים לא תבעה לעצמה זכות ריבונות ברצועת עזה, ירדן התיימרה לספח את יהודה ושומרון ב-1950. סיפוח זה לא הכיר במשפט הבינלאומי, רק בריבונות ופיקסון הכירו בניסיון הסיפוח, אשר אף מדינות ערב התנגדו לו בחריפות.

25 "מעמדם של שטחי יהודה ושומרון וההתיישבות בהם במשפט הבינלאומי", פרופסור טליה אינהורן, עמוד 52 ואילך בספר "ידיי מקרקעין והמשפט הבינלאומי ביהודה ושומרון" בהוצאת מרכז אדם ואזרח והוצאת בורסי, 2013.

בפועל, משקולים מדיניים ואחרים, לאחר המלחמה החליה ישראל את ריבונותה רק על מזרח ירושלים והעיר העתיקה. היא הגדירה את אזור יהודה ושומרון נתון בתפיסה צבאית ונמנעה מלהמשיך בהחליך ההסדר בנימוק כי המצב עשוי להיות זמני ולהסתיים עם הגעה להסדר מדיני ובנימוק שבוצעה להימנעה מפגיעה בזכויות אוכלוסייה אזרחית שנמלטת לירדן במהלך המלחמה.²⁶

בשנת 1969 פירסם נתן אלוף רפאל ורדי, מפקד אזור יהודה ושומרון, את צו מס' 291 ובו הנחיה להתליית הליך ההסדר. הצו הקפיא הלכה למעשה את הליכי ההסדר שנועשו עד לאותה תקופה.

כידוע, מצב זמני זה נמשך יותר מזובל שנים. מאז ועד היום הקו המשפטי שמדינת ישראל נקטת באשר ליהודה ושומרון, כי היא איננה רואה בהם שטחים כבושים, אלא שטחים שנויים במחלוקת (Disputed territories) שישראל בעלת תביעת זכות עדיפה לגביהם. מאחר שהם לא ניטלו משום ריבון אחר, תקנות האג 1907/1899 ואמנת זנבה הרביעית אינן חלות עליהם. עם זאת המדינה פועלת בעניינם באופן וולונטרי כאילו הם נתונים בתפיסה לוחמתית. בשל כך, בין השאר, ישראל לא קידמה בעצמה את המשך הסדר המקרקעי.

הריקיצורה הגדרה זו בעניין סוגיית המקרקעי הוביל לכניסתה של הרשות הפלסטינית לתמונה, והיא החלה בהליכי הסדר ורישום בעלויות ברחבי יהודה ושומרון, בגש על שטח א, חרף היותו בתחום אחיזתה הבלעדית של מדינת ישראל.

התהליך מקודם במשך המשפטים הפלסטיני, ובעיקר ברשות הקרקעות ברשות הפלסטינית, בניהולו של מוסא שקארנה.

פקודי הסדר של הרשות הפלסטינית במזרח יהודה ושומרון, מאי 2019

בדו"ח של המנהל האזרחי שהופץ בחודש יוני 2017 מתואר כי כבר משנת 2015 "מדובר בתופעה הולכת וגוברת אלפי דוממים" וכי התהליך "מוביל על ידי משרד המשפטים הפלסטיני וביחוד על ידי רשות הקרקעות". עוד נכתב במסמך: "על פי המידע שנמסר למונה אפטרופוס בית לחם חברון, מדובר במימון אשר מתקבל מתקציבים של מדינות אירופאיות שונות".²⁷

26 ד"ר הזעדה לבידקת הסוגיה של רישום ראשון בקרקעות יהודה ושומרון, א' זמיר ואחרים, עמוד 6: <https://bit.ly/38tz4dt>.
27 ביצוע הליכי הסדר על ידי הפלסטינים גם בשטחי C - סיכום דיון: <https://bit.ly/2Q2wSz4>.

בחזון של רשות המקרקעי ברשות הפלסטינית מובאת הצהרה: "על פי ייעודו תפעל רשות המקרקעי להשגת מטרת הקמה של זכות הבעלות על המקרקעי, שמירה עליהם והשלמת הליך ההתיישבות לכיסוי כל חלקי הארץ".²⁸

ואכן, רשות הקרקעות ברשות הפלסטינית מגדירה גושים ומלקות גם במקרקעי שהגדרו הרשויות הישראליות אדמות מדינה או קרקעות פרטיות, ואפילו בשטחי יישובים ישראלים ביהודה ושומרון.

דוגמה לרישום מקרקעי בשטחי C - אזור היישוב תרשה בגוש תלמונים שבמערב תבל בימין. הצילום לקוח מאתר רישום המקרקעי של הרשות הפלסטינית "תוסמקת" ²⁸

הליך ההסדר אינו רק הליך חשוב, מורכב ויקר שעושה רק גורם שלטוני מוסמך, אלא גם מבטא נגזרת שלטונית וריבונית על הקרקע.

אין להקל ראש בהליך ההסדר שמבצעת הרשות הפלסטינית גם אם מבחינה רשמית אין לו משמעות חוקית, שכן במצב הריק שהרשות הפלסטינית מבצעת יוצר שוב ושוב בבתי משפט ומול גורמי המנהל האזרחי כהליך המוסמך היחיד שנעשה בשטח, ובעיקר חלופה הוא עלול להיות מאומץ אימוץ חלקי או מלא.

חשש זה אינו מופרך, שכן גם כסוגיית הדמוגרפיה אימצה מדינת ישראל אימוץ מלא את נתוני הרשות הפלסטינית בכל הנוגע לנתוני מפקד האוכלוסין, הכוללים גם הידרשות להיקף האוכלוסייה הערבית בשטחי C, ונתונים אלו בעלי חשיבות רבה בתהליך קבלת ההחלטות העתידיות באזור זה.

28 רשות המקרקעי ברשות הפלסטינית, פרופיל: <https://bit.ly/2Z6saha>.
29 מונח משפטי מתחום רישום המקרקעי. המתייחס לביקורת וסיווג גולות הממבצע בשטח.

הולחמה המשפטית - נשק במערכה הכוללת

את כל מהלכיה המתוארים לעיל הורשות הפלסטינית תומכת במאבק משפטי (lawfare) חובק זרועות, הנמשך אף הוא בנדיבות במימון זר, נגד איפית החוק על ידי המנהל האזרחי ביהודה ושומרון. גם כאשר המנהל האזרחי, הגוף האמון על איפית החוק ביהודה ושומרון, מקדם פעולות איפיה, פעולותיו אלו נבלמות באמצעות הצפת מערכת התכנון והאיפיה ובתי המשפט במאות עררים, ערעורים ועתרונות משפטיות המסכלים כל אפשרות של איפיה יעילה ושיטתית, ומערכת האיפיה והמשפט עומדות מנגד, חסרות אונים במקרה הטוב וחסרות רצון במקרה הטוב פחות.

כך עוברת השיטה: לאחר בנייה של מבנה לא חוקי מותגע מערך משומן ומתוקצב היטב הפועל לעכב את צו ההריסה שניתן בעניינו, מייד לאחר הגשת צו ההריסה על המבנה מוגשת למנהל האזרחי בקשה להיתר בנייה גם אם מדובר בבקשה התלושה לחלוטין מהמיצאות בטח, כגון במקרה שהוקם מבנה בטח אש או בתחום דרך ראשית וכיוצא בהם.

לנוכח ריבוי הבקשות האלה זמן ההמתנה המקובל עד לדין בבקשה הוא כשנתיים ימים. בתקופה זו כמובן מוקמים עוד ועוד מבנים חדשים, כך שהמבנה המדובר יורד בסדר העדיפויות לאכיפה בשל היותו 'מבנה ישן'. לאחר שנתיים הבקשה להיתר נדחית משיקולים תכנוניים ומקצועיים.

בשלב הבא מוגש ערר על החלטת הדחייה. שלב זה נמשך אף הוא שנתיים וחומר. לאחר שגם הערר נדחה מוגשת עתירת סרק לבג"ץ בטענה שיש לכטל את צו ההריסה ולעכב את מימושו עד להכרעה בעתירה.³⁰

מאחר שהריסת מבנה נחשבת סעד קיצוני ובלתי הפיך, ברוב מוחלט של המקרים בית המשפט נעזר, ועד למתן החלטה אחרת מעניק צו ביניים המונע את מימוש הצו, ובה בעת מבקש את תגובת המדינה על העתירה בתוך זמן קצוב.

בשל מספרן העצום של העתריות, במקרים רבים התגובות של המדינה על העתירה הן למעשה בקשה מוסכמת מטעם הצדדים למחיקת העתירה בהתייכרות שלא ייהרס המבנה. במקרים אחרים רשמי בית המשפט העליון מוציאים התרעה על מחיקת התיק מחוסר מעש, ומחיקת התיק נעשית אגב הוחלט צו הביניים על כנו. על שיטתיות התופעה הצביע המנהל האזרחי כבר בשנת 2005 בדו"ח מבצעי פנימי המסכם את פעילותו בשנה זו:

"השנה הוגשו 76 עתירות לבג"ץ הכוללים 170 תיקי בב"ת, כמות הפניות לבג"ץ גדולה ומהווה המשך מגמה של השנים האחרונות.

30 בשנת 2018 חוקקה הכנסת את 'חוק מנהלי יי"ש', שהעביר את הסמכויות של בתי המשפט בנושא יהודה ושומרון מסמכותו הבלעדית של בג"ץ לבית המשפט המנהלי בירושלים. לאחר בירור העתירה בערכאה המחוזית אפשר לערער לבית המשפט העליון.

הפניות לבג"ץ הפכו למרבה הצער "חלק מההלך הסטטוטורי", התופעה נוצרה והתחזקה בגלל טיפול איטי, איטי מדי, עד כדי עצירה מוחלטת של מתי הבג"צים במשרד המשפטים.

האוכלוסייה הפלתינית הבג"רית הבינה היטב כי עם הגשת עתירה לבג"ץ, תיק הבג"ח ע"פ רוב הולך לגניזה והסיכוי להחיותו שואף לאפס. היא כמובן מנצלת את הזמן להשלים את הבניה ולאכלסה על מנת להקשות או לסכל את הריסתה.

במטה היחידה הצטברו מעל 400 בג"צים הכוללים מעל 700 בג"צים פלשתיניים שהוקפא טיפולן הן מצד בית המשפט והן מצד הפרקליטות. מתי הבג"צים "אינה מתלהבת" בלשון המעטה להזדרז ולסכל בעתירות מסיבות שונות ומשונות:

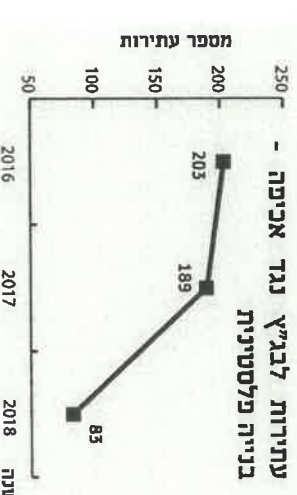
האמור לעיל אינו כולל עתירות של בג"רים ישראלים שטופלו כולם לאלתר והסתיימו: על מנת להניע את מחלקת הבג"צים לטפל במקרים ערכנו רשימה המתעדפת את הבג"צים לפי חשיבותן, אך גם מאמצים אלה טרם נשאו פרי."

בשנים שחלפו מאז הד"ח הוא תפסה השיטה תאוצה הן בהיקפיה הן בשכלול יכולתה לטרפד ולהקיא את איפית החוק.

מבקשת חופש מידע ששלחה תנועת רגבים למנהל האזרחי בדבר נתוני הגשת העתירות לבג"ץ שעניינן בנייה בלתי חוקית במגזר הפלסטיני בשנים 2016-2018 עולים הנתונים האלה:³¹

בשנת 2016 הוגשו לבג"ץ 203 עתירות של עברייני בנייה בלתי חוקית פלסטינית ביהודה ושומרון המבקשים למנוע את הליכי האיפיה נגדם. בשנת 2017 הוגשו 189 עתירות מסוג זה, ובשנת 2018 הוגשו 83 עתירות בנייה בלתי חוקית פלסטינית.

הסיבה לירידה החדה בשיעור העתירות לבג"ץ בסוגיה זו היא אישורו בכנסת של יחוק מנהלי יי"ש במהלך חודש יולי 2018.³² חוק זה, אותו יזמה שרת המשפטית הקודמת, איילת שקד, העביר את הסמכויות של בתי המשפט בנושאי יהודה ושומרון

31 תשובת חופש מידע מאת ג' בתעריף תש"ף, 2.10.2019.

32 ראו: הכנסת אישרה תערכת סמכויות על יי"ש מבג"ץ לביהמ"ש לעניינים מנהליים: <https://bit.ly/3454yAk>

לגבי המשפט המחוזי בירושלים. שלא במצב המשפטי שהיה עד חקיקת החוק, שעתיירות מנהלית בענייני יהודה ושומרון היו בתחום סמכותו הבלעדית של בג"ץ, קבע החוק החדש כי עתירות מנהליות באזור יהודה ושומרון יידונו לפני ערכאה מחוזית, כמו ביתר חלקי הארץ. בהתאם לכך, לאחר קבלת פסק דין בערכאה מחוזית אפשר לערער עליו לבית המשפט העליון. החקיקה נועדה לאפשר לראשונה הגדרה של ערכאת ערעור בעתירות תושבי יהודה ושומרון ולהפחית מעומס אלפי העתירות המונחות על שולחן בג"ץ בכל שנה.

ד"רות טיכום הפעילות של משרד המשפטים בשנים 2016-2018 מלמדים על מספר העתירות הכולל שהוגשו לבג"ץ בכל שנה ועל מספר העתירות שהסתיימו בבג"ץ בכל שנה:

על פי דו"ח טיכום הפעילות של משרד המשפטים³³, בשנת 2018 הסתיימו ההליכים ב-2,000 עתירות לערך³⁴, ו-780 מהעתירות (39 אחוזים) הסתיימו בטרם הוגשה תגובת המדינה לגבי המשפט הודות לשיח בין הצדדים או להסכמה להפניית העותרים להליכים חלופיים. כ-200 מעתירות אלו היו עתירות נגד איפיה הנוגעת לבנייה בלתי חוקית באזור יהודה ושומרון, ואופן סיום ההליך היה הפניית העותרים לאפיק של הגשת בקשה להיתר בנייה או להגשת תוכנית חדשה למוסדות התכנון באזור יהודה ושומרון. במילים אחרות, העותרים הופנו לפצוח בסגב חדש של מלחמת ההתשה המשפטית שתוארה לעיל בהרחבה.

בשנת 2017 הסתיימו ההליכים ב-2,000 עתירות לערך³⁵, מהן (36 אחוזים) הסתיימו בטרם הוגשה תגובת המדינה לגבי המשפט. בשנת 2016 הסתיימו ההליכים ב-1,800 עתירות³⁶ (38 אחוזים) הסתיימו בטרם הוגשה תגובת המדינה לגבי המשפט.

בד"חות הפרקליטות בשנים 2016-2017 אין פילוח העוסק במישורן במספר העתירות העוסקות בבנייה פלסטינית בלתי חוקית שהסתיימו בטרם הגיבה המדינה על העתירה הודות למחיקת העתירה בהסכמה בין הצדדים, אולם מאחר שבשנת 2018 לבדה נמחקו בהסכמה כ-200 עתירות בנייה בלתי חוקית פלסטינית, ומאחר ששיעור היקף העתירות בענייני יהודה ושומרון הוא 22-25 אחוזים מכלל העתירות שהוגשו לבג"ץ, אפשר לטעון כי גם בשנים 2016-2017 נמחקן שיעור תיקים דומה של עתירות בנייה בלתי חוקית פלסטינית, ואף בשיעור גבוה יותר מזה של שנת 2018.³⁷

33 טיכום שנה 2018 - פרקליטות המדינה. עמוד 96: <http://bit.ly/ztTouf>.

34 לא מדובר בהכרח בהליכים אשר החלו בשנת 2018.

35 פרקליטות המדינה - סיכום שנה 2017: <http://bit.ly/2MbuaAw>.

36 פרקליטות המדינה - סיכום שנה 2016: <http://bit.ly/2Zcegd9>.

37 יהיה אפשר לנתח את שלל הנגזרות המעשיות של חוק מנהלי יישי ולהשוותן למדדים המקבילים בשנים קודמות רק בתום תקופה ארוכה של פעילות של המשפט המנהלי בערכאה המחוזית.

שנה	מספר עתירות מוגשות לבג"ץ	מספר עתירות בענייני יישוב	עתירות בג"ץ פלסטיני	אחוז עתירות יישוב	מספר עתירות שהסתיימו	עתירות מוגשות לבג"ץ	אחוז עתירות שהסתיימו	אחוז עתירות שהסתיימו לפני תגובת המדינה	עתירות בג"ץ פלסטיני	אחוז עתירות שהסתיימו לפני תגובת המדינה
2016	2,630	530	203	24%	1,800	684	38%	39%	170	24%
2017	2,896	724	189	25%	2,000	720	36%	39%	180	25%
2018	2,150	473	83	22%	2,000	780	39%	39%	200	22%

כך או כך נראה כי רוב העתירות שעברייני בנייה בלתי חוקית פלסטינים מגישים מסתיימות למעשה בכניעה מוחלטת וללא קרב משפטי מצד המדינה. פרקליטות המדינה מעניקה חסינות דה פקטו לעברייני הבנייה ושמה ללעג את מאמצי האכיפה של המנהל האזרחי, מאחר שצו ההרסה מתבטל הלכה למעשה בלי לערוך דיון ענייני בטענות הסרק שהעלו העותרים, ועברייני הבנייה אף משפירים את מעמדם ומקבילים בפועל חסינות שיפוטית למבנה אף שנכונה שלא כחוק וללא קבלת היתרי בנייה כדיון.

מימון הלוואה המשפטית - אגודת סנט איב

אחד השחקנים המרכזיים בלוחמה המשפטית הוא אגודת סנט איב, הפועלת מטעם הפטריארכיה הלטינית בעיר העתיקה בירושלים זה כ-25 שנים. זוהי מטרתה המוצהרת: "לקדם זכויות אדם בירושלים וביהודה ושומרון", ולצורך פעילות זו האגודה מעסיקה כ-20 עובדים ופועלת בהיקף תקציבי משוער של כ-5 מיליון ש"ח בשנה.

פעילותה מתמקדת בזירה המשפטית, בהגשת עתירות נגד הרשויות הישראליות, בעיקר בהקשרים של בנייה בלתי חוקית פלסטינית שגורמי האיכפה למיניהם מיעדים להריסה. על פי הצהרת האגודה, מדי שנה בשנה היא מטפלת ב-700 תיקים לערך ומייצגת כ-2,000 פלסטינים.

מבדיקות תוצאות העתירות שהגישה אגודת סנט איב ביו ספטמבר 2015 לספטמבר 2017 עולה כי יותר מ-90 אחוזים מהעתירות עוסקות בענייני מקרקעין ומזכירות כלפי צה"ל ומועצות החכנון ביהודה ושומרון. כ-70 אחוזים מהן הסתיימו בצו ביניים של בית המשפט המונע מגורמי האיכפה להרוס את המבנים הבלתי חוקיים בכל מיני תואנות.

כפי שהוסבר בפרק הקודם, ברוב מוחלט של ההליכים המצב הארעי של צו ביניים הופך קבוע. למעשה סנט איב מקבעת באמצעות בג"ץ פרקטיקה קבועה הגורמת את יכולת הרשות המבצעת למנוע בנייה בלתי חוקית בשטחי יהודה ושומרון.

בשדה שיתופי הפעולה הבינ-ארגוני נראה כי סנט איב פועלת בסנכרון ושיתוף פעולה עם גורמים הפועלים רבות כנגד מדינת ישראל בארץ ובזירה הבינ-לאומית ואף מצהירים על כך בגלוי.

נ"רד רפול רופא (Raffoul Rofa) משמש מנכ"ל אגודת סנט איב מאז שנת 2008, ובה בעת מאז שנת 2009 משמש יו"ר ארגון World Vision. ארגון זה פועל במזרח ירושלים, בעזה וביהודה ושומרון בהיקף תקציבי של יותר מ-50 מיליון ש"ח בשנה. השב"כ עצר את מנהל סניף הארגון בעזה מוחמד אל חלבי באוגוסט 2016 והאשים אותו בהעברת עשרות מיליוני דולרים לזרוע הצבאית של חמאס במהלך כעשר שנים.³⁸ בעקבות המעצר השעה הארגון את פעילותו בעזה ופיטר כ-120 עובדים.³⁹ כמו כן סנט איב נהנית משיתוף פעולה רחב עם 'הקואליציה ליירושלים', המצהירה כי מטרתה היא "הפרת הלגיטימציה הבינ-לאומית של ישראל", ועם גורמים נוספים והאזיזים בדעות דומות.

כאשר באים לבחון את תקציבי סנט איב כגוף ציבורי ממברד כי למרות הפעילות הנרחבת שלה בישראל לאורך שנים ארוכות היא אינה רשומה במשרד המשפטים הישראלי בשום צורת התאגדות, וכן אינה רשומה ברשם העמותות הפלסטיני.

סנט איב מציגה עצמה כעמותה במסגרת העתירות לבג"ץ ובהזמנות אחרות, אולם בבדיקות מקיפות שערכנו במשרד המשפטים ובדשות המיסים לא נמצאה

38 ראו לדוגמה: <http://bit.ly/35H9bW2>

39 <http://bit.ly/35Sicp1>

ישות משפטית הרשומה כעמותה בשם זה או בשם דומה, לא אותרה גם חברה בשם זה. בשל כך לא אותרו דיווחים כספיים או מידע מסודר על מחזור פעילות הארגון בשנים האחרונות.

כידוע, שערי בתי המשפט פתוחים לזכות העמידה⁴⁰ רק בפני ישות משפטית בעלת כשרות לשאת בזכויות וחובות משפטיות.⁴⁰ לפיכך שלחנו פנייה למנהל בתי המשפט דאז, השופט מיכאל שפיצר, והוא התבקש להוות למזכירות בית המשפט שלא לקבל שום הליך משפטי חדש אשר האגודה היא צד לו או מייצגת במסגרתו. השופט שפיצר השיב: "למנהל בתי המשפט אין סמכות ברין להורות למזכירות בתי המשפט שלא לקבל ליישום הליך משפטי מסוים או להסוס מלגיש הליך בעל דין ספציפי. ככל שמוגש הליך מסוים ולבעל הדין טענות כנגד הכשרות של המוף לניהול הליך משפטי, רשאי הוא לפנות ולהעלות טענות אלו בפני בית המשפט במסגרת אותו הליך".

בתגובה שלחנו פנייה ביום 15 באפריל 2018 בבקשה לקבל את נהל בתי המשפט לפתיחת הליך משפטי היכול את אופן פתיחת התיקים, ובכלל זה אם יש נהל המחייב אותם לבדוק כי הפותח תיק הוא אישיות משפטית בישראל. פנייתנו לא נענתה עד מועד פרסום שורות אלו.

מאחר שאגודת סנט איב אינה רשומה בישראל כישות משפטית, היקף מחזור הכספים של פעילותה אינו גלוי. הארגון פרסם סיכום פעילות שנתי לשנים 2000 עד סוף המחצית הראשונה של 2010,⁴¹ ומאז חדל מפרסומיו אלו.

מחקר רשת העלה כי באגודה תומכים גופים רבים, אך היקף הטיעון מצד כל אחד מהם אינו ידוע. עם הגופים נמנים הארגונים האלה:

- Misereor - Norwegian Refugee Council - מועצת הפליטים הנורווגית; מטגרת טיוע רשמית של הכנסייה הקתולית בגרמניה, המקבילת מימון ממשלת גרמניה;
- Mission - ארגון טיוע המוניטרי נוצרי מגרמניה; Caritas, Development and Peace - הנתמך בממשלת קנדה;
- Canada - ארגון טיוע נוצרי מגרמניה; Catholic Relief Services - ארגון הטיעו הרוסי של כנס הבישופים הקתולים בארצות הברית, הפועל מבוולרימור; Diakonia - ארגון טיוע נוצרי ששוודיה, שמממנים בין היתר ממשלת שוודיה, האיחוד האירופי והא"ס; האיחוד האירופי; Fröcaife; United Nations - UNDP - תוכנית הפיתוח הבינ-לאומית הרשמית של הכנסייה הקתולית באירלנד; Embrace - the Middle East - ארגון טיוע נוצרי מכריטיאני; Cesvi - ארגון טיוע איטלי.

על בסיס היקף הפעילות של הארגון, סוג הפעילות ומספר העובדים בארגון אנו מעריכים כי המחזור השנתי של הארגון עומד על 5 מיליון שקלים בכל שנה לכל הפחות.

40 ראו למשל: יחושע שגב, דברים ביכומה של זכות העמידה המסורתית, הפרקליט מח תשס"ח,

נעיל 504-502: <http://bit.ly/2wJzwf7>

41 <http://bit.ly/Zz4qPE>

מגיש הכסף מבניסל - תמיכת האיחוד האירופי במיזמוש תוכנית פייד

עם השנים גוברת תמיכת האיחוד האירופי במיזמים שהרשות הפלסטינית מקדמת באופן חד-צדדי בשטח C. תמיכה זו באה לידי ביטוי הן במימון כלכלי רחב היקף הן בהתייבבות מדינית לימין הרשות הפלסטינית.

בכל שנה האיחוד האירופי מעביר מאות מיליוני אירו לרשות הפלסטינית הן באופן עקיף, על ידי מוסדות האו"ם למיניהם, הן בתרומה ישירה וייעודית למטרות ספציפיות.⁴² על פי האינדקס של האיחוד האירופי,⁴³ היקף התמיכה הכולל של האיחוד האירופי לרשות הפלסטינית בשנים 2014-2020 צפוי לנעו בין 1,833,000,000 ל-2,241,000,000 אירו.

האיחוד האירופי תומך באופן מסורתי בעמדתה המדינית של הרשות הפלסטינית וראה בשטח יהודה ושומרון שטח כבוש המיועד להימסר לידי המדינה הפלסטינית שתבנה בסופו של משא ומתן מדיני. כפי שתואר בהרחבה בפרק הראשון, המשא ומתן המדיני בין ישראל לרשות הפלסטינית גוע בעקבות המטרד הפלסטיני המזוין נגד מדינת ישראל ואזרחיה. בשטח הלך והתקבע המצב שהוגדר בהסכמי אוסלו וכן התוותה חלוקת השליטה בשטח.

בשנים שלאחר מכן החליטו מובילי המדיניות באיחוד האירופי להוביל סיוע פעיל ללא הרף את מצב הדברים בשטח, ולהציב את מדינת ישראל בפני מצב מדיני וגאוגרפי מוגמר.

התמיכה האירופית בפעילות ההשתלטות של הרשות הפלסטינית באה לידי ביטוי הן בהיבט הדיפלומטי (כגון לחץ מדיני על מדינת ישראל שלא לאכרח את החוק נגד בנייה בלתי חוקית) הן בהיבט של הענקת משאבי עתק למען קידום תוכנית אל"א.

התקציב האירופי מחולק למגוון עצום של פרויקטים. ברחבי שטח C אפשר לראות בבידוד את השלטים המכריזים על מיזמים למיניהם, ובהם אלו:

- קרובי רשת המאחזים של הרשות הפלסטינית באמצעות הקמת אלפי מבני מגורים;

42 סיוע האיחוד האירופי לרשות הפלסטינית, 2007-2013: <http://bit.ly/2skhtSO>
 43 סיוע האיחוד האירופי לרשות הפלסטינית, 2014-2016: <http://bit.ly/36UVGFz>

הפיכת ההתיישבות הספורדית ליישובי קבע באמצעות בניית בתי ספר ומבני קהילתיים;

- פיתוח תשתיות של כבישים, תשתית חשמל ומים;
 - סיוע במיזמי ההשתלטות החקלאית;
 - מאבק משפטי נגד הרשויות הישראליות וטרפוד אכיפת החוק.
- האיחוד האירופי גורס כי מימון המיזמים למיניהם הוא סיוע הומניטרי גרידא, וטוען:⁴⁴ "פעילות האיחוד בשטח C מתבצעת בשקיפות מלאה מול כל הרשויות המוסמכות. הסיוע במימון מתבצע במצבים שבהם ישראל אינה ממלאת את חובותיה, ככוח הכובש, לטפח צרכים הומניטריים וצרכים בסיסיים אחרים כגון גישה לדור, מים, חינוך, בריאות והזנות לרמת חיים נאותה".

ישנם מדיניות חד-צדדית זו לתמיכה במיזמים של הרשות הפלסטינית בשטח C ולקידום החל לתפוס תאוצה בשנת 2012. בשנה זו הועברו 200 מיליון אירו לתמיכה ברשות הפלסטינית, ומהם 7 מיליון אירו יחדו בעבור "פיתוח קרקע ותשתיות בסיסיות בשטח C" בלבד, שם קוד להקמת אלפי מבנים בלתי חוקיים ברשת המאחזים שהקימה הרשות הפלסטינית.⁴⁵ רשת המאחזים קיבעה בעיקר אוכלוסיות בדויות נודדות כדי להפוך את האוהלים והפתוחים ליישובי קבע.

44 ראו למשל: תגובת האיחוד האירופי לתחקיר מקור ראשון "לוחמה בשטח בניי"; <http://bit.ly/2PH0z2X>

45 "הקולוניה האחרונה" - מעורבות האיחוד האירופי בבניה בלתי חוקית ביהודה ושומרון, תנועת ונבים, פברואר 2015: <http://bit.ly/2Q86h1C>

2009	תכנון פייד	2013-2010	חלוקת מקלחות מים	2014-2011	הקמת מאתי מבני האיחוד האירופי במרחב אדומים	2014-2013	פרויקט סיוע לרועי האן
2012-2014	מיזם שמן הזית - נטיעת עצים, הכשרת קרקעות, בניית מדרגות תקלאות						

בדו"ח שפרסם האיחוד האירופי בשנת 2012 נכתב: "הימיון החדש של האיחוד האירופי יספק הכשרה ומומחיות, שיסייעו למשרדי הרשות הפלסטינית לתכנן ולבנות תשתיות חדשות בשטחי C ולאפשר לאנשים לטייב ולבנות מחדש את הקרקע".⁴⁶

בשנים שלאחר מכן עבר האיחוד האירופי מעמדה תומכת פסיבית למעורבות אקטיבית גוברת והולכת בהשלמת הרשות הפלסטינית על שטחי C.

בשנת 2014 הוענקו 11 מיליון אירו למאמצים הבדוליים (קהילות הרועים)⁴⁷ בשטח A, ומסמך יישום תכנית המנטורית בשטחים הפלסטיניים הכבושים⁴⁷, שפורסם בשנת 20, הדגיג: "האיחוד האירופי והרשות הפלסטינית מקדמים באופן אקטיבי תכנון ובנייה של שטח C, שאם יצלח, עתיד לסלול את הדרך לפיתוח והרחבת השליטה של הרשות הפלסטינית על שטח C. התכנון והבנייה אמורים לעזור להגן על מבנים ביישובים קיימים".

בשנים שלאחר מכן הוזדמו מאות מיליוני דולרים לתמיכה מעשית בהשלמת על הקרקע תחת שלל כותרות של מיזמים, ממסמך המסכם את המיזמים בשטחי C שתמן בהם האיחוד האירופי בשנים 2016-2018 בלבד אפשר להתרשם שעם

<http://bit.ly/2Z8pf9> 46
<http://bit.ly/2O5Z26H> 47

2018-2010	2017-2014	2016	2018-2014	2017-2013
מיזמים לפיתוח משותפים מים (מאגרי מים, מפירת בורות (ועוד)	מאבק משפטי למניעת הריסת מבני האיחוד האירופי	מיזם הגנה על קרקעות פלסטיניות בבקעת הירדן	סיוע הומניטרי לקהילות הרועים	מיזם ניהול מים וקרקע

השנים הלך וגבר זרם הכסף מאירופה.⁴⁸ בשנים אלו ניתן סיוע הומניטרי בסך 33 מיליון אירו. עוד 2.5 מיליון אירו יוחדו לקידום תכנון להלבנת 113 מאמצי בלתי חוקיים של הרשות הפלסטינית בשטחי C. 9.5 מיליון אירו נותרו לפיתוח תשתיות, וקודמו מיזמים חקלאיים בסך 10 מיליון אירו. תחום תשתיות המים ובה למימון של כ-18 מיליון אירו.⁴⁹ בתחום הלוחמה המשפטית למניעת אכיפת החוק נותרו בשנת 2017 לכדה (י) 20 מיליון אירו.

בתקופה זו ראוי לציין את היעילות הרבה שמהברי המסמך מייחסים למנגנוני הלוחמה המשפטית ולהצלחתם במניעת אכיפת החוק: "הסיוע המשפטי ניתן ליותר מ-2,000 בתי אב, 97.6 אחוזים ממקבלי צווי פינוי או הריסה הצליחו להישאר בבתיהם בזכות ייצוג משפטי; 94 אחוזים מכלל 1,569 המבנים ההומניטריים שנמסרו עד כה (מבני האיחוד האירופי במאחזי הרשות הפלסטינית) נשמרו".

יצוין כי הסכומים הלעיל נוגעים רק לתמיכה ישירה במיזמים בלתי חוקיים בשטחי C, והם אינם משקפים את מכלול התמיכה הכספית העקיפה של האיחוד האירופי במיזמים האלה, מאחר שהאיחוד האירופי מממן גם את התפעול והמשכורות של מנגנוני הרשות הפלסטינית, שהם המנוע הלוגיסטי והארגוניסטי לביצוע לקידום התוכניות להשלמת בלתי חוקית על שטחי C.

כאמור, כלל התוכניות מסתורות תחת מעטה של סיוע הומניטרי, אך תוצאתן היא תעמקת האחיזה של הרשות הפלסטינית בשטחי C.

ראוי לציין כי אף על פי שהבנייה וההשלמת הבלתי חוקית על מקרקעין הן הפרה בונה של החוק הישראלי, והמעורבות האירופית בפעולות אלו היא הפרה בוטה של כמה אמנות דיפלומטיות שעיקרן אי-התערבות במדיניות המדינה המארחת, הרי שבניסיונות שלטון לצרף את האיחוד האירופי כמייב פורמלי לעתירות בסוגיות אלו טען האיחוד האירופי בעקביות כי הוא נהנה מחסינות דיפלומטית על בסיס אמנות וינה. בתי המשפט שנדרשו לעתירות אלו, ובג"ץ בראשם, נמנעו מלהכריע בסוגיית תחולת החסינות הדיפלומטית על פעולות אלו. מאחר שהמדינה אף היא נמנעה מלאשר את טענת החסינות או לדחותה, במצב נתון מלבד הכלים הדיפלומטיים אי אפשר לעשות דבר במישור המשפטי.

<http://bit.ly/38Z3786> 48

49 ממסמך מיצ"י המתמכה בתחום תשתיות המים הנוגעת לשנים 2006-2019 הגיעה ל-81 מיליון אירו.

שער ג:

השלכות ומשמעויות ביטחון, מדיניות וסביבה (פרק מומחים)

משמעויות ביטחוניות ומדיניות

תא"ל במיל' יוסי קופרלוסר⁵⁰

המערכה הפלסטינית לקביעת עובדות בשטח C - משמעויות
ביטחוניות ומדיניות

מאז הסכמי אוסלו, וביחוד שאת מאז 2009, מנהלים הפלסטינים - בתמיכת האו"ם והאיחוד האירופי - מערכה רבת ממדים ליצירת מציאות כמעט בלתי הפיכה בשטחי C. במסגרת זו הם בונים באופן חוקי עשרות אלפי מבנים, משתלטים על שטחים הקלאיים, פורצים דרכים, מכריזים על קרקעות מדינה כעל שמורות טבע פלסטיניות ומשתלטות על שטחים שיועדו על פי ההסכמים להיות שטחי אש או שמורות טבע.

את הפעילות בתחום מזובילה הרשות הפלסטינית עצמה באמצעות מוסדות הכפופים לה כמו המשרד הפלסטיני לאיכות הסביבה, משרד החקלאות והמשרד למאבק בהתנחלויות ובגדר, עם ארגונים לא ממשלתיים, ובראשם ארגון הועדות החקלאיות, המשמש שלוחה של החזית העממית לשחרור פלסטין, שאחד מראשיה, ריאד אלמלכי, מכהן זה שנים רבות בתפקיד שר החוץ הפלסטיני ואמון מתוקף תפקידו על הקשר בין הרשות לאו"ם ולאיחוד האירופי (החזית העממית לשחרור פלסטין שולטת במרבית הארגונים הלא ממשלתיים הפלסטיניים הנהנים מתמיכה כספית ומלגיטימציה של האו"ם ושל האיחוד האירופי. ארגונים אלו ממלאים תפקיד מרכזי במאבק נגד ישראל במישור המדיני והמשפטי, כולל באמצעות תנועת החורב BDS. בניסיון לפגוע בלגיטימציה של ישראל ולהביא בסופו של דבר לירי היעלמות מדינת הלאום של העם היהודי).

חלק נכבד מהפעילות נעשה במסגרת תוכנית סדורה הנקראת 'שורשים' (ג'ורדן בערבית), שתכליתה להעמיק את האחיזה הפלסטינית באזור C. אם כן, לא מדובר באוסף מקרי ומזדמן של פעילויות אלא בתוכנית של ממש.

מה גרם לפלסטינים לאמץ תוכנית זו? להערכתנו חכרו לכך כמה גורמים:

1. בעקבות כישלון המשא ומתן עם ראש הממשלה אולמרט ושרת החוץ לבני ב-2008, ולאחר ששטח ראש הממשלה נחנקה את משנתו המדינית בנאום בר-אילן ב-2009, גברה ההכרה של הפלסטינים שפחתו ואולי אפילו אפסו הסיכויים להגיע להסדר ישענה על הדרישות של ההנהגה הפלסטינית ויאפשר הקמת מדינה פלסטינית בעלת רציפות טריטוריאלית שתשלטו כמעט על כל השטחים שהשתלטה עליהם ישראל ב-1967 (כולל חילופי שטחים מוגבלים)

50 ניתן בראש חטיבת מחקר באמ"ן בדרגת תת-אלוף ושימש מנכ"ל המשרד לנושאים אסטרטגיים.

וברורה מזרח ירושלים בלי שייך שידור הפלסטינים להכיר בהיות ישראל מדינת הלאום של העם היהודי ולהסכים שההסדר הוא בבחינת טורף הסכסוך וקץ כל התביעות (כולל תביעת השיבה לבתיהם של הפליטים הפלסטינים וצאצאיהם), ראש הממשלה הפלסטיני דאז סלאם פיאד יזם תוכנית פעולה על רקע החובנה שלעיל (פלסטין) - סיום הכיבוש, הקמת המדינה (התוכנית התקדמה בבחינה חדה צדדית של תשתיות למדינה הפלסטינית בשנת 1967, כדי שהקמת המדינה הפלסטינית והחברה הבין-לאומית בה לא יחייבו את הפלסטינים לוותרים, ובראש הכרה בהיות ישראל מדינת הלאום של העם היהודי והכרה בצורה הביטחון של ישראל, המחייבת שליטה ישראלית ממושבת בבקעת הירדן.

3. הפלסטינים הבינו שפעילות חוץ-צדדית כוז עשויה לזכות בתמיכה רחבה מצד גורמים רבים במערכת הבין-לאומית, ובראשם האיחוד האירופי והאיים, וכן גורמים בממשל האמריקני שעלה אז לשלטון, בראשות הנשיא אובמה, אם יוצגו כמהלכים לא אלימים המבטאים מאבק של עם כבוש לשחרור אדמתו הלאומית.

4. הפלסטינים הבינו שבנסיונות שנוצרו יקשה על ישראל לפעול לסיכול התוכנית הן משום שהתוכנית זוכה לתמיכה בין-לאומית, הן משום שהיא איננה אלימה, ובמיוחד משום שמערכת הביטחון הישראלית מעוניינת להימנע ככל האפשר מחיכוך שאיננו הכרחי עם המערכת הפלסטינית, ויש בה גורמים רבים שאף מגלים הבנה לפעילות זו, שלא לומר מצדדיקים אותה (למשל בטענה החוזרת ונשנית כי ישראל נמנעת מלאשר מיזמים ותוכניות בנייה של הפלסטינים באזור C, ולכן אין לפלסטינים ברירה אלא לעשות זאת ללא אישור. ההתנעויות הישראלית מפעולה נחוושה, שאפשרה הקמת יותר מ-25,000 מבנים לא חוקיים באזור C מאז 2009, הוכיחה את צדקת הנחת העבודה הפלסטינית והמריצה את הפלסטינים והומכיהם להגביר את פעילותם בשטח.

5. הפלסטינים חששו שהיעדר פעילות פלסטינית בשטח הישראלי מבססת את ההתיישבות היהודית באזור יהודה ושומרון ומעלימה עין גם מבנייה לא חוקית של גורמים בימין הישראלי באזור יבאי לידי קביעת עובדות בעייתיות מבחינת הפלסטינים ולהבטחה פלסטינית במערכה שהם מנהלים נגד ישראל בכל הקשור לקביעת העובדות בשטח בהיעדר הסכם או לקראת אפשרות של הסדר, שיסכיכו כאמור קלושים.

פעילות זו של הפלסטינים עומדת כמובן בניגוד להסכם אוסלו, שעל פיו האחריות לחינוך ולמתן אישור בנייה באזור C נתונה בידי ישראל בלבד, ובאזורים המיועדים לשמורות טבע ולשטחי אש הבנייה אסורה. פעילותם זו בעייתיות מבחינה חוקית גם משום שהלקי ניכר מהבנייה איננו נעשה בשטח פרטי בבעלות פלסטינים (מולק) - גם אם בעלות זו לעיתים מוטלת בספק - אלא בשטחים שהוכרו אדמות מדינה, ואולם ההתעלמות של הפלסטינים איננה אמורה להפחית. על פי ההסכם הם היו אמורים גם להילחם בטרור ולהפסיק את החסותה, אך בפועל הם מעודדים ומתמציצים טרור וממשיכים בגאווה להסית נגד הצינות ונגד ישראל, ניכר שבעיני הפלסטינים ההסכמים אינם מחייבים אותם לשנות את המאבק בצינות, שהיא

לתפיסתם תמצית הזוהמת הפלסטינית.

אם כן, אלו הן המשמעויות הנגזרות מהפעילות הפלסטינית:

1. במישור הביטחוני - הבנייה הבלתי חוקית של הפלסטינים מסכנת אינטרסים ביטחוניים מובהקים של ישראל, היא נעשית בצמוד לצירי תנועה חיוניים של צה"ל המשמשים במצבי חירום (המקרה של האן אל אחמר, הצמוד לציר ירושלים-בקעת הירדן, הוא דוגמה מוכרת היטב, אבל הדבר נכון גם בנוגע להקמת בתי ספר ומבני מגורים בסמוך לצירים חיוניים). הבנייה בשטחים המובילים לבקעת הירדן ובשוליה עלולה להקשות על השליטה הישראלית בשטח בעת הצורך; הבנייה בסמוך להתיישבות הישראלית ולאורך הצירים עלולה להפוך לאיום על חופש התנועה ועל ביטחון התנועה בדרכים המובילות ליישובים הישראליים ועל ביטחון היישובים עצמם; הפעילות הקרקעית בשטחי אש ואימונים מפריעה להכנת כוחות צה"ל למשימותיהם, והבנייה בשטחי מדינה באזורים חיוניים מבחינה ביטחונית, כמו נחל חלץ שמדרום לירושלים, עלולה לכפות אילוצים על חופש הפעולה של צה"ל בכל הקשור להגנה על ירושלים ועל ההתיישבות היהודית באזור יהודה ושומרון. ברור שהבנייה הבלתי חוקית היא נדבך נוסף ביצירת איום על ביטחון ההתיישבות הישראלית באזור יהודה ושומרון המתווסף על מאמצי הטרור המופנים כלפיה. במישור המדיני - התוכנית הפלסטינית נועדה להמחיש כי שטחי C הם שטח פלסטיני לכל דבר של ישראל אינו זיקה אליה, ולפיכך אין אלו אזורים שנויים במחלוקת, כפי שישראל טוענת בהסתמכה על הסכמי אוסלו, אלא חלק מהמדינה הפלסטינית, שהעצרת הכללית של האו"ם כבר הכירה בה. בראייתם, שאימצה סופית המערכת הבין-לאומית בהחלטת מועצת הביטחון 2334, שהתקבלה בהסכמה אמריקנית (אוצרת הברית, כזכור, נמנעה בהצבעתה) מדובר בשטח פלסטיני כבוש, ולכן יש ללא שיהיה לה צורך לקבל אישור מישראל. קרקעות באזור זה ולבנות בהן ללא שיהיה לה צורך לקבל אישור מישראל. נוסף על כך התוכנית הפלסטינית מכוונת למנוע הרחבה של שטחי ההתיישבות היהודית באזור C, כולל בגושי ההתיישבות שמקובל לדאות בהם שטחים שיישאר בריבונות ישראלית גם במסגרת הסדר, דוגמת גוש עציון, כדי למנוע מישראל לגבות מהפלסטינים מזיח בשטח, באמצעות הרחבת ההתיישבות וחזוקה על סירובם המתמשך והגורף להגיע לפשרה ולווייתורים כלשהם בכל הקשור למרכיבי הנרטיב הפלסטיני.
3. כמו כן על ידי בנייה או יצירת חזקה על קרקעות הסמוכות ליישובים ישראליים, במיוחד באזורים הסמוכים גם לשטחי אזור B, הפלסטינים מקווים ליצור תחושת איום על ההתיישבות הישראלית ולהביא להחלשתם. הבנייה ושאר הפעילות הקרקעית מאפשרת לרשות הפלסטינית ולארגונים המקורבים אליה להציג עצמה בזירה הפנים-פלסטינית כמי שארשתה בציונות וכיבוש לא פחות מממחירה בחמאס, והיא עושה זאת באיחור יעיל וניכר יותר מהגורמים המפעילים טרור באמצעות נשק חם.

לסיכום, הריפיון המאפיין את התמודדות ממחלת ישראל עם התופעה, שרוק באופן חלקי אפשר לייחסו לביורוקרטיה, למחסור בכוח אדם במנהל האזרחי ולהתמשכות התהליכים המשפטיים, מאפשר לפלסטינים ליצור בשטח מציאות בעייתית המבטאת את תפיסתם שכל שטחי יהודה ושומרון הם שטח פלסטיני כבוש. הריפיון הישראלי מעודד גם את האו"ם ואת האיחוד האירופי להמשיך ולסייע לפעילות פלסטינית זו אך שבכך הם פועלים בניגוד להסכמים שזכו לתמיכתם ושהם מחויבים אליהם. מציאות זו פוגעת באינטרסים הביטחוניים של ישראל ומגבירה את הסיכון לביטחון ההתיישבות והתיישבים ביהודה ושומרון.

על ישראל לרכז מאמץ לטפל בתופעה זו בהקדם ובנחישות כדי להשיב את הגלגל לאחור ולהבהיר כי מבחינת ישראל הסכמי אוסלו תקפים, והיא רואה באזור C שטח נתון במחלוקת שהסמכות לתכנון ולמתן אישורי בנייה בו נתונה בידיה. הדבקות במדיניות היד הרפה גם לאחר שעלה הנשא על סדר היום רק תחריף את המצב. בה בעת על ישראל להקפיד שיינתנו האישורים המתאימים במקרים שהבנייה נדרשת ומועילה לציבור הפלסטיני המתגורר באזור C או בסמוך לו, הן משום שכך נכון לעשות הן כדי למנוע לזות שפתיים.

עשור לתוכנית פיאד - עשר שנים

של החמצה

רון פרושארון⁵¹

חמישים וחמש שנים חלפו מאז הוקם איש"ף, עשרים וחמש מאז נחתמו הסכמי אוסלו וארבע עשרה מאז ההתנתקות הישראליה מרצועת עזה, והפלסטינים מקפידים על קו דיפלומטי אחיד לאורך כל השנים: שלא להציע שום הצעה קונסטרוקטיבית.

תמיד להשיב בשלילה, תמיד לקום מהשולחן, תמיד לייצר מהומה, התקרברנות ומסכנות. זוהי שיטת העבודה הלא מוצלחת של ההנהגה הפלסטינית זה עשרות שנים. נדמה שמאז שלוש השאלות של ועידת הרטום נמתקה המילה 'נך מהמליון הפלסטיני'.

תוכנית פיאד הייתה ניצוץ אחד באפלה שייצג חשיבה אחרת. גם מי שלא הסכים עם חזונה המוצהר של התוכנית, "מדינה המשתרעת על פני עזה והגדה המערבית כולה שבירתה ירושלים", וכותב שורות אלו נמנה עימם, אינו יכול שלא לכבד את התעוזה הפלסטינית החד-פעמית שבאה לידי ביטוי בתוכנית. לרגע היה נדמה שהפלסטינים מציגים קו אחיד:

- נקייסת יזמה ולא בריחה מאחריות;
- הצגת חזון ולא עיסוק אובססיבי בעבר;
- אופטימיות ולא קדיסת מערכות.

אבל שאיפות לחוד ומציאות לחוד. בעשור השנים שעברו מאז פורסמה תוכנית פיאד לא השתנה דבר: הפלסטינים לא השכילו ליישם ולו חלקים מעטים מהתוכנית. רק לצורך הדיון נידרש למאפייני היסוד של התוכנית: מערכת פוליטית דמוקרטית חופשית, שוויון בפני החוק, אחריות ממשלתית כוללת על ביטחון, חינוך, רווחה ותרבות ומערכת כלכלית המושתתת על תפיסות השוק החופשי ברגולציה ממשלתית.

מבט על מצבה העגום של הרשות הפלסטינית מלמד כי התשובה לכל קטגוריה היא לא באל"ף רבתי: אפילו אם מפרידים את עזה מהתמונה נראית ישות נגונה בשהיחיות ובסיאוב, לא דמוקרטיית, לא חופשית, לא שוויונית ובעיקר בורחת מאחריות לעתידה שלה ולעתיד אזרחיה.

העולם התקדם, וכן התקדמו מדינת ישראל וכמה מדינות ערביות. ארצות הברית

51 ראש מכון אבא אבן לדפילומטיה בינלאומית במרכז הבינתחומי הרצליה, דפילומט ישראל, שמש ב"ב הימני שגריר ישראל באו"ם, מנכ"ל משרד החוץ ושגריר ישראל בבריטניה.

שינתה פניה, וגם רבות ממדינות אירופה אינן נראות כמתול שלטוס. אך הנרטיב הפלסטיני מקובע במקומן, תקוע במציאות שאינה קיימת ונעשה רלוונטי פחות ופחות.

ברמה הבין-לאומית המחל הפלסטיני חמור שבעיניי.

למרות תמיכה בין-לאומית מסיבית שהפלסטינים מקבלים מגופים בין-לאומיים וממדינות בעולם הם אינם משיכילים למנף את ההיבט להפחתת והצלחה.

שליש רמות של תמיכה בין-לאומית הפלסטינים מקבלים בעשור האחרון. בכל אחת מהן טמון פוטנציאל פיתוח ניכר לעם הפלסטיני, ובכל אחת מהן הוחמזה ההזדמנות החמזה מלכותית, כמו שאומרים הבריטים.

הרמה הראשונה: תמיכת ארגונים בין-לאומיים - קצרה הידיעה מלהכיל את היקף ההטיה הפרו-פלסטינית שארגונים בין-לאומיים נגועים בה, ובראשם ארגון האומות המאוחדות.

יחסו של האו"ם למדינת ישראל אינו מאופיין רק בסטנדרט כפול (Double Standards) אלא בסטנדרט משולש, ובתגום חופשי לעברית במסור משולש: נורמה אחת כלפי דיקטטורות, נורמה אחרת כלפי דמוקרטיות ונורמה מיוחדת, ייחודית ומפלה כלפי מדינה אחת בעולם - ישראל. נורמה זו חודגת ממה שמצופה ממדינה דמוקרטית ומציבה בפניה רף שלרוב אינו בר השגה.

המסור המשולש הזה עם פוליטיקת המספרים של האו"ם מכתביבים במידה רבה את המדיניות האנטי-ישראלית והפרו-פלסטינית בפרלמנט של העולם. נציג כמה דוגמאות:

- בחודש מאי 2016 אימץ ארגון הבריאות העולמי, שכחשב ארגון מקצועי כביכול, החלטה שכותרתה 'זנאי הבריאות בשטחים הפלסטיניים הכבושים, במזרח ירושלים ובגולן הסורי הכבוש', ולפיה ישראל - והיא בלבד - "גורמת להפרה של בריאות המנטלית, הפיזית והסביבתית", את ההחלטה קידמו מדינות ערב בשיתוף המשלחת הפלסטינית לאו"ם. בעד החלטה הגינוי הייחודי לישראל הצביעו בין היתר בריטניה, צרפת וגרמניה, והן הצטרפו לאיראן, ונצואלה וסוריה ועוד מדינות רבות אחרות מצרפת ושאור העולם. בדומה לרבות מההחלטות האנטי-ישראליות, מאז הוצגה לראשונה בשנת 2016 היא ממשיכה לעלות להצבעה מדי שנה בשנה ועללה גם השנה בחודש מאי, ואף עברה בתמיכת מדינות כמו ספרד, צרפת, בלגיה, שוודיה ושווייץ.
- בחודש מרץ 2015 נסגרה הישיבה השנתית של הוועדה למעמד האישה, שרובות בני אדם מכל רחבי הגלובוס באים אליה, כולל שועי עולם, בגינוי מיוחד כלפי ישראל בעקבות יחסה לנשים בחברה הפלסטינית. בוועדה היו חברות בין השאר איראן וסודן, מדינות שבהן נשים מודרות מהחברה וניאוף מוגדר עבירה שדינה סקילה.
- ביוני 2015 חדרה ועדת הארגונים הלא ממלתיים של האו"ם, המעניקה מעמד מיינץ באו"ם לארגונים לא ממלתיים ולעמותות, להכניס לשרות הארגון את

מרכז השיבה הפלסטיני, המכתיש את זכות הקיום של מדינה חברה באו"ם - ישראל. אין ספק שהאו"ם זקוק לתוספת של ייעוץ בכל הקשור למדיניות האנטי-ישראלית שהוא מוביל.

גם בתחום הארגונים הבין-לאומיים בשטח לא נפקד מקומה של התמיכה הבלתי מתפשרת בנרטיב הפלסטיני הישן. תמיכה זו לעיתים מתפקדת כחרב פיפיות חדה במיוחד.

נראה לדוגמה את אונר"א, סוכנות האו"ם הייחודית לטיפול בפליטים הפלסטינים. אין מה לטעות, לאו"ם כבר יש סוכנות טויע לפליטים המטפלת בפליטים מכל רחבי העולם, UNHCR שמה, אך בארגון הולט שלפליטים הפלסטינים מגיע יחס מיוחד, ועל כן נפתחה סוכנות מיוחדת רק בשבילם. ההערכות של UNHCR גורסות כי בעולם יש היום 68,000,000 איש שנאלצו לעזוב את בתיהם ב-128 מדינות וזקוקים לסייע מיידי, אולם במהלך השנים משאבים רבים יותר משהשקיע בכל וברחיפת מדינות ערב בפליטים פלסטינים משאבים רבים יותר משהשקיע בכל אוכלוסיית פליטים אחרת על פני כדור הארץ (ביחס למספרים, כמוכן). אין אפשר להסביר את הזכאות של כל פליט פלסטיני לתקציב גבוה פי ארבעה (!) מפליט שבא מאפגניסטן, מסוריה, מאפריקה או מכל מקום אחר בעולם?

הדבר הנורא ביותר הוא שאף שאונר"א היא הסוכנות המתמקצבת ביותר בעולם, בהפרש ניכר מאחיותיה, היא עדיין כושלת בטיפול שהיא נותנת לפליטים הפלסטינים. במקום לסייע במחרון בעיית הפליטות היא פועלת להנציה אותה. תחת אחריותה קפץ מספר הפליטים מ-700,000 ל-5,700,000, והיא עוסקת במימון מעמד הפליטות, העובר בירושה באופן ייחודי וחסר אחר ורע בעולם, בחינוך להסתח בקרב ילדי הפלסטינים ובמינעה אקטיבית מהרשות לקבל אחריות לאזרחיה.

אונר"א היא הדוגמה הטובה ביותר לברירה של הירות הפלסטינית מאחיות לחיי אזרחיה. לו היו מנהיגי הירות הפלסטינית מעוניינים לבנות תשתית אמיתית למדינה, כזאת שעוסקת בנושאים אזרחיים, הם היו מתקשרים על העברת סמכויות הבריות והחינוך מאונר"א לידיהם, מכיוון שרק מי שמוכנים לקבל אחריות לחיי היום-יום ולעמיד אזרחיהם יכולים להקים מדינה אמיתית ובה קיימא.

ואכן, הפלסטינים לא השכילו למנף את התמיכה הידיפלומטית הבין-לאומית - בחומר וברוח - ולפתח את מערכות הכללה והחינוך שלהם או לקבל אחריות לאזרחיהם ועמיתם. הפך הוא הנכון: הם מקדמים את הארגונים וההחלטות שממציגים מסכנות והתערות מאחריות ונמנעים בחוסר היגיון כמעט מלצרך להמלכות האלה גם צעדים אופרטיביים שתכליתם הוצאת הפלסטינים מן המצב הנורא שהם שרויים בו, לטענתם.

הרמה השנייה: תמיכת מדינות ערביות - תמיכה זו אומנם הולכת ונחלשת עם השנים, אבל היא עדיין קיימת, בעיקר בהקשר הערתי. גם כאן כסף בין-לאומי ערבי מגיע לעזה ולרשות הפלסטינית במיוחדות ומחולק למקורבים ולמשפחות שהידיים,

כמות הכסף המושקע בפיתוח, בכלכלה, במקומות עבודה, בחינוך ובקבלת אחיות עצמית תופס חלק מזערי מהסיוע הערבי הבין-לאומי שהפלסטינים מקבלים.

הרמה השלישית: תמיכת מדינות אירופה - זו אולי התמיכה מעוררת הזעם יותר מכולן, המוחמצת מכולן והיחידה שמקיימת את תוכנית פיאד, אבל את החלקים הרעים שבה.

כדוגמה בולטת ניקח את שטח א, הנתונים, על פי הסכמי אוסלו, בשליטה מלאה של מדינת ישראל, ואפשר לדאות בהם כיום אלפי מבנים יבילים אפדריים למראה שמוטבעים עליהם שלטים לבנים עם כיתוב קטנטן. באנגלית, באותיות של קידוש לבנה ותחת סמל הכוכבים המפורסם, נכתב "נמרח ביד האירוד האירופי". את המבנים האלה הציב האירוד האירופי באופן לא חוקי, בניגוד להסכמי אוסלו ולמשפט הבין-לאומי, כדי לקבוע עובדות בשטח ללא משא ומתן למען הפלסטינים.

אך אין סיפור שזוהנף לשמיים יותר מסוגיית האן אל אחמר. במקרה הזה ערערו מדינות אירופה לא רק על החלטות של ממשלת ישראל אלא על החלטת בית המשפט העליון של ישראל, שהתקבלה לאחר תשע שנים של הליכים משפטיים, לפנות את היישוב הבלתי חוקי האן אל אחמר, היושב בשטח א ובשליטה ישראלית מלאה. עצם הערעור על הלגיטימיות של החלטות הממשלה וביט המשפט העליון כמוה כקריאת תגר מצד מדינות אירופה על יסודות הדמוקרטיה הישראלית. הפרלמנט האירופי אף הגדיל לעשות והגדיר צעד זה באופן אבסורדי "פישע מלחמה".

לתפיסתי, תכלית הפעולה האירופית בדוגמאות שהבאתי כאן ובמקרים אחרים היא לסכל את מאמציה של ישראל להתמודד עם בנייה ערבית בלתי חוקית בשטח א. הצבת המבנה היא הפרה של הסכמי אוסלו, שעליהם חתום האירוד כאחד העדים, הקובעים כי שטח א יהיו בשליטה ביטחונית ואזרחית מלאה של ישראל.

הפלסטינים מקבלים עובדות אירופיות בשטח ולכן רואים עצמם פטורים מנקיטת יוזמה מדינית בין-לאומית או מניסיונות לפעול בעצמם לפיתוח אמיתי של אזרחיהם. האירופים מבחינתם מבקשים ליישם בשטח את תוכנית פיאד, ואם ציפינו שהם יקדמו את החלקים בתוכנית העוסקים בדמוקרטיה, שלטון חוקי, כלכלה חופשית וזכויות אדם, טעות בידינו. האירופים מקדמים את החלק שעיקרו סיפוח זחל, התנהלות חד-צדדית במסלול עוקף משא ומתן וניסיון לכפות מדינה פלסטינית דה פקטו.

עשר שנים עברו בהחמצת. מה יקרה בעשר השנים הבאות?

לצערי גם העתיד אינו ורוד. לאחורנה נערכה הסדנה הכלכלית האמריקנית בבתירין, *Peace to Prosperity*, והוצגה בה תוכנית השלום הכלכלית של ממשל טראמפ שתכליתה בניית חליפת סיוע וקידום לרשות הפלסטינית, בשלב זה

בעיקר במישור הכלכלי. דבר אחד אי אפשר לומר בגנות הפלסטינים: שתגובתם לא הייתה צפויה.

הפלסטינים התנהגו בהתאם להגדרה של איינשטיין לשיגעון, חזרו על אותה התנהגות שגויה של סירוב ונכינות וציפו לתוצאה שונה. הם לא יקבלו תוצאה כזאת. גם הפעם תניב הברירה שלהם משולחן המשא ומתן והפיתוח יבול שלילי ברמה הפוליטית, ברמה הידיפלומטית בין-לאומית ובעיקר כלפי בני עמם.

תוכנית פיאד הייתה יוזמה פלסטינית חריגה בנוף. היא אומנם ראתה בחזונה הקמה חד-צדדית של מדינה פלסטינית שבירתה ירושלים, חזון הרחוק כרוחן מזרקה ממערב מתפיסת עולמי. אבל היה בה ניצוץ של חשיבה חדשה שיכול אולי להזין לשיח בין העמים גם היבטים פרקטיים, מיקוד בכלכלה וחינוך, הכנה של מושגים כמו דמוקרטיה ושלטון חוקי.

הפלסטינים עצמם הרגו אותה בעודה בחיתוליה פשוט כי פרגמטיים התקורבנות אינם הולכים יחד. כל עוד זה לא ישתנה, וכל עוד לא תשתנה התמיכה הבין-לאומית האוטומוטמית בנרטיב הפלסטיני, לצערי יהיה קשה לדאות פרטנו להידברות ולמשא ומתן בין ישראל לשכנתה שמעבר לקו הירוק.

אחריות המדינה לזיהום מקורות

המים ביהודה ושומרון עו"ד שלמה רבינוביץ⁵²

בחירת המצב הסביבתי ביהודה ושומרון מעלה תמונה קשה של מפגעים סביבתיים במגוון תחומים, בעיקר מפגעי עשן, מפגעי שפכים, פגיעה במקורות המים, זיהום תחנות הדלק, זיהום קרקע, חציבה בלתי חוקית, טיפול מזיק בפסולת אלקטרונית ובנייה ללא תכנון כולל ואגב גרימת נזקים סביבתיים ניכרים.

בעשור האחרון יש מדיניות ופעילות בשטח של בנייה מסיבית וחקלאות לא מפותחת בשטחי B ו-C הגוררות נזקים סביבתיים שלא חלקם אין תקנה. ברשימה זו נתמקד מעט במפגע השפכים וזיהום המים, הפוגע בנגר העילי, במי התהום ואף במים שהמדינה והרשות הפלסטינית מזרימות. נוסף על הפגיעה הסביבתית במי התהום ובסביבה בכלל, מפגע זה גורם לפגיעה בבריאות הציבור ובריאות החיים. מפגעי השפכים וזיהום מקורות המים ביהודה ושומרון הם החמורים ביותר במפגעים חוצי גבולות יהודה ושומרון ומדינת ישראל, פעמים רבות השפכים מכילים חומרים מסוכנים, כולל תרכובות זרחן וחנקן, וגורמים לסיכונים בריאותיים, תברואתיים וסביבתיים חמורים וזיהום מקורות מים עיליים ותחתיים, הסיכונים הם לתושבי האזור, לתושבי מדינת ישראל, לאקוויפר ההר ולסביבה בכלל.

כל המומחים הבוחנים את המצב ביהודה ושומרון תמימי דעים כי עקב שאיכות יתר והרמה והלחול של שפכים ביניים ותעשייתיים אקוויפר ההר נתון בסכנה חמורה והולכת וגוברת. במועל חלק גדול מנחלי יהודה ושומרון משמשים צינור, המוביל הארצי ממש, להזימת שפכים ביניים ותעשייתיים. השפכים אינם מבחיניים בין גולות; הם חוצים ללא הפרעה את הקו הירוק. למשל, שפכי העריים שכנס והכפרים שבדרך ושפכי טול כרם וסביבתיה זורמים בנחל שכנס ונחל אלכסנדר, שפכי גנין זורמים בנחל קישון, שפכי כפרים פלסטיניים זורמים בנחל חדרה, שפכי אריאל, סלפית והסביבה זורמים בנחל שילה, שפכי העיר חברון, קריית ארבע והסביבה זורמים בנחל חברון ובעבר הגיעו עד באר שבע, שפכי רמאללה זורמים בנחל מודיעים ועוד. גם הטובלים בנחל פרם לא תמיד יודעים שהם רוחצים במי שפכים, שפכים אלו פוגעים בתושבים ובבריאותם, מזדהמים את המים העיליים, ממלחלים למי התהום ופוגעים בבתי הגידול, בכל המקרה בדרכם ובסביבתם.

לדברי מבקר המדינה (16 במאי 2017), עד כה לא גיבשה ממשלת ישראל מדיניות

52 ראש הקליניקה המשפטית לענייני הגנת הסביבה במכללת שערי מדע ומשפט.

לניהול סביבתי חוצה גבולות עם שכנותיה, לדבות בתחום המים, ואין לה מדיניות כאמור בדבר מפגעים החוצים את הקו הירוק גם עם הגבול של רצועת עזה. כמו כן לא הובילה הממשלה מדיניות כוללת ולא הגדירה גורם מתכלל. לפיכך מתעכבים שנים ארוכות פתרונות למפגעים סביבתיים חמורים ומתמשכים, לעיתים אגב הפרת הדיו ופגיעה בבריאות הציבור ובאנוניטוסים מדיניים תושבים של ישראל.

לשאלה כיצד נוצרו מפגעים קשים וחמורים אלו עונה מבקר המדינה בדברים נוקבים:

מדובר בסדרת כשלים וחסמים תפקודיים: הפסקת פעילות ועדת המים המשותפת; חסמים לקידום וליזום פרויקטים מול גורמים בינלאומיים; חולשה בתיאום הפעילות בין הגורמים הממשלתיים; מעורבות נמוכה של דרג מדיני בנושא ואי-קבלת החלטות בסוגיות חשובות; התנהלות שלא על בסיס תכניות המגדירות יעדים וליחות זמנים לטיפול בסוגיות שונות. לכשלים ולחסמים האמורים יש קשר ישיר להתהוותם ולהחמרתם של מכלול מפגעים ונזקים סביבתיים ואחרים משני צדי הקו הירוק, שאלה הבולטים ביניהם: זיהום נחל קרדון משפכי ירושלים; זיהום נחלי השרון - נחל אלכסנדר ונחל שכנס; זיהום נחל חברון; זיהום הנחלים מכמש, פרם ומעיין קלט; וזיהום המים והנחלים משפכי רצועת עזה.

המלצות מבקר המדינה נחוצות ביותר:

מעבר לפעולה הנחוצה של כל אחד מהגורמים כאמור, ממצאיו של דוח זה מחייבים פעולה מערכתית שתביא לגיבוש תכנית ביצוע כוללת שתבטיח צמצום ניכר ברמת הזיהומים והנזקים כבר בשנים הקרובות ומקדם ככל האפשר. נוכח מורכבות הנושא ויריבו הגורמים המעורבים בו, נדרש תיאום, שיתוף פעולה בין כלל הגורמים ותכלול עבודתם. משרד מבקר המדינה ממשיך אפוא לממשלה להקים צוות בין-משרדי, בשיתוף משרדי הממשלה והגופים הרלוונטיים, בראשות משרד ממשלתי אחד, שיוביל עבודת מטה בנושא ניהול סביבה חוצת גבולות; מטרתו של הצוות יהיו לגבש מדיניות ממשלתית בנושא, להמליץ על גורם ממשלתי אחד שיוביל ותכלול אותו, ולצדו ממנגונים שייטנו מענה גם לכעיות סביבתיות מורכבות.

נוסף על הבנייה המסיבית בשטחי B ו-C במסגרת עיבודי הקרקע הנרחבים, נפרצו ונסרצו קילומטרים של ציודי חקלאיים, נחפרו בורות מים, נעשו קידוחים רבים אגב פגיעה חמורה ביותר באקוויפר ההר, ומים נגנבו וזוהמו במכוון ושלא במכוון.

התלונות הרבות שמגיעות לארגונים ולעמותות כמו רגבים, הקליניקה הסביבתית בשערי מדע ומשפט וירוק עכשיו, עוסקות בפגיעה קשה באיכות החיים ובמטרדים

סביבתיים ובריאותיים, מחלות וריחות רעים, אך כאמור, מדובר גם בנוק סביבתי הכולל זיהום מקורות מים ופיגועי גידול טבעיים של חי וצומח ובערכי טבע מוגנים.

לדברי מבקר המדינה, מפגעי השפכים וזיהום המים "פוגע בעתודות מי התהום שלה ושל שכניה, בכריאת הציבור ובאיכות חייו. בשל המצב הגאופוליטי בשטחי יהודה ושומרון והרצועה, נושא זה משפיע גם על מצבה המדיני-ביטחוני של ישראל ועל מעמדה בעולם".

המסקנה היא שהמדינה מפרה את חובותיה הבסיסיות כלפי אזרחי המדינה, תושבי האזור והסביבה בכלל. מדינת ישראל אינה מובילה מדיניות תכנון כוללת. הימנעות המדינה מלפעול בתחום הנידון אך מנוגדת למשפט הבין-לאומי, שכן היא מנוגדת להסכמים ולאמנות בין-לאומיות שהמדינה צד בהן.

המסקנה המעשית היא שיש לפעול לשם חשיפת המידע בדבר המפגעים הסביבתיים הנגרמים בעקבות הפעילות הפלסטינית המכוונת ולדון את המדינה ואת מוסדותיה לפעול. הדבר אפשרי.

בעשור האחרון הרשות הפלסטינית מובילה מהלך אסטרטגי מותכנן להשתלט על שטחים רבים ככל האפשר באזור C בשילוב של רובדי פעולה רבים, הכוללים בניית עשרות אלפי מבנים בלתי חוקיים, השתלטות הקלאית על מאות אלפי דונמים, רישום מקרקעין ולוחמה משפטית למעשת צעדי נגד של מדינת ישראל בתחום איפית החוק.

התנהלות זו של הרשות הפלסטינית מנוגדת לחוק הישראלי ולדין הבין-לאומי ואף להסכמים הבין-לאומיים שהרשות הפלסטינית חתמה עליהם. עובדה זו איננה מפריעה לארגונים ולממשלות זרות, כולל מהאויחוד האירופי, לממן את פעילותה החד-צדדית והבלתי חוקית של הרשות הפלסטינית לצד לחץ מדיני מתמשך נגד מדינת ישראל שנועד להצר את צעדיה בתחום איפית החוק.

זה יובל שנים יותר מדינת ישראל נמנעת מהכרעה במעמדו של אזור יהודה ושומרון ומקיבעת מדיניות ברורה בעניינו.

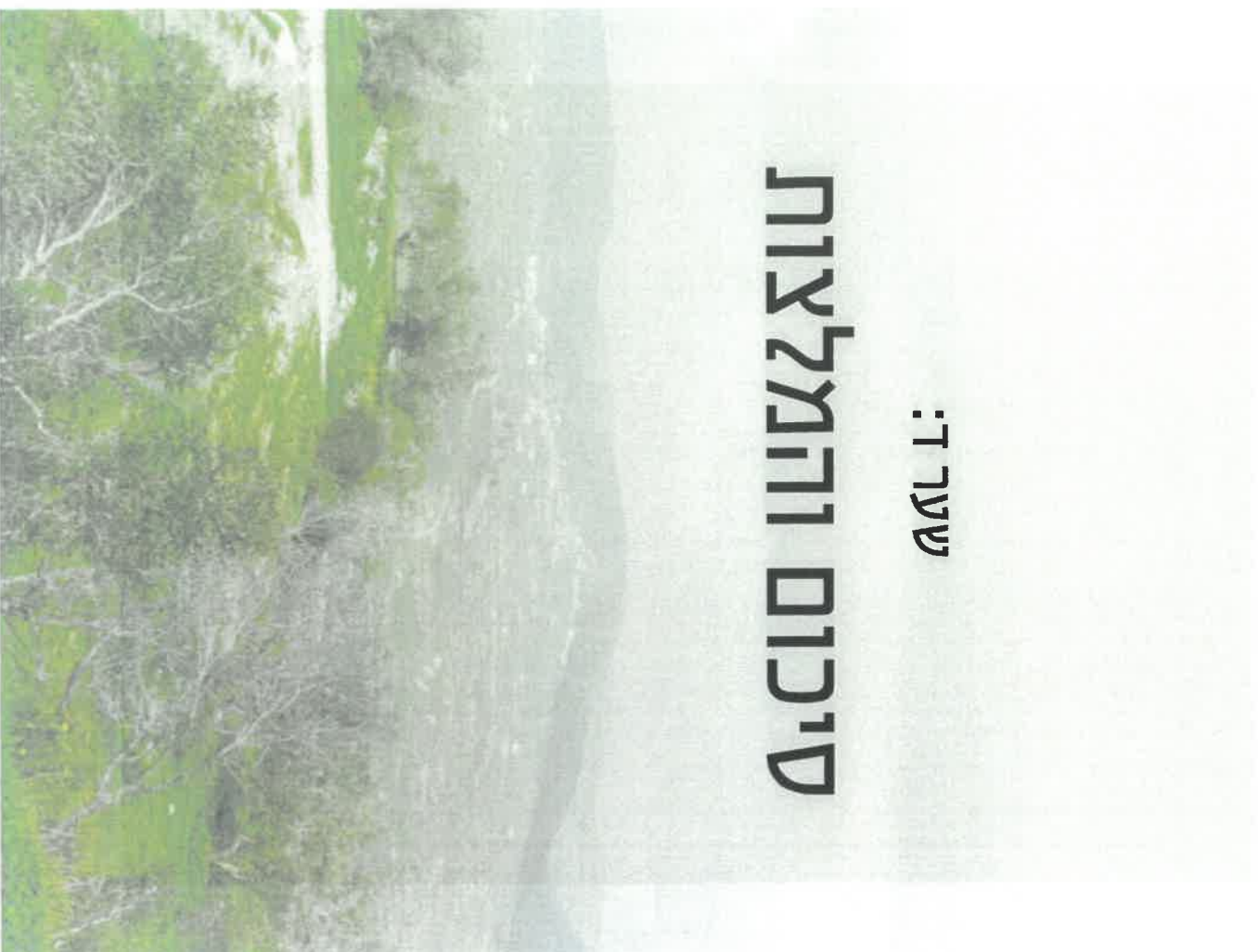
מצד אחד עמדתה הרשמית של מדינת ישראל היא כי יש לה זכות על אזור יהודה ושומרון, והיא איננה שטח כבוש. מצד אחר היעדר מדיניות ברורה ומוכחקה יוצר מצאיות של היעדר משילות וריבונות. מצאיות זו איננה מאפשרת איפית חוק יעילה לנוכח פעילות הרשות הפלסטינית לתפיסת השטח.

מערכות האכיפה של צה"ל והמנהל האזרחי אינן מתמודדות עם המציאות הקורמת עור וגידים בשטח מכמה סיבות:

1. היעדר מדיניות - במציאות שבה הדרג המדיני איננו קובע מדיניות סדורה ונוהלי עבודה ברורים, מעצבי המדיניות (או חוסר המדיניות) בפועל הם מפקדי הצבא ופקידי המנהל האזרחי בשטח, איש-איש לפי תפיסת עולמו וראות עיניו. מצב זה מקשה על התנעת תהליכים מורכבים המחייבים ראייה כוללת.
2. חוסר התאמה ארגונית ומחסור במשאבים - יחידת הפיקוח של המנהל האזרחי בנויה לתת מענה מקומי לעבריות על חוק התכנון והבניה, ואיננה מסוגלת לתת מענה מקיף ויעיל לאיום אסטרטגי. זאת ועוד: המנהל האזרחי כפוף מקצועית לדרג אזרחי ונתון למרותו של המפקד הצבאי. מצב זה מוביל לסרבול מובנה בפתרון בעיות ולקשר לקוי עם משרדי הממשלה למיניהם. כמו כן המנהל האזרחי סובל ממחסור שיטתי במשאבים ובכוח אדם.
3. תשתית משפטית-חוקית לקויה - התשתית החוקית ביהודה ושומרון מורכבת מרובדי חקיקה עות'מאניים, בריטיים, ורדניים ומתחיקת ביטחון ישראלית. תשתית זו סובלת מאבנורוניזם מובנה ומפיגור באימוץ חקיקה מודרנית כמו החקיקה המקובלת במדינת ישראל ובמדינות מפותחות אחרות.

סיכום והמלצות

שער ד':

המלצות:

הקמת רשות לשמירה על הקרקעות: ממשלת ישראל תורה להקים במשרד הביטחון אגף שיהיה אמון על שמירת השטחים שנבקעו בהסכמי אוסלו כנתונים לסמכותה האזרחית והביטחונית של מדינת ישראל ותפעל לבל יימח תוכניות ההשתלטות של הרשות הפלסטינית ולחייזוק המשילות הישראלית באזורים אלו.

האגף יסייע לשר הביטחון ולממשלת ישראל בגיבוש תוכניות ובקביעת מדיניות, ותכלול את פעילותם של כלל גופי האכיפה, גורמי משרד החוץ, רשויות המכנון והמשפט, ויפעל במגוון הכלים העומדים לרשותם כדי לעצור את תופעת ההשתלטות הפלסטינית, על פי תוכנית סדרה ובהתאם לסדר עדיפויות של שטחים אסטרטגיים.

סיום תהליך הסקר בשטחי C: יש למפות את האזורים האסטרטגיים ולהשלים את רישום קרקעות הסקר כאדמות מדינה, על פי סדר העדיפויות. לשם כך יש צורך בהוספת תקנים לצוות המשפטי העוסק ברישום אדמות מדינה ביחודה ושומרון. בשלב השני, תורה הממשלה על הסדר ורישום המקרקעין בשטח C.

מאבק בבניה בלתי חוקית: אגף השמירה על הקרקע יגדיל את מספר תנפי הפיקוח לביצוע מהלך של הקפאת המצב הקיים ומאבק בבניה חדשה. אשר תאמר באמצעות פיענוח השוואתי של תצלום אוויר מדי חודש ותשנה את סדרי העדיפויות לאכיפה מתוך מבט אסטרטגי. האגף יעשה שימוש נרחב ואסטרטגי בחוקים, בצווים ובכלים המנהליים לשם מאבק בבניה בלתי חוקית, ובכלל זה, ירחיב השימוש ב"צו בניה חדשה" לאזורים נוספים, יעשה שימוש ב"צווי תיחוס" כנגד מקבצים בלתי חוקיים אשר אינם דורשים מתן אלטרנטיבות מגוריים לפולשים, ותמציע פעילות משפטיות מכוח החוק לשמירה על הקרקע. דגש מיוחד יינתן לאכיפת צווים בטחוניים ובכללים בבניה במרחק של 150 מטרים מצירי תנועה, ויבוצע חילוט כלים לאחר עבירה שנית.

מאבק בהשתלטות החקלאית: יש לקדם את הטיפול בהשתלטות החקלאית במדרג סדר העדיפויות לאכיפה. שר הביטחון יורה על סגירת 'איגוד הועדות החקלאיות', בשל היותו גוף תומך טרור. כדי לבלום את ההידרדרות בשטח יש למפות ולתעד את תמותת המצב הנוכחית בכל אזור ולשרטט 'מפת בלימה' לגורמי האכיפה. בעזרת מיפוי החקלאות הקיימת נכון לשנת 2010, זו הקיימת בשנת 2017. לשם אכיפה נחושה ויעילה על רשויות האכיפה להשתמש בכלל הכלים העומדים לרשותם, ובכללם יוצאו צווי סילוק יד ממקרקעין, וכן צווי שימוש מפרע במלקת שנפלטת, אשר לא עובדו במהלך שלוש השנים האחרונות, ויגובש 'צו השתלטות חדשה' המקביל ביסודו ליצו בניה חדשה כנגד עבודות חדשות שיאותרו בעזרת פיענוח תצ"א חודשי. כלים חקלאיים המעורבים בהשתלטות חקלאית, יותרמו לזמן ממושך, ויחולטו החל מהעבירה השניה. רשויות המתכנן יקדמו תכנית אב לחקלאות אשר במסגרתה ייחתמו הקצאות מים לחקלאות. יקודמו תכניות ייעור

של ק"ל במקומות הנדרשים. אישור תכניות בניה לערבים בשטח C: האחריות המוניציפלית בתחום תכנון ובניה לתושבים הערבים בשטח C תחול רק על התושבים שגור בשטח עובד לשנת 2008. לשם כך, תבצע מדינת ישראל סקר אוכלוסין מקיף בשטחי C, על מנת למפות צרכים תכנוניים באופן אוניקסטיבי. יוגדו כי תכניות הבניה שמקדמת הרשות הפלסטינית בשטחי C יידחו, מחוסר מעמדה בקרקע. התכניות שיאושרו יכללו תיחוס פיזי בשטח, באופן שימנע זליגת בניה בלתי חוקית, ויתבססו על עקרונ מניעת רצף בניה שעלול לשרת את האינטרסים של הרשות הפלסטינית. מוסדות התכנון יקדמו תכנון מדינתי כולל, המיועד לשרת את כלל התושבים, בדגש על תכנון תשתיות אומיות בתחום כבישים, תשמל, מים וגז.

פעילות משפטית: יש לגבש התמודדות מערכות נגד הלוחמה המשפטית על מערכת המשפט מטעם הרשות הפלסטינית והעמותות הזרות כדי למנוע את המשך העומס המכבדן בדמותם של מאות הליכים משפטיים ומנהליים חדשים המוגשים בכל שנה. כאמור לעיל, ירחיב השימוש בכלים מנהליים כגון צו בניה חדשה וצווי תיחוס.

תגובה מדינית: יש לגבש מדיניות תגובה של כלל משרדי הממשלה הרלוונטיים (משרד החוץ, משרד הפנים ומשרד הביטחון) נגד פעילות של מדינות זרות וארגונים זרים התומכים במאמצי הרשות הפלסטינית ופוגעים באינטרסים הישראלים. יש לפעול פעולה פרטנית נגד דמויות מרכזיות המעורבות בפעילות בלתי חוקית, בנייה מייזמים, כעבירת כספים וכי"ב, ובכלל זה סגירת ארגונים הקשורים לטרור ובראשם איגוד הועדות החקלאיות, וכן שלילת יזות מגורמים התומכים בהשתלטות קרקעית.

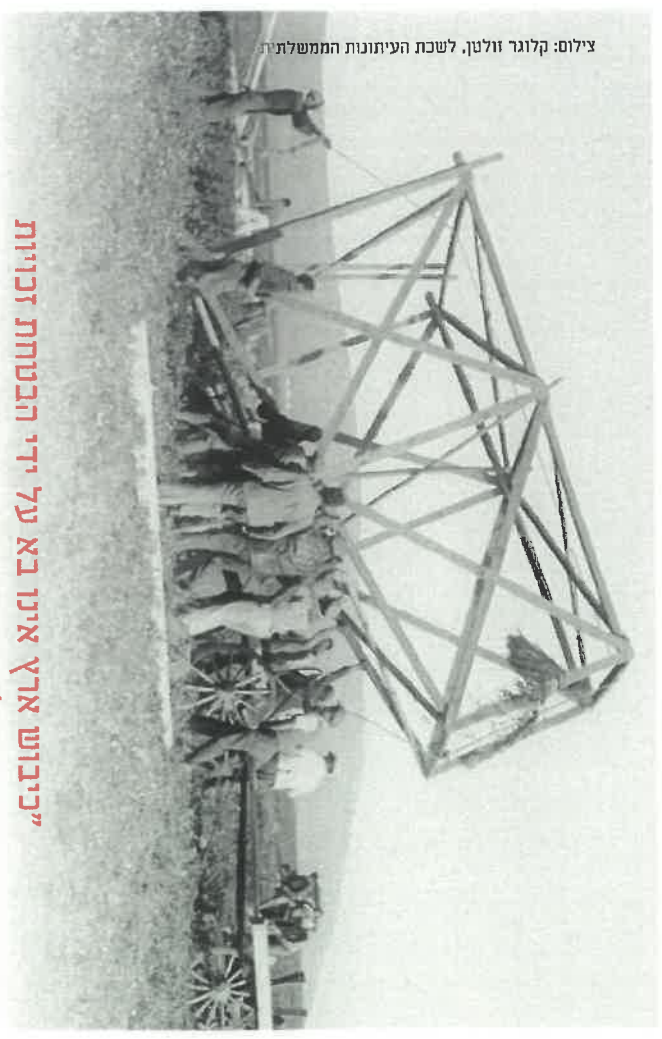
לאורך העשור שחלף מאז הכרזת פיאד אפשרה מדינת ישראל לארגונים הפלסטיניים הפועלים בשטח ולסייעניהם האיזופיים לקבוע עוד ועוד עובדות בשטח באזורים בעלי חשיבות אסטרטגית.

אם חלילה לא תמנעם ממשלת ישראל בקרוב, תחולל תוכניתה של הרשות הפלסטינית שניתיים בלתי הפיכים בשטח.

רק החלטה ברורה וחדה של קובעי המדיניות והידרשות מהירה וכלל-מערכתית לעניין מתוך הבנה שמדובר בתוכנית הנושאת תוצאות אסטרטגיות מסוכנות יוכלו לתת לה פתרון ראוי. לשם כך אנו מציעים לפעול בהקדם בחמחי האכיפה והמניעה לצד פעילות משפטית ודיפלומטית.

צילום: קלוגר זולטן, לשכת העיתונות הממשלתית

**”כיבוש ארץ אינו בא על ידי הכטחת זכויות
פוליטיות וערובות דיפלומטיות,
אלא על ידי עבודה ישוּבית ממושכת, השתרשות
והתערות בקרקע...
ארץ לא מקבילים, אלא כובשים,
אנחנו נכבוש את הארץ בבנותנו אותה.”**

דוד בן גוריון, 1915

בתנאים

תנועת רגבים (ע"ר)

ת.ד. 44459 ירושלים 9144302 | טל': 02-6560303 | פקס': 02-6560363

office@regavim.org | www.regavim.org

נספח ט'

דו"ח פורום שילה (אשר הוגש לוועדת החוץ
והביטחון של הכנסת)

נספח ט'

דו"ח פורום שילה (אשר הוגש לוועדת החוץ
והביטחון של הכנסת)

יום שני, כ"ג סיון תש"פ
15 ביוני 2020

לכבוד
חברי ועדת חוץ וביטחון
הכנסת

**הנדון: ההשתלטות הפלסטינית על שטחי C – חומר רקע לקראת הדיון מחר
צילום מצב - מרץ 2020 ותוכנית פעולה**

1. במהלך חודשים פברואר-מרץ 2020 ביצע פורום שילה סקר מקיף וראשון מסוגו בשטחי C, שנועד לתת תמונה ברורה ומדויקת עד כמה שניתן של מאמצי ההשתלטות הפלסטינית על האזורים הללו, וסייע למאמצי האכיפה.
2. הסקר נערך באמצעות ניתוח תצ"א, צילום מרחפנים וסיורים בשטח, בשיתוף הארגונים "רגבים", "עד-כאן" ו"שומרים על הנצח", וכלל 5 תחומים:
 - א. בינוי
 - ב. השתלטות חקלאית
 - ג. פריצת דרכים
 - ד. מחצבות
 - ה. פגיעה בארכיאולוגיה ואתרי מורשת
3. המחקר מלווה במפות GIS מפורטות בכל אחד מהתחומים.
4. לקראת הדיון המיוחד בוועדה שבראשותך בנושא ההשתלטות הפלסטינית בשטחי C, אנו מבקשים להביא לידיעתך את עיקרי הממצאים שברשותנו.
5. על-פי תוכניות מתאר פלסטיניות המצויות בידינו, המצב הקיים היום הוא רק קצה הקרחון של המהלך הפלסטיני המתוכנן. בכוונת הפלסטינים לבתר את הבקעה (ל"5 אצבעות"), להשתלט על כל הצירים הראשיים ביהודה ושומרון, לקטוע את הרצף הישראלי, לכתר יישובים ולבודדם, במטרה למנוע את התרחבותם; ובכך לייבש את ההתיישבות היהודית ולהשתלט על השטח. בהעדר פעולה ישראלית אקטיבית לבלום את המהלך, בתוך 5-10 שנים מדינת ישראל תאבד את השליטה ביהודה ושומרון דה-פקטו.
6. מצורפת הצעתנו האופרטיבית להתמודדות עם מאמצי הפלסטינים להשתלט על שטחי C, שאותה הגשנו לשר הביטחון לשעבר ח"כ נפתלי בנט בנובמבר 2019, זמן קצר לאחר כניסתו לתפקיד.

בברכה,

עו"ד בנצי ליברמן
יו"ר פורום שילה

ד"ר ענת רוט
מנכ"ל פורום שילה

רקע

בשנת 2009 פרסם ראש הממשלה הפלסטיני דאז, סלאם פיאד, תוכנית אסטרטגית לבניית התשתית למדינה הפלסטינית בשם "מסיימים את הכיבוש, מקימים מדינה", שתכליתה: השתלטות על שטחי C – יצירת רצף טריטוריאלי בין שטחי A ו-B ובנין לבין הקו הירוק, בידוד יישובים יהודים וחסידות הרצף הטריטוריאלי של ישראל, השתלטות על צירי תנועה ראשיים, השתלטות על משאבי טבע והרס אתרי מורשת יהודים בניסיון לטשטש את הזיקה והקשר של העם היהודי לחבלי הארץ הללו. בתוך זמן קצר עברה התוכנית לשלב הביצוע, ובמהלך העשור האחרון היא משנה את פני השטח מקצה לקצה.

"תוכנית פיאד" כוללת: בינוי נרחב¹, השתלטות חקלאית (הקמת טרסות, עיבודי קרקע נרחבים, חפירת בורות ופריסת ציוד השקיה), מחצבות, פיתוח וסלילה של דרכים, והשחתה של אתרים ארכיאולוגיים. לטובת קידומה המואץ של התוכנית הקימה הרשות הפלסטינית תשתית ארגונית רחבה, ולמרות שהיא מהווה הפרה בוטה של הסכמי אוסלו, היא זוכה לסיוע נרחב של מתן שירותים ומימון נדיב מהאיחוד האירופי, ממדינות האיחוד וגם מהאוי"ם.

במהלך העשור האחרון גיבשו הפלסטינים כ-120 תב"עות לשטחי C, שחלק ניכר מהן כבר מבוצעות בשטח וממומנות על-ידי הקהילה הבינלאומית בהיקף של כ-60 מיליון אירו. עתודות המימון להשלמת הביצוע של תוכניות אלו עומד על 170 מיליון אירו. שינוי פני השטח מלווה גם במאמץ משפטי לקיבוע מציאות משפטית חדשה לטובת הרשות הפלסטינית. הרש"פ הקימה רשות מיוחדת במימון בינלאומי המפעילה צוותי מודדים לצורך רישום והסדר של המקרקעין מטעמה. בהעדר מהלך ישראלי מקביל, מהלך זה מקבע ריבונות פלסטינית תודעתית ואף משפטית על כלל השטח הפתוח, ובנוסף יאפשר את הפיכתן בפועל של אדמות מדינה וסקר לאדמות פרטיות של פלסטינים. כמובן, המהלך הפלסטיני יוצר גם שינוי דמוגרפי משמעותי וגידול מאסיבי של האוכלוסייה הפלסטינית בשטחי C.

הדיבורים על החלת החוק הישראלי בחלקים משטחי C ובעיקר פרסום תוכנית המאה הובילו להגברת קצב הפעילות הפלסטינית על מנת לקבוע כמה שיותר עובדות בשטח.

כדי לסייע למדינת ישראל לאכוף את ההשתלטות הפלסטינית על שטחי C, כמתבקש הן מהסכמי אוסלו והן מתוכנית טראמפ, ביצענו באמצעות צילומי אוויר (מאוגוסט 2019), ותיעוד שטח באמצעות סיוורים ורחפנים (שנעשה בפברואר-מרץ 2020) סקירה מקיפה של כל תחומי הפעילות הפלסטינית: בינוי, השתלטות חקלאית, מחצבות, דרכים, פגיעה באתרי מורשת.

להלן עיקרי הממצאים:

¹ לא מדובר בגידול טבעי ובהתרחבות צמודת גדר אלא בבינוי יזום בנקודות אסטרטגיות. כמו כן, ההתפשטות לשטחי C אינה נובעת ממחסור בשטח. ממחקר נוסף שערכנו עולה כי בשטחי A ו-B 70% מהשטח לא מבונה וישנן עתודות גדולות של קרקעות לבניה. ראה מפה בסעיף הבינוי (2) להלן.

א. השתלטות הפלסטינית על שטחי C – נתונים כלליים

גודל שטח C: 3,658,341 דונם, המהווים 62.4% מכלל שטחי יהודה ושומרון

2008	% משטח סי	2017	% משטח סי	2019	% משטח סי
29783		58437		65,572	
44495	1.22	78470	2.14	85,747	2.34
				700,000	19
				22,500	0.62
				3595	
					22

2017	% משטח סי	
56700	1.55	שטח בנוי ישראלי נטו
87000	2.38	שטח ההתיישבות (קו כחול)
220000	7	סך השטח בידי ישראל (כולל מחנות צבא ואזורי תעשייה)

- הפלסטינים תפסו ב-22% משטחי סי.
- השטח הבנוי הפלסטיני בלבד כמעט זהה בגודלו לשטח ההתיישבות היהודית כולו.
- שטח ההתיישבות היהודית שווה בגודלו לכ-10% מהשטח שעליו השתלטו הפלסטינים באזור סי.

ב. אתרים ארכיאולוגיים²

במסגרת הפרויקט מופו 361 אתרים³ ארכיאולוגיים בעלי חשיבות למורשת העם היהודי וכן אתרים בעלי חשיבות למחקר המדעי שנמצאים תחת איום של עבודות פיתוח פלסטיניות, הרס וביזה, ונותח סטטוס הפגיעה בכל אחד מהם. המחקר גילה שב-44% מהשטח שנסקר יש פגיעה משמעותית באתרים, ונמצאה האצה בהיקף השטח הפגוע בשנתיים האחרונות. **אתרים רבים נמחקו כליל, מספר אתרים לא מבוטל בהם זהו בעבר מבנים וחומות הם כיום גבעות מלאות טרסות חקלאיות או מבנים וחצרות של פלסטינים, כשהשרידים הארכיאולוגיים הפכו בהם לגלי אבנים. באתרים אחרים התגלו עשרות דונמים של שוד ידני ובכלים מכניים, והפגיעה האינטנסיבית החריבה ומחקה תלים מרכזיים, מבנים שלמים, חומות, ארמונות ואת כל הממצא העשיר שבתוכם.** עוד התברר שבמפות של קמ"ט ארכיאולוגיה במינהל, ברוב האתרים לא מסומן פוליון אלא רק נקודה, מה שמאפשר שוד והרס באין מפריע ורק ב-40% מהאתרים יש למינהל מידע מלא. חוקרי הפרויקט הגדירו את הפוליון והוסיפו ועדכנו את המידע החסר.

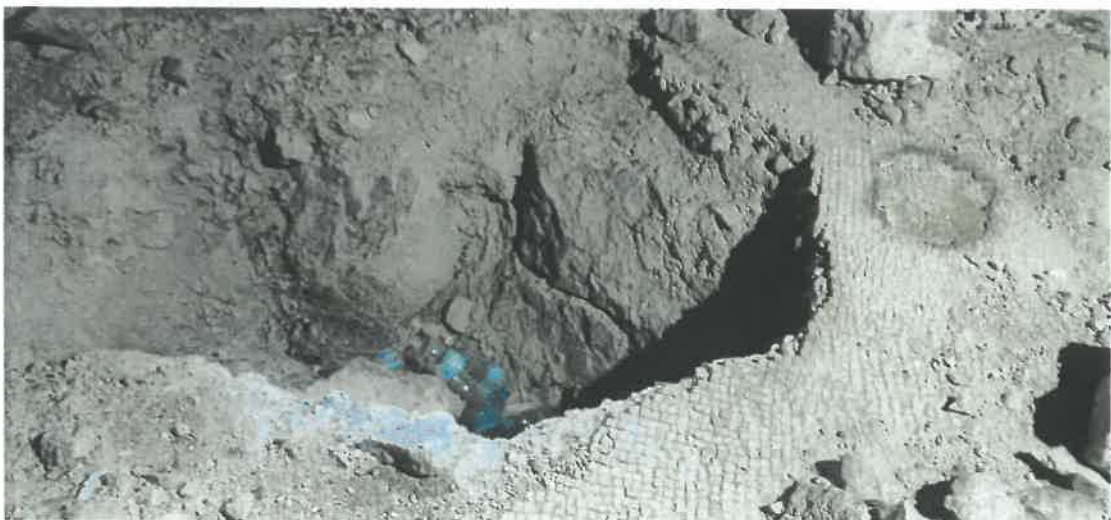
² סקר האתרים בוצע על-ידי ארגון שומרים על הנצח.
³ מתוך 2300 אתרים שנמצאים בשכבות המידע של המינהל האזרחי.

25 האתרים החשובים ביותר נותחו ברמה מעמיקה: נערך בהם סיור פיזי, שטח האתר הוגדר/תוקן, בוצע מיפוי מסודר של הממצאים בשטח וסימון נזק, נעשה תצ"א מפורט לאתר וכן סיכום נתוני אתר סטטיסטיים. לאתרים אלה נעשה ניתוח של אחוז הפגיעה מתוך שטח האתר בחלוקה לקטגוריות פגיעה שונות על-פי חומרתם:

1. בניית קבע ועבודות עפר לבינוי הן החמורות ביותר, שכן הן כוללות פגיעה לעומק הקרקע.
2. שוד בכלים הנדסיים, כדוגמת תעלות שוד (מחפרון, כף שופל קדמית) שמשמשות חוליות מקצועיות לשוד ולשיערוך ממצאים בעלי ערך במקום, משחיתים אתרים ואת המידע המדעי שבהם בצורה שאינה ניתנת לתיקון.
3. בורות שוד ידניים – חיפושי ממצאים ארכיאולוגיים במערות קבורה, התווך התת-קרקעי, שרידי מבנים.
4. בינוי חקלאי – נטיעות עצים פוגעות בעומק הקרקע ושורשיהם מזיקים ביותר, טרסות ושיטוח יוצרים פגיעה ברובד העליון של הממצאים.
5. פלחה וגידולי שדה, וכבישים ללא חציבה – פגיעתם היא בדרך כלל שטחית משום שלרוב הם אינם חודרים לעומק הקרקע, אולם היקפה נרחב.

הדו"ח חושף כי ביהודה ושומרון מתקיים מהלך שיטתי של מחיקה והשמדה של כל הידע ההיסטורי והארכיאולוגי באופן שיהיה בלתי אפשרי לשחזר אותו. הפגיעה האנושה בהיסטוריה, במורשת התנ"ך ובמורשת הלאומית של העם היהודי היא בכיה לדורות. אבל עדין יש מה להציל!!!

המחקר כולל טבלה מרכזת של כל 361 האתרים, עם כל הנתונים לגבי כל אחד מהם; חוברת העמקה 255 אתרים נבחרים, צילומי רחפן וצילומים מהשטח ומפות GIS מפורטות.

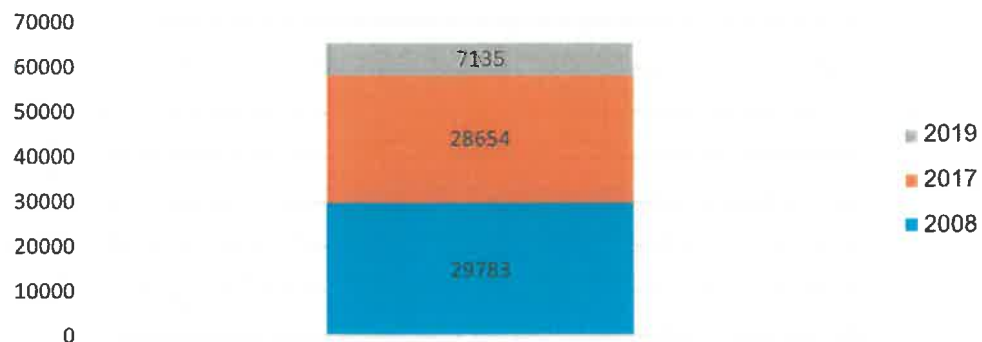

המצודה החשמונאית הורקניה בצפ' מדבר יהודה. שודדים ניפצו את רצפת הפסיפס כדי להגיע לחללים הפנימיים

ג. בינוי

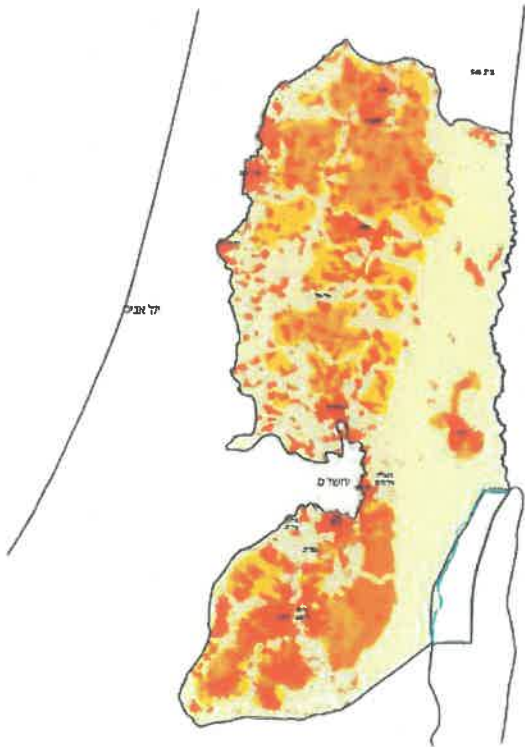
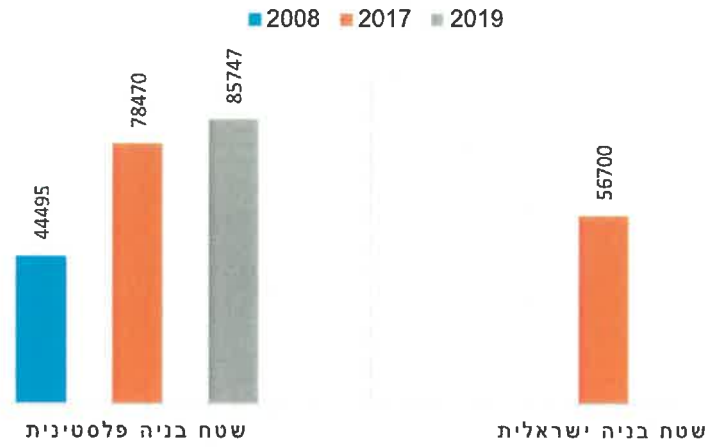
- מסי המבנים הפלסטיניים שנבנו בשטח C עומד נכון לאוגוסט 2019 על 65,572 מבנים⁴.
- מאז תחילתה של תוכנית פיאד ב-2009 בנו הפלסטיניים בשטח C 35,930 מבנים חדשים, מתוכם 7277 מבנים בשנתיים האחרונות.
- קצב הגידול נכון להיום הוא של קרוב ל-4000 בתים בשנה, המשתרעים על-פני שטח של 3638 דונם (0.1% משטח C).
- מעבר לשטח שתופסים שטחים אלה, הם מושכים אליהם גם אוכלוסייה רבה. כך שהמשמעות היא בעיקר גידול מאסיבי של אוכלוסיית הפלסטיניים בשטח C.
- לפי חישוב ממוצע של 4 נפשות לבית (וברור שבבתים רבים מספר הנפשות הוא כפול ויותר), בשטח C חיים היום למעלה מרבע מיליון פלסטיניים, והגידול הדמוגרפי בכל שנה הוא של 15,000 נפש.

בניה פלסטינית: סה"כ נכון להיום 65,572 מבנים

⁴ ספירת המבנים בוצעה על-ידי תנועת רגבים. עוד על תפיסת קרקע באמצעות בניה בלתי-חוקית ראו: **מלחמת התשה**, תנועת רגבים, דצמבר 2019.

שטח בינוי ישראלי ופלסטיני (בדונם)

שטח פלסטיני בנוי
בשטח C
85.747 דונם
משטח C 2.34%

שטח פלסטיני בנוי
בשטחי A ו-B
655,000 דונם
משטחי AB 29.7%

בינוי
פלסטיני

ד. השתלטות חקלאית

- עלפי הדין העות'מני הנהוג ביהודה ושומרון, בתום עשור של עיבוד חקלאי יוכל מעבד הקרקע הפלסטיני (הדין למעשה אינו חל על יהודים) לרשום אותה כקרקע פרטית על-שמו, או לכל הפחות לקנות הגנה מפני תביעה. ולכן, עיבוד קרקעות הפך לשיטה מובילה עבור הפלסטינים להשתלטות על השטח.
- נכון להיום קיימים בשטחי C כ-700,000 דונם מעובדים על-ידי פלסטינים, שהם 19% משטחי C.
- מעבר לעיבוד קרקע ונטיעות ההשתלטות החקלאית על השטח מתבצעת גם באמצעות מרעה, הקמת טרסות, פיתוח מערכות מים וסלילת דרכים אל השטחים המעובדים. בחלק גדול מהמקרים בצמוד לשטחים הללו מוקמים גם בתים ומאהלים שהופכים למגורי קבע.
- עיבוד הקרקע נעשה ללא בושה, ללא מורא ובאין מפריע בשטחים אסטרטגיים: בצמוד ליישובים ישראלים, לדרכים ראשיות ואף בתוך שטחי אימונים של צה"ל (שטחי אש).
- השטחים המעובדים פוגעים גם ביכולת המבצעית של צה"ל. נסיונות הצבא לפנות את השטח לצורך אימון, נתקלו לא פעם במתקפה משפטית בינלאומית שגרמה לו לסגת מתוכניתו ולחפש מקום חלופי.
- את עיבודי הקרקע קשה לזהות באמצעות תצ"א בלבד, ולכן עיקר העבודה למיפויים נעשתה באמצעות סיורים בשטח ורחפנים.

שטח מעובד ומקבצי מגורים בלב שטח אש 903, בסמוך ליישוב בקעות. צולם ב 26/3/2020

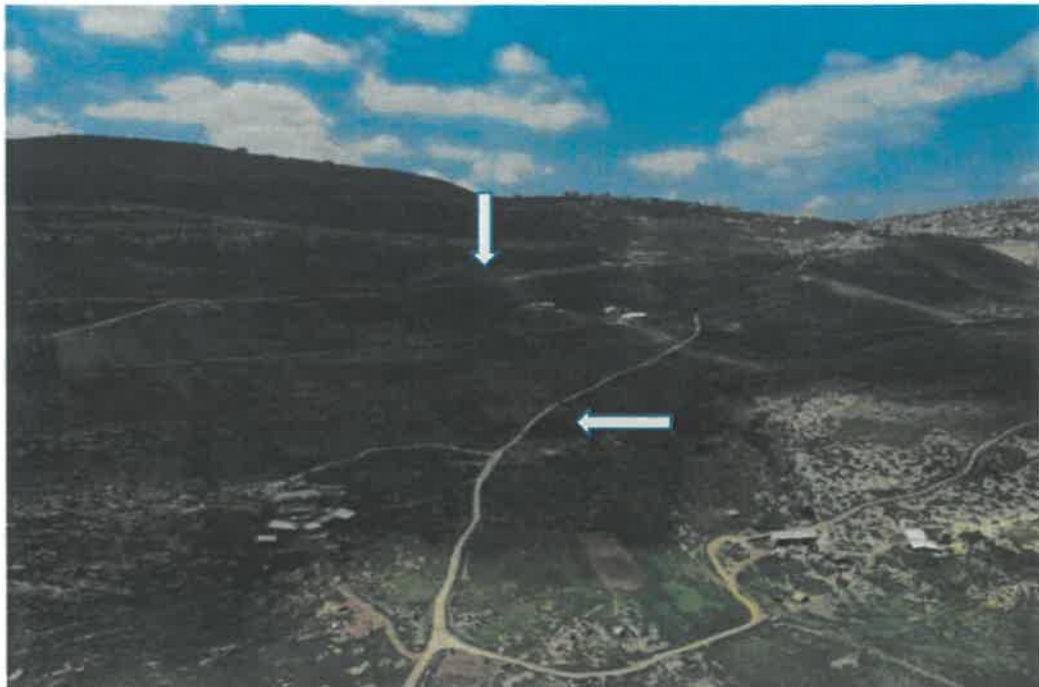
טראסות וכביש גישה חדש שהוקמו במהלך 2019 מצפון לעין יברוד. מעבר לכביש 60 (בצד שמאל של התמונה) ניתן לראות את הישוב עופרה. צילום: 2/2020

שטחים מעובדים של פלסטינים על שטחי C מדרום ליישוב מגדלים. מתחת לקו הכחול: אדמות מדינה.

ה. דרכים

- פריצת וסלילת דרכים חדשות, בלי תאום עם הרשויות הישראליות, משמשת כלי-עזר מרכזי להשתלטות על השטח.
- הדרכים החדשות שעוברות בשטחי C מובילות לשטחים החקלאיים שתוארו לעיל, מחברות בין כפרים הנמצאים בשטחי A ו B ו C ומתחברות לדרכים ראשיות.
- אורך הדרכים (דרכי עפר ודרכים סלולות) שעוברות בשטח C ומשמשות רק את הפלסטינים הינו 3593 ק"מ.

דרך מהכפר עקרבה (שבשטח B) אל האדמות החקלאיות בשטח C. הדרך שמעליה (מימין למשאל) מובילה מעקרבה לכפר בני פאדל, שגם הוא בשטח B.

1. מחצבות

- בשטחי C פועלות 40 מחצבות ללא תביע וללא אישור, חלקן על אתרים ארכיאולוגיים (כמו מחצבת סעיר, היושבת בשטח של מצודה עתיקה על הדרך המקראית שבין הכפרים זיף ותקוע במזרח גוש עציון) ומפעילות מערך של חציבה וגריסת אבן לחצץ.
- זאת בנוסף למספר רב של מחצבות בשטחי B (בתרשים המצורף מסומנות באופן חלקי).
- המחצבות פרוסות על כ-2250 דונם, המהווים 0.6% משטח C.
- החציבה נעשית ללא רגולציה או תחת רגולציה ארכאית ובלתי יעילה. המחצבות פוגעות בגיעה בלתי הפיכה בשטח, בסביבה האקולוגית, באתרי מורשת וארכיאולוגיה, ומהוות מפגע סביבתי ובטיחותי.

מחצבת אבו שושה, דרומית ליישוב כוכב יעקב

מחצבת סעיר, מזרח גוש עציון

הדרך המומלצת על-ידינו להתמודדות עם אתגר ההשתלטות הפלסטינית על שטחי C היא:

הקמת רשות במשרד הביטחון לניהול האתגר האסטרטגי בשטחי C

תמצית:

מסמך זה מציג תכנית להקמת גוף במשרד הביטחון לריכוז וניהול אפקטיבי של פעולות הממשלה בהתמודדות עם תכנית ההשתלטות של הרש"פ על שטחי C ביהודה ושומרון.

כאמור, בעשור האחרון מנהלת הרשות הפלסטינית מבצע אדיר מימדים ועתיר משאבים להשתלטות על שטחי C ביהודה ושומרון באמצעות קביעת עובדות בלתי הפיכות בשטח. נוכח העדר מענה אפקטיבי ישראלי, התהפך הגלגל והזמן פועל לרעת האינטרסים של מדינת ישראל.

אם מדינת ישראל תמשיך במדיניות עצימת העיניים כלפי מאמצי ההשתלטות הללו, כפי שהיא פועלת היום, הרי שבתוך שנים אחדות תאבד ישראל את הגמישות לקבוע ולממש את האינטרסים האסטרטגיים שלה בגב ההר ובבקעת הירדן, מבחינה מדינית, ביטחונית, התיישבותית ואקולוגית. לאור זאת, מתן מענה אפקטיבי, מושכל וממוקד למאמץ הפלסטיני בשטחים שלא יוחל עליהם החוק הישראלי – אם יוחל – בעקבות תוכנית טראמפ, הוא צורך אסטרטגי חיוני של מדינת ישראל.

חשיבותו של הצורך ודחיפות ההתמודדות עמו מחייבים הקמת גוף יעיל שיפעל במשרד הביטחון בכפיפות ישירה לשר הביטחון, ויתכלל את כלל ההיבטים הנוגעים לאתגר זה.

המטרה:

חיזוק המשילות הישראלית בשטחי C שעליהם לא יחול החוק הישראלי, שמירה על הקרקע ועל האינטרסים הישראליים ביהודה ושומרון, בלימת המאמץ הפלסטיני להשתלטות על קרקעות וקביעת עובדות בשטח.

הצורך:

1. רקע

במהלך העשור האחרון הרשות הפלסטינית מובילה מהלך אסטרטגי מאורגן ומממומן היטב בכסף זר⁵, של השתלטות על שטחי C.

⁵ עשרות מיליוני יורו מוזרמים מדי שנה לרשות הפלסטינית על-ידי מדינות אירופה, האיחוד האירופי, האו"ם וארגונים בינלאומיים נוספים לטובת מימושה של משימה מאורגנת זו.

השתלטות זו מתבצעת באמצעות:

- א. **בנייה בלתי חוקית** - מספר הבתים הפלסטינים בשטחי C עומד נכון להיום על כמעט 66,000 מבנים הפרוסים בכ-20 כפרים מוסדרים, כ-40 התרחבויות משטחי B ל C וב-800 מקבצי בנייה בלתי חוקיים, ותופסים 2.34% משטחי C.⁶ תנופת בניה זו הביאה גם לגידול ניכר במאזן הדמוגרפי, ומספר הפלסטינים החיים היום בשטחי C עומד על כרבע מיליון (פי 3 ממספרם בעת החתימה על הסכמי אוסלו).
- ב. **השתלטות חקלאית על הקרקע** – באמצעות עיבוד יזום של שטחים נרחבים חדשים (במטרה להשיג עליהם חזקה)⁷, הקמת טרסות, מרעה, פריצה וסלילה של דרכים חדשות, ומתקני מים: קידוחים, בארות, צינורות.
- ג. **ביצוע הליך הסדר המקרקעין** – רשות מיוחדת שהוקמה ברש"פ לצורך כך במימון בינלאומי מפעילה צוותי מודדים בשטח ומבצעת רישום של המקרקעין מטעמה. בהעדר מהלך ישראלי מקביל, מהלך זה מקבע ריבונות פלסטינית תודעתית ואף משפטית על כלל השטח הפתוח, ובנוסף יאפשר את הפיכת רבפועל של אדמות מדינה וסקר לאדמות פרטיות של פלסטינים.
- ד. **מערכה משפטית נגד הריסת המבנים הבלתי-חוקיים** – באמצעות מימון בינלאומי (שעמד בשנים 2017-2018 על כ-10 מיליון אירו) מציפים הפלסטינים את בתי המשפט הישראליים במאות עתירות; ועד שניתן האור הירוק להריסה, מגלים גורמי האכיפה כי הבית הנדון כבר מוקף בעשרות בבי"חים חדשים.

לצד מהלכים יזומים אלו של הרשות, בשטח נעשות באין מפריע פעולות פירטיות באישור הרשות הגורמות נזקים בלתי הפיכים למשאבי הטבע והמורשת ביהודה ושומרון:

- א. **מחצבות** – מחצבות פירטיות פועלות בשטחי C ללא בקרה ראויה וללא תכנית שיקום.
- ב. **הרס ושוד של אלפי אתרי מורשת וארכיאולוגיה** בין אם לצורכי בצע ובין אם בניסיון למחוק כל זכר וקשר של העם היהודי למקומות אלו.

2. הישגי המהלך הפלסטיני

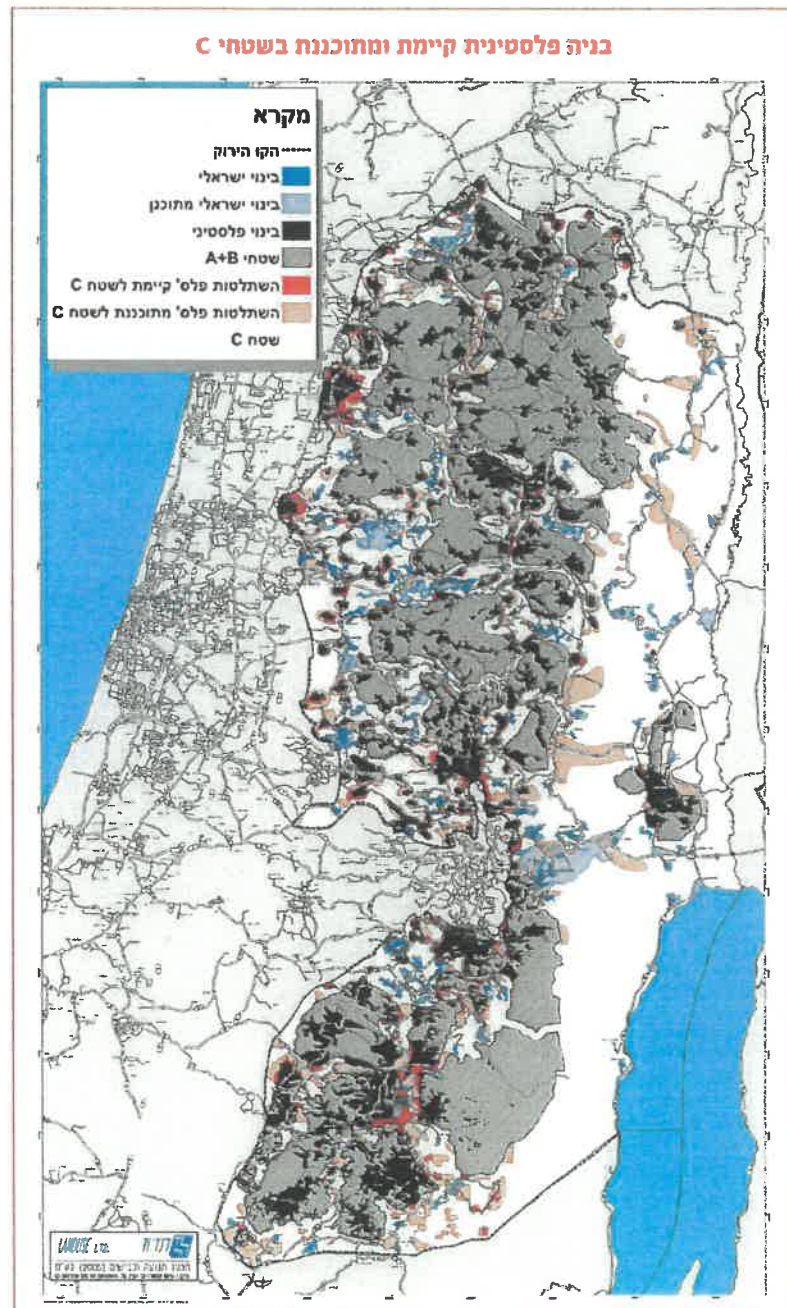
השטח הבנוי הפלסטיני בשטחי C משתרע נכון להיום על 2.34% מהשטח; וכלל השטח הבנוי, המעובד והתפוס על-ידי פלסטינים עומד על כ-22% משטחי C. לצורך השוואה, השטח הבנוי הישראלי משתרע על 1.55% מהשטח (2.5% אם לוקחים בחשבון את כל שטח ההתיישבות שבתוך הקו הכחול). כלל השטח התפוס בידי ישראל, הכולל את כל שטחי ההתיישבות היהודית, אזורי התעשייה והמסחר, שטחי האש ובסיסי צה"ל עומד על כ-7% משטח C בלבד – שליש מהשטח המוחזק על-ידי הפלסטינים.

⁶ לעומתם, השטח הבנוי הישראלי משתרע על 1.55% בלבד משטחי C (סך השטח הכלול בתוך קו כחול של ההתיישבות הינו 2.5%).

⁷ לפי החוק העות'מני הנהוג באזור בתום עשר שנים יכול מעבד הקרקע לרשום אותה כקרקע פרטית על שמו.

3. תכניות עתידיות

על-פי תוכניות מתאר פלסטיניות המצויות בידינו, המצב הקיים היום הוא רק קצה הקרחון של המהלך הפלסטיני המתוכנן. בכוונת הפלסטינים לבתר את הבקעה (ל"5 אצבעות"), להשתלט על כל הצירים הראשיים ביהודה ושומרון, לקטוע את הרצף הישראלי, לכתר יישובים ולבודדם, במטרה למנוע את התרחבותם; ובכך לייבש את ההתיישבות היהודית ולהשתלט על השטח.

בהעדר פעולה ישראלית אקטיבית לבלום את המהלך, בתוך 5-10 שנים מדינת ישראל תאבד את השליטה ביהודה ושומרון דה-פקטו.

4. העדר מדיניות

מדינת ישראל נמנעת כבר למעלה מיוכל שנים מהכרעה לגבי מעמדם של שטחי יהודי ושומרון ומקביעת מדיניות ברורה לגבי השטחים שבשליטתה. מצד אחד עמדתה הרשמית היא שיש לה זכות על שטחי יהודה ושומרון. אך מצד שני היא הותירה על כנה את מערכת החוק של הממשלים הזרים שקדמו לה וממשיכה לנהל את השטח באמצעות משטר צבאי זמני. בהעדר מדיניות ברורה מלמעלה, גם המנהל האזרחי פועל תחת הנחה סמויה שהאחיזה בשטח היא זמנית בלבד ושביהודה ושומרון עתידה לקום במוקדם או במאוחר מדינה פלסטינית. העדר מדיניות ישראלית ברורה לגבי השטחים שבשליטה יוצר בפועל מציאות של היעדר ריבון והיעדר משילות, אשר אינה מאפשרת אכיפה ראויה והתמודדות אמיתית מול המהלך הפלסטיני הנחוש.

5. העדר מענה אפקטיבי מצד המינהל האזרחי

- למינהל האזרחי אין הכלים הנדרשים להתמודדות עם המהלך הפלסטיני, מכמה סיבות:
- א. כשל ארגוני מבני – המינהל האזרחי אמון על מתן שירותים לאוכלוסייה אזרחית, אך הוא פועל מתוך תפיסה צבאית עם דפוסי חשיבה ומאפיינים צבאיים. יכולתו של הארגון מוגבלת במתן מענה יעיל ורלוונטי למגוון רחב של אתגרים, הן בשל סירבול מנגנוני, הן בשל קשר שאינו מספיק יעיל מול משרדי הממשלה המקבילים, והן בשל העדר קבלת אחריות ברורה על תחומים הדורשים מענה דחוף.
 - ב. העדר דירקטיבה מצד הדרג המדיני – בהעדר מדיניות ברורה של הדרג המדיני וקביעת נהלים אחודה, מי שמקבל את ההחלטות בפועל הם מפקדי הצבא ופקידי המינהל האזרחי בשטח. מציאות זו מייצרת קושי ביכולת לבצע פעולות מורכבות המחייבות ראייה כוללת ושיתופי פעולה ומונעת ייזום והתנעת תהליכים.
 - ג. מחסור במשאבים ובכוח אדם – מאז החתימה על הסכמי אוסלו ממשיך המינהל האזרחי לפעול באותה מתכונת וללא התאמה למציאות החדשה, לגידול העצום באוכלוסייה, לשינויים הטכנולוגיים ולאתגרים החדשים. וזאת, בכוח אדם ומשאבים מופחתים.
 - ד. סרבול משפטי – בשל תשתית חוקתית אנאכרוניסטית ופיגור עצום בקצב אימוץ נורמות חקיקה ישראליות מודרניות.

הפתרון המוצע:

הקמת רשות/מנהלת/חטיבה אזרחית במשרד הביטחון, שתהיה כפופה ישירות לשר הביטחון, ושתפקידה יהיה לנהל את המאמץ הישראלי ליצירת משילות אפקטיבית בשטחי C שלא יוחל עליהם החוק הישראלי, ולמתן מענה לתכניות ההשתלטות של הרשות הפלסטינית בהתאם למדיניות השר/הממשלה.

מטרות הרשות:

שמירה על הקרקעות בשטחים שנקבעו בהסכמי אוסלו כשטחים בשליטה אזרחית וביטחונית מלאה של מדינת ישראל ושנותרו מחוץ לשטח החלת החוק הישראלי, בלימת תכנית ההשתלטות של הרשות הפלסטינית על שטחים אלה, וחיזוק המשילות הישראלית בהם.

תפקידי הרשות:

1. **מידע ומודיעין** – איסוף, ריכוז וניהול אפקטיבי של כל המידע העדכני בכל התחומים הנוגעים לאחריותה, לרבות כל מידע על תכנית ההשתלטות של הרש"פ, קבלת תמונת מצב עדכנית לגבי בבי"ח והשתלטות חקלאית.
2. **מדיניות** – גיבוש המלצות לשר הביטחון לשם קביעת מדיניות בעניינים שבתחומי אחריותה וסיוע לשר ביישום המדיניות שתיקבע. גיבוש ופיתוח כלים משפטיים לתמיכה ביישום המדיניות.
3. **מקרקעי מדינה** – ניהול המדיניות ביחס למקרקעין ולשמירת אדמות המדינה, ובכלל זה: קידום מידי של הסדר המקרקעין ביהודה ושומרון ורישום אדמות מדינה; והתקשרות עם גורמים ממלכתיים ופרטיים שיתנו מענה לשימור אדמות המדינה באמצעות ייעור, נטיעה, מרעה וכיוצא ב.
4. **אכיפה** – סילוק פלישות חקלאיות ותשתיות, לרבות אכיפה כלכלית (החרמת כלים, ציוד וכיו"ב). הרשות תנהל את פעולות האכיפה, תכין תכניות הפעולה ותמליץ על סדרי עדיפויות, בכל הנוגע לבנייה בלתי חוקית. יחידת האכיפה שבמינהל האזרחי תפעל לפי הוראות הרשות ובהתאם ליעדים וסדרי עדיפויות שתקבע.
5. **מעורבות גורמים זרים** – בלימה ומניעה של כל פעילות בינלאומית, מדינתית או אזרחית, התומכת במאמצי הרשות הפלסטינית ופוגעת באינטרסים הישראליים: ריכוז המידע, גיבוש דרכי פעולה ותיאום מול משרדי הממשלה האחרים (המשרד לעניינים אסטרטגיים, משרד החוץ בהיבטים דיפלומטיים, משרד הפנים בהיבטים של אישורי כניסה לישראל).
6. **מאמץ משפטי** – ריכוז כל המידע הנדרש לצורך ניהול התיקים המשפטיים בבתי המשפט השונים בסוגיות שבתחום סמכותה, והנחיית מייצגי המדינה בהתאם למדיניות השר.

מבנה הרשות:

מוצע כי הרשות תפעל באופן דומה לחטיבה לשמירה על קרקעות המדינה ברשות מקרקעי ישראל, והיא תורכב ממטה, ממחלקה משפטית ומחמישה מרחבים: שומרון, בנימין, גוש עציון, הר חברון ובקעת הירדן.

מטה הרשות יפעל באמצעות שני אגפים:

1. אגף מודיעין, אכיפה, ומבצעים (מודיעין ומידע + מעקב ובקרה). באחריותו יהיו ריכוז, עיבוד, ניתוח והפצת מידע בעל ערך מודיעיני בין רכזי המרחבים השונים וכן תיאום פעולות אכיפה מול יחידות משטרת ישראל.
2. אגף פיתוח והפעלה. באחריותו יהיו גיבוש והמלצה של דרכי פעולה עבור השר והממשלה, הכנת תוכניות עבודה בהתאם למדיניות השר או הממשלה, הפיקוח והבקרה על יישומן.

מרחבים – בראש כל מרחב יעמוד רכז שינהל את עבודות המטה ופעילות השטח.
ראש הרשות יתמנה בהחלטת ממשלה.

נספח י'

דו"ח "הקולוניה האחרונה"

נספח י'

דו"ח "הקולוניה האחרונה"

תוכן העניינים

2.....	תקציר
3.....	פרק ראשון: תכנית פיאד ושיטת 'הסיפוח הזוחל'
6.....	פרק שני: מתמיכה דיפלומטית להפרת החוק
8.....	פרק שלישי: מבט מאקרו על פעילות בלתי חוקית של גורמים זרים באי"ש
10.....	פרק רביעי: הבניה הבלתי חוקית במרחב אדומים כדוגמה – אמצעי למטרת השתלטות
16.....	תיעוד: פעילות האיחוד האירופאי במרחב אדומים
20.....	פרק חמישי: מסכת הצביעות האירופית: פועלים חד צדדית ומאיימים על ישראל
21.....	סיכום ומסקנות

תנועת רגבים

פועלת למניעת השתלטות לא חוקית על אדמות מדינה

ולשמירה על כללי מנהל תקין בכל הנוגע למדיניות הקרקעית של מדינת ישראל.

נתונים ומחקר: עובד ארד, מאיר דויטש, אברהם בנימין

כתיבה ועריכה: אברהם בנימין

תמונות ותרשימים: תנועת רגבים

תקציר

במשך שנים ארוכות זוכה הרשות הפלשתינית לתמיכה כמעט בלתי מסויגת מצד האיחוד האירופי. בלתי מסויגת בהתייבבות האוטומטית לצידה במישור הדיפלומטי כנגד מדינת ישראל, ובלתי מסויגת במימון ותרומות שוטפות בהיקף של מאות מיליוני יורו מדי שנה.

בשנים האחרונות, התמיכה האירופאית עברה מסיוע דיפלומטי-כלכלי פסיבי למצב של שותפות אקטיבית בפעילות בניה בלתי חוקית שמקדמת הרשות הפלשתינית באופן חד צדדי מאז שנת 2009, כחלק מתכנית אסטרטגית להקמת מדינה פלשתינית דה-פקטו, תוך עקיפת הצורך במר"מ עם ישראל.

אחד מהיעדים המרכזיים בתכנית זו, הוא לפתח מיזמי בניה דווקא בשטחי C הנמצאים בשליטה ישראלית מלאה, מתוך רצון לנגוס בהם אט אט, ובכך לקדם רצף שליטה קרקעית פלשתינית בין הר חברון, שומרון ויריחו. רצף שיסכן את בטחונה של מדינת ישראל ואת יכולתה להגן על עצמה בגבולות ברי-הגנה.

המסמך שבידיכם הוא פרי תיעוד ומיפוי קפדני של מאות מבני מגורים שבנה האיחוד האירופי ברשת מאחזים הפרושים בכל רחבי יהודה ושומרון. באיזור מרחב אדומים – פרודור ירושלים המזרחי בואכה בקעת הירדן, באיזור חבל יריחו, במדבר יהודה ובהר תברון.

בנוסף, הוא מלמד על השינוי בהתנהלות האיחוד האירופי, כפי שעולה ממסמכים רשמיים, ומנתח את המשמעויות של מיזמי הבניה הבלתי חוקית באיזור. מבין השורות עולה במלוא עוזה הצביעות האירופאית, אשר מאשימה את ישראל בנקיטת צעדים חד-צדדיים, בשעה שהיא עצמה שקועה עד צוואר בפעילות בלתי חוקית וחד צדדית לטובת הרשות הפלשתינית.

בפרק המסקנות מציע המסמך שורת צעדים מעשיים בהם צריכה ישראל לנקוט במישור הדיפלומטי, במערכת ההסברה ובמישור האכיפה.

רקע: תכנית פיאד ושיטת 'הסיפוח הזוחל'

המעורבות העמוקה של האיחוד ושל מדינות אירופה בסכסוך הישראלי-ערבי, כמו גם הצידוד הכמעט אוטומטי שלהן בעמדה הערבית-פלשתינית אינם דבר חדש. אולם בשנים האחרונות, מתחת לפני השטח, מתרחשת מהפכה של ממש. מהבעת עמדה מדינית ופעילות לגיטימית במישור הדיפלומטי, מדינות האיחוד האירופי חצו את הרוביקון לעבר נקיטת עמדה במישור המעשי, ובתמיכה בצעדים חד צדדיים של הרשות הפלשתינית, הכוללים הפרה בוטה של החוק ושל הדין הבין לאומי ואף מנוגדים להסכמי אוסלו.

בהסכם הביניים, שנחתם בין ישראל לרשות הפלשתינית בשנת 1993 באוסלו, חולק איזור יהודה ושומרון לשלוש קטיגוריות: שטח A - הנמצא תחת שליטה מלאה (אזרחית וביטחונית) של הרשות הפלשתינית, שטח B - הנמצא תחת אחריות משותפת - אזרחית של הרש"פ, וביטחונית של ישראל, ושטח C - הנמצא תחת שליטה מלאה של מדינת ישראל (אזרחית וביטחונית).

בשנת 2009, הגה ראש הממשלה דאז של הרשות הפלשתינית, סלאם פיאד, תכנית שיטתית שמטרתה לקדם באופן חד צדדי הקמת מדינה פלשתינית, תוך עקיפת הצורך במשא ומתן עם ישראל¹. חזונה המוצהר של המדינה הפלסטינית אליבא דתכנית פיאד "מדינה ערבית עצמאית עם ריבונות מלאה, על כל שטחי הגדה המערבית ורצועת עזה בגבולות 1967, עם ירושלים כבירתה".

תכנית פיאד מורכבת ממכלול של פרויקטים פיזיים-תשתיתיים, בעלי רציונל והיגיון מסדר ברורים, שיהוו את הבסיס הפיזי למדינה הפלשתינית. התכנית כוללת שלוש רגליים עיקריות – רפורמה מבנית בממשל המרכזי והמקומי, שיקום וביסוס המערכת הביטחונית (משטרה פלשתינית, בתי משפט, בתי כלא ועוד) ובניית התשתית הכלכלית והפיזית (בנקים, מוסדות ציבור וחינוך, תשתיות חשמל, מים, ביוב וכבישים ועוד).

כחלק מרכזי בתוכנית זו, פועלת הרשות הפלשתינית באופן מוצהר ומובהק להקמת התשתיות הפיזיות דווקא בשטחי C, הנמצאים בשליטה ישראלית מלאה. מגמתה של הרש"פ היא 'לספח' אזורים אלו לשליטתה, לייצר בהם מסדרונות ורצפים טריטוריאליים, ליצור את ההיפך ביחס להתיישבות הישראלית, ולקבוע עובדות בלתי הדידות בשטח.

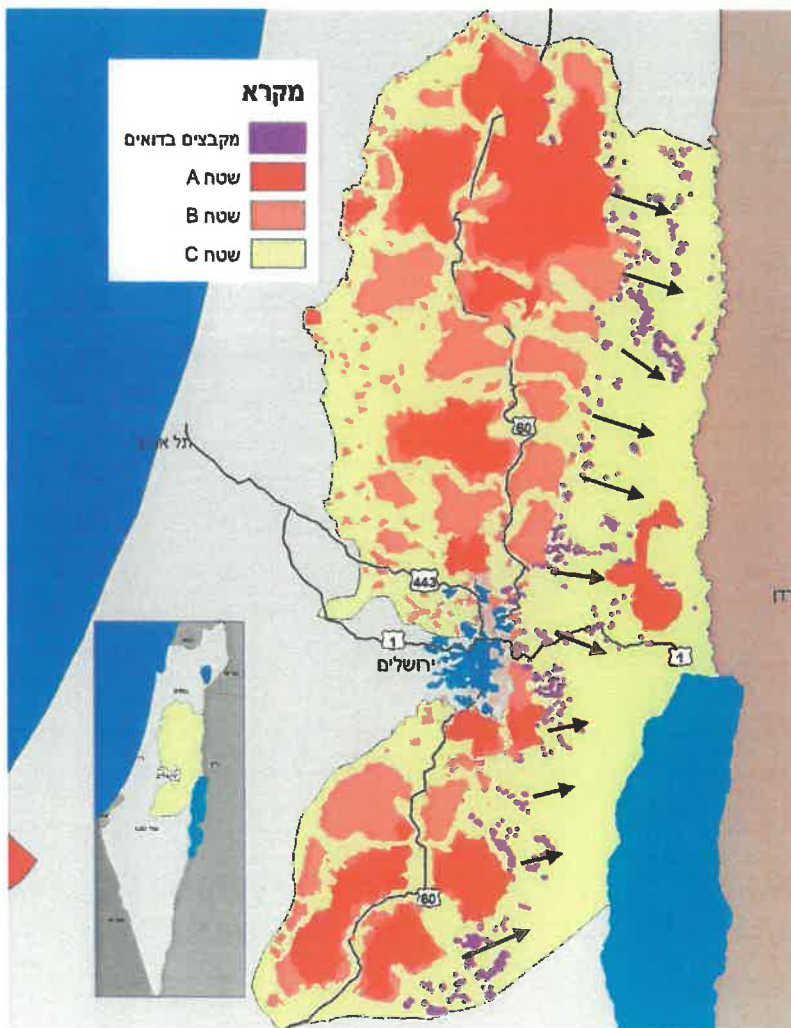
שיטת הסיפוח הזוחל נעשית במקביל בשני מסלולים: האחד, בתאום עם הרשויות הישראליות באמצעות פנייה של הרש"פ לרשויות הישראליות ובקשה לאשר את הקמתם של פרויקטים בעלי משמעות מיוחדת (בדרך כלל יהיו אלו פרויקטים שתקצובם הבינלאומי מותנה ב'חותמת כשרות' -

¹ תכנית פיאד, אוגוסט 2009: "[Ending The Occupation. Establishing The State](#)".

המימון האירופי לרשת המאחזים הפלשתינית [4]

הסכמה ישראלית). המסלול השני, והנפוץ יותר, נעשה באמצעות קביעת עובדות בשטח - תוך פעילות בלתי חוקית נרחבת של בניה ופיתוח ללא תיאום ואישור מול הרשויות הישראליות. במסלול השני ניתן בהחלט לזהות יד שיטתית ומכוונת, רעיון מסדר הכולל ניסיונות ליצירת רצפים טריטוריאליים, בידוד וקטיעת רצפים ישראלים וכדומה. מימון הפרויקטים השונים נעשה באמצעות תרומות נדיבות ממדינות המפרץ, אירופה וארצות הברית.²

מרבית הפרוייקטים מתמקדים בקיבוע האוכלוסיה הבדואית-נוודית, באמצעות בניית מבני קבע ברשת מאחזים בלתי חוקיים והנחה של תשתיות מים, חשמל סולרי וכדו'. רשת המקבצים הבדואים בשטח C (סימון סגול במפה דלהלן) משתרעת לכל אורכם של יהודה ושומרון, משדרת גב ההר -

לכיוון מזרח בואכה בקעת הירדן, ומשדרת הרי יהודה מזרחה לכיוון מדבר יהודה וים המלח. המטרה בפרישת ההתיישבות הזו כפי שהיא משתקפת מהמפה שלהלן ברורה - התפשטות הרצף ההתיישבותי הפלשתיני מזרחה לכיוון ירדן.

מפה 1: רשת המאחזים הבדואים בשטח C.

² סקירה והרחבה על פעילות בנייה שמבצעת הרשות הפלשתינית בשטח C ב"שיטת הסלאמי", ניתן למצוא בדו"ח "הסיפוח השקט", בהוצאת תנועת 'רגבים', דצמבר 2013.

במפה דלעיל, נקל לזהות את קו הרצף של המאחזים הפלשתינים הנמתח מצפון השומרון ועד דרום הר חברון. קו המתעתד ליצור נוכחות ושליטה פלשתינית בתוך שטח C, לשם חיבור רצף טריטוריאלי בין האזורים הנמצאים כיום בשליטת הרשות הפלשתינית ולשם יצירת רצף התיישבותי מזרחה לכיוון בקעת הירדן וים המלח. רציונל ההתפשטות מזרחה מבוסס ב'תכנית פיאד' על ההבנה כי על המדינה הפלשתינית להימנע מלהיות מוקפת מארבעה כיוונים במדינת ישראל. לשם כך מבקשת הרשות לקבע עובדות בשטח לכיוון ירדן ובכך להגדיל את סיכוייה להביא לנסיגה ישראלית מבקעת הירדן. לנוכחותה של מדינה פלשתינית בעלת גבול משותף עם ירדן, תהיה השלכות גם ליציבות השלטונית של בית המלוכה ההאשמי המהווה מיעוט אתני בממלכה, בה קיים רוב לאלו המזהים עצמם כפלשתינים.

מתמיכה דיפלומטית להפרת החוק

לאורך השנים, גוברת התמיכה מצד האיחוד האירופי בפרוייקטים השונים שמקדמת הרשות הפלשתינית באופן חד-צדדי בשטח C. תמיכה זו באה לידי ביטוי הן במימון כלכלי רחב-היקף, והן בהתייצבות לצידה של הרשות הפלשתינית.

בכל שנה מעביר האיחוד האירופי מאות מיליוני יורו לרשות הפלשתינית – הן באופן עקיף על ידי מוסדות הא"ם השונים והן בתרומה ישירה וייעודית למטרות ספציפיות³.

בספטמבר 2012 הודיע האיחוד האירופי על הקצאת 100 מיליון יורו כתרומה ישירה לקידום פרויקטים למען האוכלוסיה הערבית ברחבי שטח C, הנמצאים בשליטה ישראלית מלאה (כתוספת ל-100 מיליון יורו שהועברו אף הם כתרומה מיוחדת בשנת 2011).

הסעיף הראשוני במסמך המפרט את הקצאת הכספים⁴ מלמד על העברה ייחודית של 7 מיליון יורו (בשנת 2012 בלבד) עבור "פיתוח קרקע ותשתיות בסיסיות בשטח C", תוך הדגשה כי "פעולה זו נועדה לתמוך בנוכחות הפלסטינית במקום ולקדם התפתחות חברתית וכלכלית בשטח C, שהוא תנאי הכרחי לפתרון שתי מדינות".

בגרסת מסמך המעקב של האיחוד האירופי מאוקטובר 2012 אחר "יישום תכנית הומניטרית בשטחים הפלסטינים הכבושים"⁵, ביטויי התמיכה מובהקים אף יותר:

"בתכנית הלאומית לפיתוח 2011-2013 מתמקדת הרשות הפלסטינית בבניית מוסדות המדינה, אך מכירה בחשיבות הסיוע (כולל הומניטרי) במיוחד באזורים שבהם אין לה סמכות או השפעה, כלומר רצועת עזה ושטח C הכולל את איזורי התפר ומזרח ירושלים".

"הרשות הפלסטינית מקדמת באופן אקטיבי תכנון ובנייה של שטח C, שאם יצלח, יסלול את הדרך לפיתוח והרחבת השליטה של הרשות הפלסטינית על שטח C. התכנון והבנייה אמורים לעזור להגן על מבנים ביישובים קיימים".

³ סיוע האיחוד האירופי לרש"פ, 2007-2013: http://ec.europa.eu/europeaid/countries/palestine_en?language=en

⁴ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-12-964_en.htm

⁵ <http://ec.europa.eu/echo/files/funding/decisions/2013/HIPs/oPt.pdf>

אולם המהדורה העדכנית ביותר של מסמך המעקב⁶ (נכון לספטמבר 2014), מלמדת שחור על גבי לבן, כי עמדת האיחוד האירופי עברה מתמיכה גרידא, למצב של מעורבות פעילה בהשתלטות הרשות הפלשתינית על שטח C:

"יש לעודד את הרשות הפלסטינית להמשיך ולהרחיב באופן משמעותי את הפעלת הסיוע לאנשיה בשטח C, ולהמשיך בקנה אחד עם התחייבויותיה לעשות כן".

"האיחוד האירופי והרשות הפלסטינית מקדמים באופן אקטיבי תכנון ובניה של שטח C, שאם יצליח, עתיד לסלול את הדרך לפיתוח והרחבת השליטה של הרשות הפלסטינית על שטח C. התכנון והבנייה אמורים לעזור להגן על מבנים ביישובים קיימים".

המסמך מספטמבר 2014 מציין תקציב ייעודי נוסף (מעבר לתמיכה השנתית הקבועה), בסך 11 מיליון יורו, המיועד למאחזים הבדואים ("קהילות הרועים") בשטח C.

מאחורי הניסוח הדיפלומטי התמים, המדבר על תרומה לשם "פיתוח קרקע ותשתיות בסיסיות בשטח C", ותמיכה ב"קהילות הרועים", מסתתרת מעורבות פעילה של האיחוד האירופי בפרוייקטים של בניה בלתי חוקית. התנהלות זו עומדת גם בסתירה מובהקת להסכמי אוסלו, בהם הוגדר כי שטח C נמצאים תחת אחריות מלאה של מדינת ישראל.

⁶ http://ec.europa.eu/echo/files/funding/decisions/2014/HIPs/palestine_en.pdf

מבט מאקרו על פעילות בלתי חוקית של גורמים זרים באיר"ש

מעורבותו בשטח של האיחוד האירופי ביהודה ושומרון, איננה רק באופן ישיר אלא גם באופן עקיף, ומתבצעת באמצעות ארגונים בין לאומיים רבים שנתמכים על ידי האיחוד והמדינות באירופה.

ברחבי יהודה ושומרון פועלים בשנים האחרונות ארגונים בינלאומיים (ארב"ל) רבים. ארגונים אלו נחלקים לקבוצות שונות, ובהן - סוכנויות סיוע של ארגונים כמו הצלב האדום (ICRC) ועשרות זרועות שונות של האו"ם (UN), גורמים מנציגויות דיפלומטיות של מדינות זרות, ארגונים לא ממשלתיים מוכרים (NGO's) וארגונים בלתי מוכרים.

ככלל, מעדיפה ישראל להימנע מעימות מול גופים זרים, גם כשאלו פוגעים במדינת ישראל במישרין או בעקיפין. מסמך שהפיק ענף ארב"ל במנהל האזרחי הסוקר את פעילות הגופים הזרים הקיימים באיר"ש, מלמד על היחס האמביוולנטי של הרשויות הישראליות כלפי פעילותם של אותם ארגונים:

"במקרים רבים פעילות הארגונים הבינ"ל "חוסכת" למדינת ישראל משאבים רבים וזאת באמצעות פעילותם השוטפת אשר למעשה מממשת את חובתנו כלפי האוכלוסייה הפלסטינית... במידה ויעזבו הארגונים הבין לאומיים את האיזור תיאלץ מדינת ישראל ליטול באחריות המלאה ולמלא את החלל שנוצר, דבר הכרוך בהקצאת משאבים וכוח אדם רב... המציאות המאפשרת את פעילותם התקינה של הארב"ל, מהווה אינטרס חיוני למדינת ישראל. כל אירוע חיכוך בין ארב"ל לצה"ל יוצרת בעיות תדמית ומקשות על ההסברה הישראלית. כמ"כ, אירועים אלו מעלים את סוגיית הפלסטינים על סדר היום העולמי. לכן, קיימת חשיבות רבה לאפשר קיום פעילותם של הארגונים הבינ"ל השונים, בתיאום מלא עמנו ללא הפרעה".⁷

במבט ראשון ופשטני, רואה המנהל האזרחי בפעילות הגופים הזרים כאלמנט חיובי, הממלא תפקיד הומניטארי ואף תואם את האינטרסים של מדינת ישראל ומסייע לה לעמוד במחויבויותיה הבינלאומיות כלפי האוכלוסייה הפלשתינית באיר"ש.

אלא שבחינה מעמיקה מעט יותר של התופעה, מראה כי הגופים הזרים ובהם גם האיחוד האירופי, המזוהים באופן מוחלט עם פעילות הרשות הפלשתינית, מנצלים באופן ציני את החסינות הדיפלומטית העומדת לרשותם (ואת חוסר הרצון של מדינת ישראל להכנס לעימות דיפלומטי עם מדינות אירופה), כדי לעשות בשטח כבתוך שלהם, תוך פגיעה ברורה באינטרסים ישראלים מובהקים ורמיסת החוק.

בהקשר זה ראוי להזכיר כי מסקנות דר"ח 'ועדת לוי', שבחנה את מעמדה המשפטי של יהודה ושומרון על פי החוק הבינלאומי, קבעו כי על פי החוק הבינלאומי, לא ניתן להגדיר את יהודה ושומרון כ"שטח

⁷ "הארגונים הבין לאומיים הפעילים באיר"ש" מהדורת אוקטובר 2012, בהוצאת המנהל האזרחי אגף ארב"ל ופרויקטים.

כבוש", מאחר ולא היו בריבונותה של אף מדינה קודם לכן, ולפיכך מדינת ישראל מחזיקה בהם בדיון ובצדק ויש לציית לחוקיה כריבון בשטח⁸.

יתירה מכך, הרי שגם על פי גישת האיחוד האירופי הרואה ביהודה ושומרון "שטחים כבושים", כללי המשפט הבינלאומי קובעים באופן ברור, כי לגורם הכובש ישנן סמכויות שלטון חוקי בשטח הכבוש, כאשר הוא משמר, ככל שניתן, את החוקים התקפים באותו איזור⁹.

על פי המשפט הבין לאומי כלל הגורמים בשטח מחויבים לציית לדין החל בו. הפרת דיני התכנון והבניה החלים באזור על ידי האיחוד האירופי מהווה, אם כן, הפרה בוטה של החוק הבינלאומי.

סקירה והרחבה על פעילותם של ארגונים בינלאומיים באיר"ש, ניתן למצוא בדו"ח "בין סיוע לחתרנות", בהוצאת רגבים¹⁰.

⁸ דו"ח השופט (דימוס) אדמונד לוי ואחרים: על מעמד הבניה ביהודה ושומרון. תמוז התשע"ב. עמוד 14; 86 ואילך.
⁹ אמנת האג קובעת כי: "שטח נחשב לכבוש כשהוא נמצא למעשה תחת שלטון צבא האויב. הכיבוש משתרע רק על שטח שבו הוקם שלטון זה ושבנו הוא ניתן להפעלה. בעבור סמכויות השלטון החוקי למעשה לידי הכובש, ינקוט הלה בכל האמצעים שביכולתו כדי להחזיר על כנם ולהבטיח את הסדר והחיים הציבוריים, עד כמה שהדבר אפשרי, תוך כיבוד החוקים הנוהגים במדינה, חוץ מאם נבצר ממנו הדבר לחלוטין". (מתוך: 'כללי האג משנת 1907 והתקנות הנלוות'. סעיפים 42-43).

¹⁰ דו"ח 'בין סיוע לחתרנות' – פעילותם של ארגונים בינלאומיים באיר"ש, בהוצאת תנועת 'רגבים', דצמבר 2013.

הבניה הבלתי חוקית במרחב אדומים כדוגמה – אמצעי למטרת השתלטות

פרוייקט הדגל המשותף של הרשות הפלשתינית והאיחוד האירופי, הוא ללא ספק, הקמת רשת המאחזים לקיבוע האוכלוסיה הבדואית לכל אורך גב ההר – החל מצפון השומרון ועד דרום הר חברון, תוך מיקוד והפניית מאמץ מיוחד למרחב אדומים, איזור שהינו בעל חשיבות אסטרטגית חיונית למדינת ישראל. בראש ובראשונה זהו המרחב שיקבע האם יתקיים רצף טריטוריאלי של המדינה הפלשתינית בין שכם, רמאללה ויריחו בצפון לבין בית לחם וחברון בדרום, או לחילופין, ישמר את הרצף הישראלי בין ירושלים למעלה אדומים ומשם מזרחה בואכה בקעת הירדן.

כביש ירושלים-ים המלח (כביש 1), העובר במרחב זה, הינו אחד מצירי הרוחב המרכזיים במדינת ישראל. במצבי חירום מהווה כביש זה עורק חיוני להעברת כלי רכב, אמצעי לחימה וציוד לגבולה המזרחי של מדינת ישראל.

ממערב למזרח - מרחב אדומים מחבר את ירושלים למעלה אדומים ומשם מזרחה בואכה בקעת הירדן. מצפון לדרום - מרחב זה מחבר בין איזור רמאללה והשומרון למרחב יריחו, בית לחם והר חברון. שליטה פלשתינית בשטח, תיצור חיץ ממשי בין מרכז מדינת ישראל לבקעת הירדן – רצועת הביטחון המזרחית של ישראל.

לא לחינם מפעילה הרשות הפלשתינית במשך שנים ארוכות לחץ בינלאומי נגד בניה ישראלית באיזור. בעשרים השנים האחרונות, התכניות השונות להתפתחותה הטבעית של מעלה אדומים עוכבו פעם אחר פעם בשל לחץ בינלאומי על ממשלת ישראל. אולם בזמן בו נמנעת ישראל לממש את שלטונה החוקי במרחב זה, קובעים הרשות הפלשתינית והאיחוד האירופי עובדות בשטח, באמצעות הקמה שיטתית של מאות מבנים לא חוקיים, מתוך כוונה ברורה להצר את רוחבו של מסדרון הר הצופים-מעלה אדומים, ולקעקע את השליטה הישראלית בשטח.

האוכלוסיה הבדואית באזור התקיימה כחברת נוודים מסורתית הנוודת בעקבות מרעה הצאן ובהתאם לחילופי העונות, והתגוררה באוהלים זמניים המוקמים לפרק זמן קצר ומפורקים לאחר תום עונת הרעייה. בשני העשורים האחרונים, בעקבות זניחה הדרגתית של אורח חיים זה, הוחלפו אוהלים אלו למבני פח זמניים, שהוקמו בניגוד לחוק בתוך תחומי השיפוט של יישובים ישראלים באיזור, או על אדמות מדינה בסמיכות של מטרים ספורים מכביש ירושלים-ים המלח (חרף האיסור הנוסף על בניה בסמוך לצירי תנועה).

המנהל האזרחי הוציא במשך השנים האחרונות צווי הריסה כנגד הבניה אך כמעט ולא מימש אותם. במהלך השנים האחרונות הוגשו מספר עתירות לבג"ץ¹¹ בדרישה כי יורה לרשויות האכיפה לממש

¹¹ 7264/09 כפר אדומים ואחרים נגד שר הביטחון; ובהמשך: 5665/11 כפר אדומים ואחרים נגד שר הביטחון.

את צווי ההריסה, ומנגד, עתרו עברייני הבנייה בסיוע ארגוני שמאל¹² – בדרישה כי בג"ץ יאסור את מימוש צווי ההריסה.

העתירות ההדדיות נדחו לאחר שהמדינה הבהירה בתשובתה לעתירות השונות כי היא פועלת למציאת פתרון כולל עבור האוכלוסיה הבדואית במרחב אדומים, באיזור 'רמת נועיימה' ליד יריחו. לא למותר לציין כי לשם מימוש פתרון זה, החליטה המדינה להקצות מקרקעותיה, להעניק מגרשים חינם אין כסף לעברייני הבנייה ולממן את העברתם למתחמים אלו.

"המשיבים פעלו בהתאם להחלטת שר הבטחון על מנת לאתר מקום חלופי לבית הספר מושא העתירה, וכי כעת נבחנת האפשרות להעקת כלל המתחם לאחד משני אתרים חלופיים באיזור העיר יריחו, בהן קיימות אדמות מדינה מוכרזות בשטח C – בנועימה צפון, צפונית לעיר יריחו, או בארמונות החשמונאים, מערבית לעיר"¹³.

מנקודת זמן זו ואילך, ברגע בו הובהר כי תכנית ישראלית המבקשת למצוא פתרון מערכתי ונדיב לאוכלוסיה הבדואית הולכת ומתקדמת, החלה הרשות הפלשתינית – בסיוע האיחוד האירופי – במרוץ עתיר ממון של בניית מגורי קבע בלתי חוקיים, שתקבע במקום את האוכלוסיה הנוודת ובכך תסכל, בכל מחיר, את תכנית נועיימה.

מעקב מתמשך שביצעו תנועת רגבים ו'הפורום לשמירת קרקעות' של יישובי גוש אדומים, מלמד על הזינוק המספרי שחל בשנים האחרונות בהיקף הבנייה הפלשתינית הבלתי חוקית במרחב אדומים. נתוני הצמיחה בתרשים דלהלן:

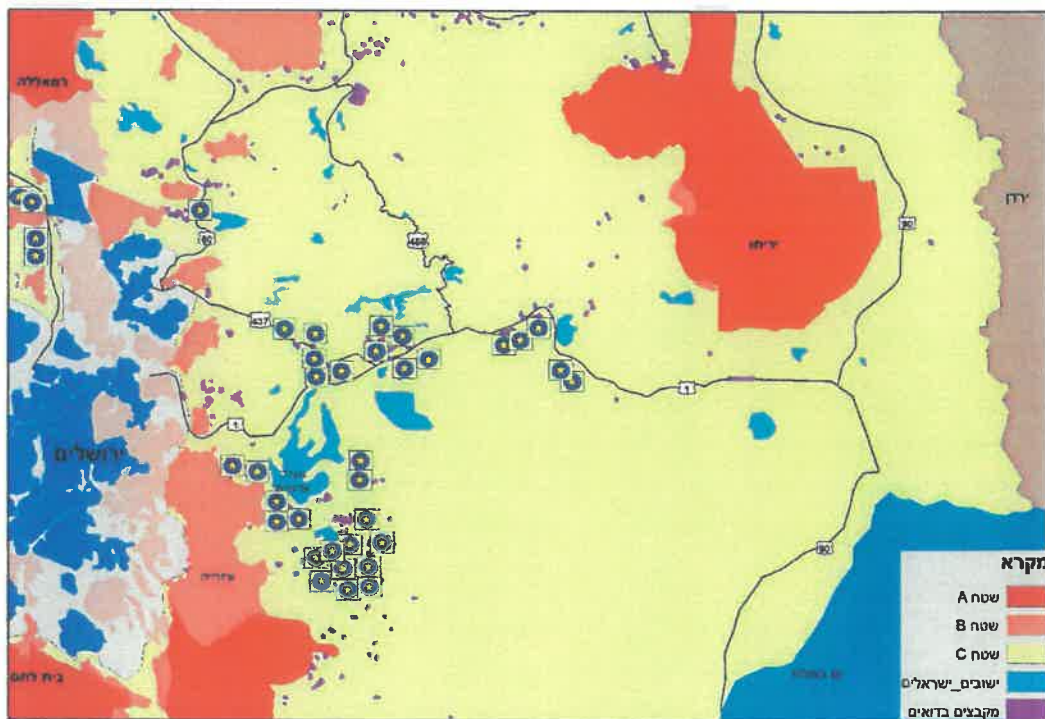

¹² 6288/09 עראערה נגד ראש המנהל האזרחי; ובהמשך 8615/11 עראערה נגד ראש המנהל האזרחי.
¹³ תשובת המדינה בעתירה 5665/11 כפר אדומים ואחרים נגד שר הביטחון. באפריל 2014, במענה לעתירה השלישית מטעם כפר אדומים (7969/13), הודיעה המדינה, כי תכנית המתאר לרמת נועיימה מוכנה להפקדתה לקראת אישורה.

המימון האירופי לרשת המאחזים הפלשתינית [12]

משמעות הנתונים: בין 2003 ל-2006, נותר מצב הבניה סטטי ואף חלה בו ירידה קלה, בשל פעילות אכיפה שביצע המנהל האזרחי. אולם בין השנים 2006 ל-2012, היקף מבני המגורים הבלתי חוקיים במרחב זינק במאתיים אחוזים! בסדרת תצלומי אוויר שביצע הפורום במהלך שנת 2012 נמנו 412 מבנים בלתי חוקיים במרחב.

אולם לא די בכך: במהלך 2014 בוצעה גיחת צילום נוספת, בה נמנו כבר 774 מבני מגורים בלתי חוקיים! במילים אחרות: בתוך כשנתיים בלבד, שוב הוכפל מספר המבנים – וזאת עוד בטרם באה שנת 2014 אל קיצה. מספר זה איננו כולל כמאתיים (!) מבנים נוספים שנבנו בניגוד לחוק על אדמות מדינה באיזור E1, וכן על קרקעות הנמצאות בתחום השיפוט העירוני של מעלה אדומים.

מפה 2: מאחזי האיחוד האירופי במרחב אדומים

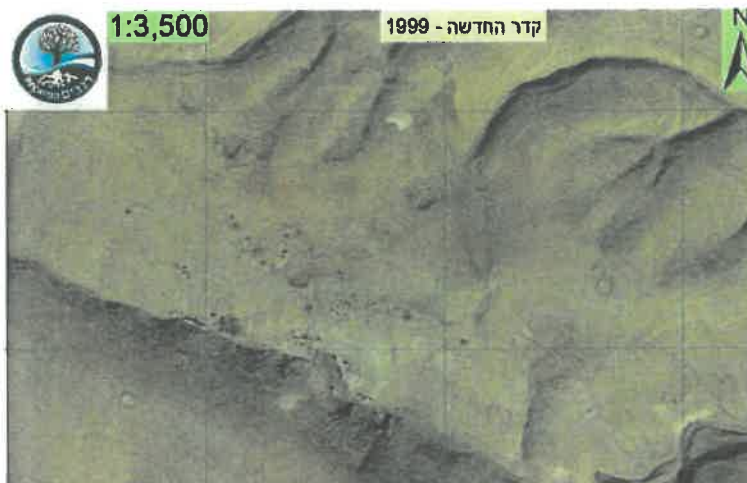
בסיכום הסקירה שביצעה רגבים עלה, כי האיחוד האירופי הקים ברחבי מרחב אדומים בין השנים 2012-2014 מעל 400 מבנים לא חוקיים. מתוכם תיעדה 'רגבים' 181 מבני מגורים בלתי חוקיים, ובנוסף עוד 232 מבני שירותים (הנפרדים ממבנה המגורים). כלומר, רוב המבנים שהוקמו בתקופה זו בניגוד לחוק באיזור זה, הם פרי פעולת האיחוד האירופי.

על מבני מגורים אלו, המוקמים באופן שיטתי ואחיד באמצעות חיבור מודולרי של יחידות פאנל מבודד המאפשר הקמת כל מבנה בשעות ספורות, מתנוססים בגאווה סמלי האיחוד האירופי. ניתן

לראות כי לצד מבני המגורים מוצבים מבני שירותים, מתקנים לייצור חשמל סולארי ומיכלי מים, מסומנים אף הם בסמלי האיחוד האירופי.

במסגרת תהליך הבדיקה שביצעה רגבים, נחשף כי רבים מתוך אותם מאחזים הוקמו לפני שנים ספורות, ועברו תהליך בינוי וקיבוע במימון האיחוד האירופי רק לאחרונה. הטענות השקריות בדבר נוכחות רבת שנים של הבדווים בשטח, של קיומם של 'כפרים היסטוריים', ושל פעילות שמטרתה 'רק לדאוג לזכויות האדם ולתנאי החיים המינימאליים של הבדווים', פשוט אינן עומדות במבחן עדשת המצלמה.

קדר החדשה - מאחז בדואי מזרחית ליישוב קידר

שנת 1999 - השטח היה נקי וריק מכל בניה.

שנת 2008 - מקבץ של פחונים ואוהלים.

שנת 2013 - ניתן להבחין בעשרות מבנים שבנה האיחוד האירופי במקום.

כביש ירושלים-ים המלח: מאחז בדואי סמוך למצפה יריחו

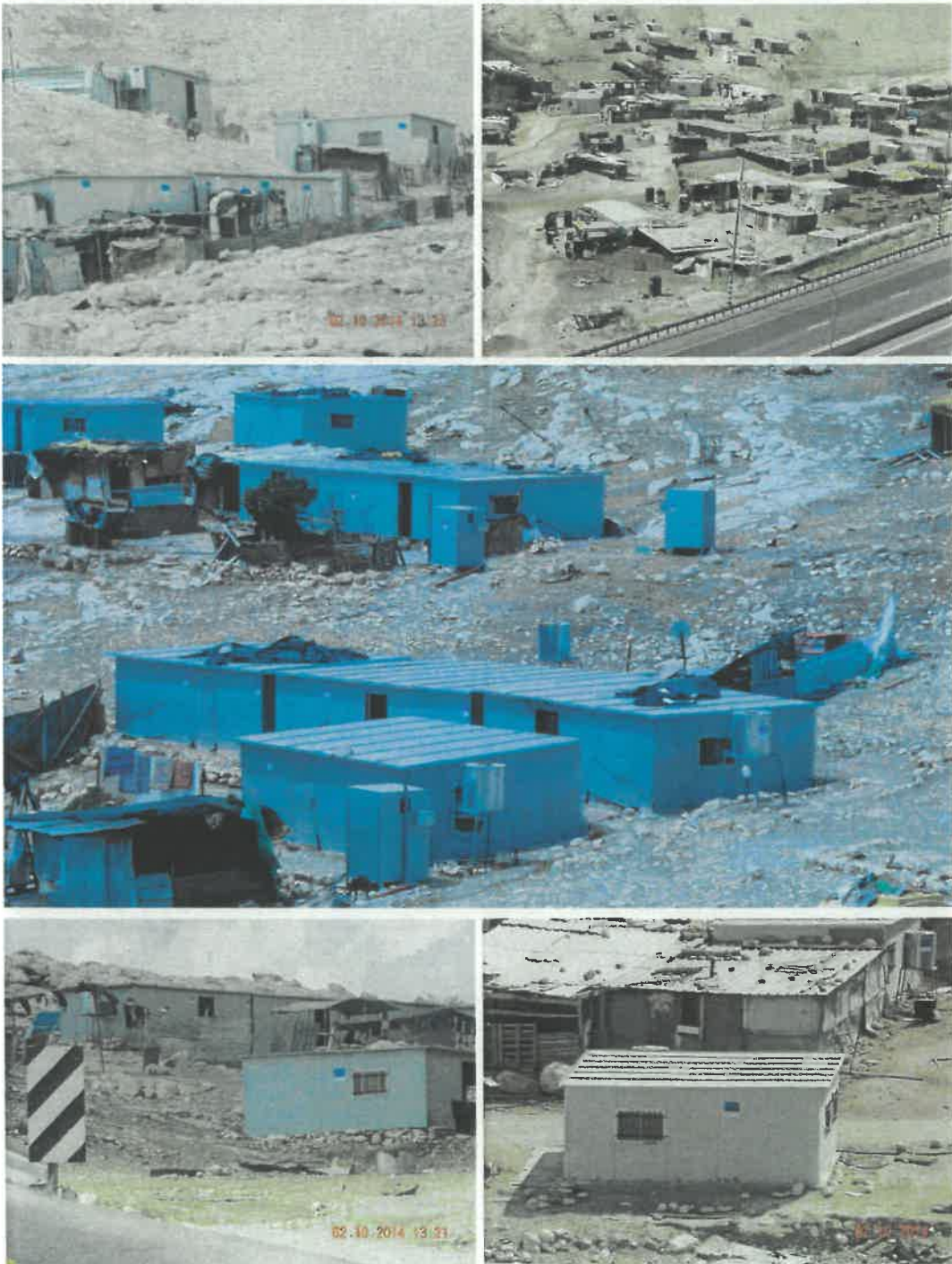

1999 – אוהל יחיד בשטח.

2008 – מספר אוהלים
ופחונים.

2013 – מספר רב של
מבנים שהקים האיחוד
האירופי.

תיעוד: פעילות האיחוד האירופי במרחב אדומים

מתקן סולארי להפקת חשמל

מבני שירותים

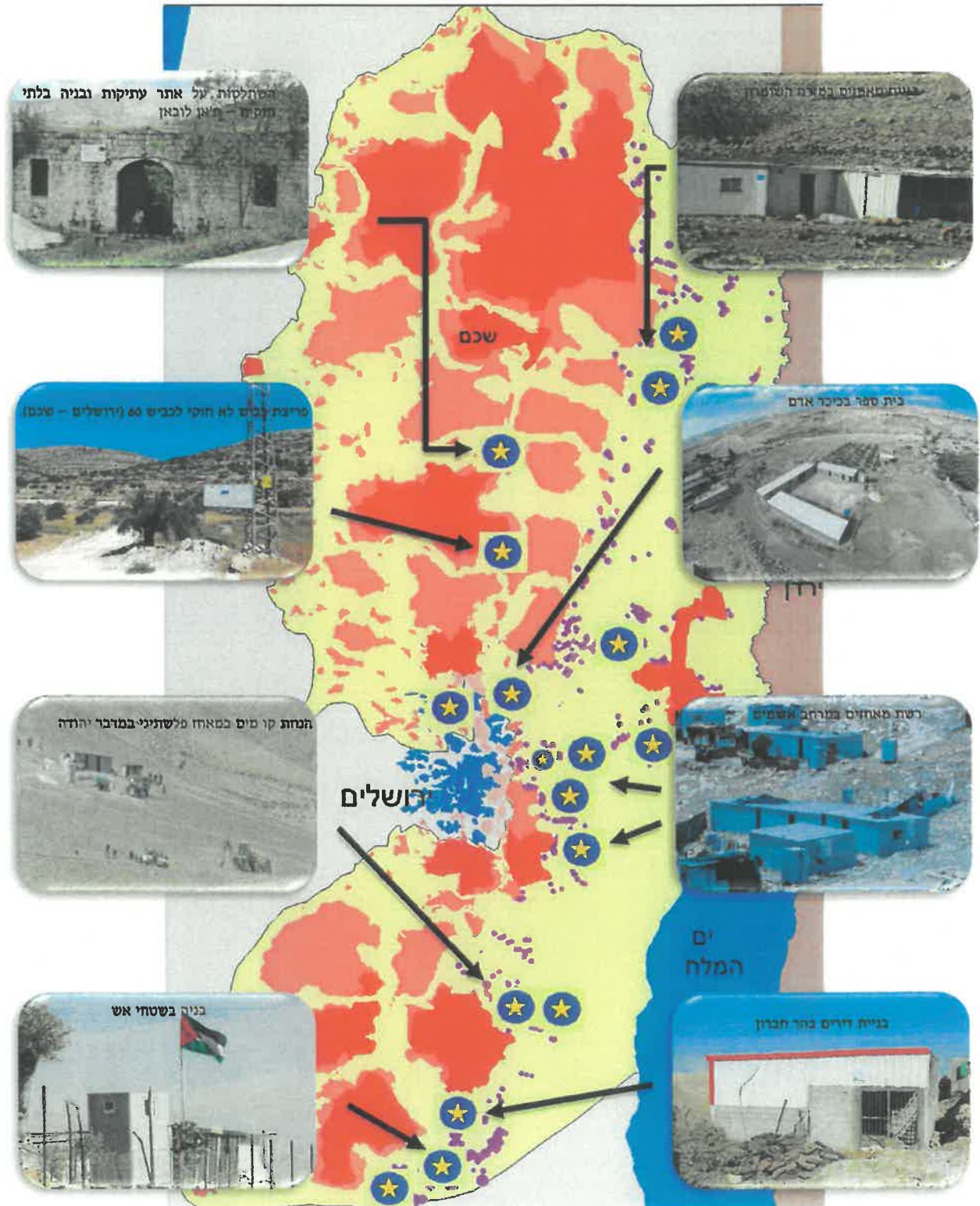
חלוקת מיכלי מים

לצד תשומת הלב והשקעת המשאבים בבניה במרחב אדומים, משקיעים הרשות הפלשתינית והאיחוד האירופי בקיבוע של מקבצי מאחזים דומים באיזור בקעת יריחו, באיזור מדבר יהודה – ממזרח לגוש עציון ובדרום הר חברון.

לא למותר לציין כי הפעילות הנמרצת של הרשות הפלשתינית והאיחוד האירופי לקיבוע הבדואים במקבצים הנוכחיים, והשאיפה לטרפד את פתרון 'תכנית נועיימה', איננה שמה את טובת התושבים הבדואים בראש מעייניה, מאחר והמגורים במתחמים זעירים הנטולים כל היגיון תכנוני, אינם מאפשרים פיתוח של תנאי חיים בסיסיים כגון אספקת מים, חשמל ותשתיות, ומתן שירותי רפואה וחינוך כראוי.

מרחב אדומים עליו הרחבנו בד"ח זה, מהווה דוגמה מרכזית אחת, אולם המעורבות של האיחוד האירופי בצעדים החד-צדדיים של הפלשתינים היא עמוקה ורחבה בכלל רחבי איר"ש, וכאמור, בחלקה הגדול היא נעשית באופן בלתי חוקי וללא התיאום המתבקש מול הרשויות הישראליות.

דוגמאות נוספות אופייניות להתנהלות זו יובאו במפה שבעמוד הבא הכוללות דוגמאות מייצגות: סלילת כבישים לא-חוקיים, סיוע לפלישה פלשתינית לאדמות מדינה, הקמת תשתיות מים בלתי חוקיות, בניה בשטחי אש ובניה של דירים ומבנים חקלאיים בלתי חוקיים.

מפה 3: פעילות בלתי חוקית במימון האיחוד האירופי ביהודה ושומרון

מסכת הצביעות האירופית: פועלים חד צדדית ומאיימים על ישראל

בשעה שהצעדים החד-צדדיים של הרשות הפלשתינית מקודמים וממומנים על ידי האיחוד האירופי בניגוד לחוק, מנהיגיו מטיחים האשמות כלפי מדינת ישראל, לפיהן נוקטת ישראל בצעדים חד צדדיים.

במהלך נובמבר 2014 פרסם עיתון "הארץ"¹⁴ מסמך שהפיץ שירות החוץ של האיחוד האירופי ל-28 מדינות האיחוד, ובו שורת הצעות לסנקציות אפשריות כנגד ישראל, במידה וזו תקדם תכניות המוגדרות על פי האיחוד "צעדים שימנעו את פתרון שתי המדינות והקמת מדינה פלסטינית בעלת רצף טריטוריאלי".

המסמך מצביע על חמישה 'קווים אדומים' שאותם לדעת האיחוד אסור לישראל לחצות, ובהם: בניה בשכונות גבעת המטוס והר חומה בירושלים, בניה בשטח E1 בין מעלה אדומים לבירה, שינויים בסטטוס-קוו בהר הבית, וכן דרישה לבטל את התכנית הישראלית להקמת העיר נועיימה סמוך ליריחו, שאמורה לקלוט 12,000 בדואים הפזורים כעת בעשרות מקבצים לא חוקיים במרחב אדומים.

בין הסנקציות המוצעות במסמך: סימון מוצרים מהתנחלויות, נקיטת צעדים נגד חברות אירופיות הפועלות ביישובים היהודיים באי"ש ובמזרח ירושלים, צמצום שיתוף פעולה עם ישראל בתחומים שונים, ואף פגיעה בהסכם הסחר החופשי עם ישראל. בפרק שנוגע ליחסי האיחוד האירופי עם הרשות הפלשתינית מוצע למדינות האיחוד לתמוך או לא להתנגד למהלכים פלשתיניים חד-צדדיים נוספים, כגון הצטרפות לסוכנויות שונות של האו"ם, וכן לבחון את האפשרות שמדינות אירופאיות נוספות יכירו במדינה הפלשתינית, באופן חד צדדי, כפי שעשתה שבדיה לאחרונה.

בפרק העוסק ביחסים הדו-צדדיים (בילטרליים) עם ישראל מוצעים מהלכים כגון החרמת אישי ציבור ישראליים המתנגדים פומבית לפתרון שתי המדינות. צעד אפשרי נוסף בו הוצע לנקוט, הוא בחינה מחודשת של חלוקת הכספים המועברים מהאיחוד האירופי לפרויקטים משותפים עם ישראל.

בשעה בה מצביעים באיחוד האירופי על ישראל ככזו הנוקטת בצעדים חד צדדיים, הרי שבציטוט שהובא לעיל (פרק ב') ממסמך התמיכות הרשמי של האיחוד האירופי, מוצהר ללא בוסה כי "האיחוד האירופי והרשות הפלסטינית מקדמים באופן אקטיבי תכנון ובניה של שטח C, שאם יצלח, עתיד לסלול את הדרך לפיתוח והרחבת השליטה של הרשות הפלסטינית על שטח C".

במילים הכי פשוטות: כשיד אחת מממנת ודוחפת בניה פלשתינית בלתי חוקית במטרה להרחיב את שליטת הרש"פ על שטח C באופן חד צדדי במובהק, היד השניה מונפת באיום על ישראל תוך האשמתה בנקיטת צעדים חד צדדיים.

¹⁴ "האיחוד האירופי מגבש סדרת סנקציות חדשה נגד ישראל". הארץ. 16.11.2014

סיכום ומסקנות

תיעוד פרוייקט הבניה הבלתי חוקית שמבצעים האיחוד האירופי והרשות הפלשתינית ברחבי יהודה ושומרון בכלל, ומרחב אדומים בפרט, מציף באור בהיר את ההתנהלות הדו פרצופית בה נוקט האיחוד האירופי בסכסוך הישראלי-פלשתיני. הרשות הפלשתינית נהנית מהזרמה בלתי פוסקת של מאות מיליוני דולרים מדי שנה, מהזדהות דיפלומטית מלאה ומסיוע מעשי ואקטיבי להשתלטותה העקבית על שטחי C, ואילו מדינת ישראל מואשמת השכם והערב בהתנהלות חד צדדית, ומאוימת בסנקציות קשות.

הנה כי כן, האיחוד האירופי עצמו מעורב עד צוואר בפעילות בלתי חוקית שנועדה כל כולה לקבוע עובדות בשטח באופן חד צדדי לטובת הרשות הפלשתינית. ומנגד, בדו פרצופיות חסרת תקדים, מזהיר את ישראל לבלתי תנקוט בעצמה במה שהוא מכנה צעדים חד-צדדיים.

אין מנוס מפני שינוי דרסטי של ההתייחסות הישראלית לפעילות הלא לגיטימית שמקיים האיחוד האירופי בשטחי C. ראשיתו בשינוי התודעה ובהפנמת הנזק הרב הנגרם בשל כך לאינטרסים הישראליים, המשכו בהידוק הפיקוח והבקרה הישראלית על פעילות האיחוד והארגונים הממומנים על ידו, וסופו בנקיטת שורה של צעדים - מדיניים, משפטיים והסברתיים.

על הפעילות הישראלית להיות מורכבת משילוב של פעולות מדיניות בערוצים הדיפלומטיים המקובלים, פעילות משפטית, אכיפה נמרצת והרחבת ההסברה לשם הפסקת הפעילות הבלתי לגיטימית מצד האיחוד האירופי.

במישור הדיפלומטי:

- על ממשלת ישראל והעומד בראשה לגבש ולהפעיל שורת צעדי תגובה ישראליים כמענה לצעדיה החד-צדדיים של הרשות הפלשתינית בשטחי C.
- יש לדרוש מנציבות האיחוד האירופי לחדול לאלתר מפעילותה הפוגענית והבלתי חוקית ברחבי יהודה ושומרון.
- יש להציף במישור הבינלאומי עמדה ישראלית ברורה, לפיה ההתערבות האגרסיבית של האיחוד האירופי נושאת אופי שאיננו לגיטימי ביחסים דיפלומטיים בין מדינות ידידותיות.

במישור האכיפה:

- גיבוש וקידום תכנית הוליסטית, הכוללת מתן פתרונות קבע בתחום הדיור, החינוך והבריאות לאוכלוסייה הבדואית הפזורה ברחבי יהודה ושומרון.
- בכל הנוגע לפעילות ישירה ובסיסית של אכיפה כנגד בניה בלתי חוקית, הדבר מונח לפתחו של שר הביטחון, הנמנע ממתן הנחיות לקיום אכיפה נחרצת. יש להנחות את גורמי האכיפה לתעד את פעילות הבניה הבלתי חוקית ולאסוף ראיות מפלילות כנגדה.
- יש לפעול בנחרצות להריסה מיידית של כל בינוי בלתי חוקי ו/או לא מתואם בכדי להעביר מסר חד משמעי, השולל דפוס כזה של פעילות מכל וכול.
- יש לנקוט צעדי אכיפה והתראה נגד המעורבים בפעילות בלתי חוקית במישרין או בעקיפין, לרבות הליכים פליליים והרחקה מהארץ.

גם במגרש הזה, כמו במגרשים רבים אחרים, יוזמה והתקפה הן מילות המפתח להגנה הטובה ביותר.

נספח י"א

תדפיס מתוך אתר התכניות הממשלתי

נספח י"א

תדפיס מתוך אתר התכניות הממשלתי

קישור ליישום במערכת
צפייה

ערר בסמכות ועדה מחוזית יוש/ ער/ 18 /18 /1171

▼ הסתר הכל/הצג הכל

יזהו ומאפיינים

מספר: יוש/ ער/ 18 /18 /1171 סוג: יוש - ערר על החלטת ועדת משנה לפיקוח
שם: בית ספר (ג'18/47) באדמות טורה אל בטיה (דהר אל מאלח)
שטח התוכנית בדונם:

מטרת/מהות הישות התכנונית

מטרות:

ערר על החלטת ועדת המשנה לפיקוח שהתקיימה 07.01.2019 הועדה החליטה לדחות את הבקשה להיתר בניה בנימוקים הבאים:

- מדובר באזור חלקאי S15
- המדידה והב"ח בתחום צו איסור בניה צבאי אב/ 5 /04 של מכשול התפר
- חלק מהמדידה בתוך תוכנית מתאר מפורטת 917/3 "יעבד - תערך" של דרך מספר 569 בתוקף
- בניה ללא תוכנית מאושרת
- חריגה בקו בניין מלאה מקו בניין צדדי צפוני ואחורי מערבי - 0 /10 מטרים

מקום

מחוז	מרחב תכנון	רשות מקומית	ישוב	רחוב
יהודה ושומרון	מחוזית - אזור יהודה ושומרון			

החלטות מוסדות תכנון

מחוז/מנהל התכנון	מוסד תכנון	מספר ישיבה	תאריך ישיבה	סעיפי ישיבה	סדר יום	מסמך החלטות	פרוטוקול	תמליל הישיבה
יהודה ושומרון	ועדה מחוזית לתכנון הערים, הכפרים והמבנים - ועדת המשנה לתכנון ורישוי	2019005	12/03/2019	±				

הבעלות וזכויות היוצרים במידע המובא באתר זה הינם של מדינת ישראל. מדינת ישראל לא תשא באחריות לכל שימוש במידע על ידי המשתמש או לכל נזק שנגרם למשתמש או לכל צד ג' כתוצאה ישירה או עקיפה מן השימוש בשירות או במידע המוצג בשירות. המשתמש לבד ישא באחריות לאופן שבו הוא יעשה שימוש במידע המוצג. המידע המוצג בשירות, והשירות עצמו, ניתן "כמות שהוא". מדינת ישראל לא תשא באחריות לטעויות או שגיאות במידע המוצג בשירות. המידע האמור כולל מידע שאינו רשמי, אינו מחייב ואינו בא במקום עיין במידע המתפרסם בפרסומים הרשמיים של מדינת ישראל ובהתאם לנדרש לפי כל דין. במידה ותתגלה סתירה או אי התאמה בין מידע המתפרסם בשירות לבין מידע המתפרסם בפרסומים הרשמיים של מדינת ישראל יגבר המידע המתפרסם בפרסומים הרשמיים. תנאי שימוש המלאים מופיעים [כאן].

נספח י"ב

מסמך סדרי העדיפויות לאכיפה מיום

22.10.2020

נספח י"ב

מסמך סדרי העדיפויות לאכיפה מיום

22.10.2020

לישראל איו"ש הציבור כללי EVEN465-01-1854	הגנה אזרחי	צבא מנהל פניות תיק: סימוכין:
תשפ"א 2020	חשון אוקטובר	ד' 22

לכבוד,
עו"ד בועז ארזי

באמצעות דוא"ל/פקס : regavim2014@gmail.com

הנדון: "סדרי עדיפויות לאכיפה תכנונית"

שלך : מיום 03/03/2020

1. הרינו מתכבדים לאשר קבלת פנייתך אשר בסימוכין.
2. בפתח הדברים, נציין כי הוראותיו של חוק חופש המידע, תשנ"ח-1998 (להלן: "החוק") אינן חלות על רשויות באזור יהודה והשומרון (ר' בג"ץ 6870/14 רגבים נ' ראש המנהל האזרחי). עם זאת, וכפי שהוצהר על ידי המדינה בהליכים, אין באמור כדי לגרוע מתחולת המשפט המנהלי הישראלי על פעולתן של רשויות האזור, לרבות עקרונות חופש המידע במובנם הרחב. תשובה זו מנוסחת ברוח הוראות חוק חופש המידע. אין בכך כדי ללמד על תחולת בחוק על הבקשה. להלן התייחסות מנהא"ז איו"ש:
3. בהתאם לבקשתך, להלן פירוט סדרי העדיפויות לאכיפה (בסדר יורד) בחלוקה למגזרים, כפי שאושר ע"י הדרג המדיני:

א. סדרי העדיפויות לאכיפה במגזר הפלסטיני:

1. החלטות שיפוטיות והתחייבויות המדינה לבג"ץ.
2. מרחב עוטף ירושלים (E1) ודרום הר חברון.
3. שטחי אש.
4. בקעת הירדן.
5. מגבלות בנייה מכשול התפר.
6. עורקי חיים מרכזיים.
7. אדמות מדינה.
8. יתר המבנים.

מדור פניות הציבור מנהל אזרחי איו"ש - טל: 074-7642929 / 4943*
פקס: 02-6599133, דוא"ל: mnz@mgar.co.il

ב. סדרי העדיפויות לאכיפה במגזר הישראלי:

1. החלטות שיפוטיות והתחייבויות המדינה לבג"ץ.
 2. מבנים שהוקמו על קרקע פרטית לאחר מועד מכתבו של שהב"ט אל היועמ"ש לממשלה מיום 5 לדצמבר 2013.
 3. מקבצי בניה בלתי חוקיים חדשים.
 4. מבנים אשר מהווים סכנה לביטחון האזור ו/או לשלום הציבור ו/או לסדר הציבורי ו/או צווי הריסה למבנים המשמשים אכסניה לפעילות שגורמת לסכנה כאמור.
 5. בנייה בשלבים התחלתיים.
 6. מבנים שהוקמו על קרקע פרטית לפני מועד מכתבו של שהב"ט אל היועמ"ש לממשלה מיום 5 לדצמבר 2013.
 7. מבנים שהוקמו על אדמות מדינה מחוץ לתכנית מתאר מפורטות בתוקף.
 8. יתר המבנים.
4. בהתייחס לשאלתכם השנייה, נשיב כי אין בידי רשויות האזור נוהל בנושא. סדרי העדיפויות לאכיפה נקבעו בתיאום בין הגורמים המקצועיים הרלוונטיים ובאישור הדרג המדיני כאמור, והוצהרו לאורך השנים בפני ערכאות שיפוטיות שונות.

בברכה,

יואב ברנס, סגן
קפ"צ וממונה חופש מידע
לשכת ראש המנהל האזרחי

